

VERITAS ET VITA

A BTA teológiai szakfolyóirata

2024

TARTALOM

I. BIBLIAÉRTELMEZÉS	3
Balla Péter: Jézus útja a keresztre, és a keresztről... ..	3
Pafkó Tamás: A Sátán hiányzó ékkövei	18
II. BIBLIAI LÉLEKTAN	29
Veres Sándor Péter: A megismerés vakfoltja	29
III. EGYHÁZTÖRTÉNELEM	42
Mészáros Kálmán: „Az religióért ne szidalmaztassék senki!”	42
Ifj. László Gábor: Adatok a területi revízió baptista vonatkozásairól	51
IV. EGYHÁZZENE	248
Garai Zsolt: Partita a XX. század orgonairodalmában	248
Kis-Juhász Vilmos: „Az Úrban jó nekem”	260
SZERZŐK	271

VERITAS ET VITA

A Baptista Teológiai Akadémia teológiai szakfolyóirata

Felelős szerkesztő: Prof. Em. Dr. Veres Sándor Péter

Szerkesztő: Bereczki Lajos, rektorhelyettes

© Baptista Teológiai Akadémia

Minden jog fenntartva.

All rights reserved.

A kéziratok lektorálásának jogát fenntartjuk.

HU ISSN 2063-0565

Kiadja: Baptista Teológiai Akadémia

Felelős kiadó: Dr. Mészáros Kálmán, rektor

Budapest, 2024

Borítóterv: Papp Szabolcs

Tördelés: Huszta Csaba

Nyomda: Delach 2016 Kft.

I. BIBLIAÉRTELMEZÉS

Balla Péter

Jézus útja a keresztre, és a keresztről...

A Krisztus-himnusz interpretációja különböző megközelítésekben

Bevezetés

Minden keresztyén hitének a központi szimbóluma a kereszt, hiszen Krisztus megváltó, üdvözítő munkájának a lényege ehhez kapcsolódik. A munka Jézus testet öltésével, földre jövetelével kezdődött, és elment egészen a haláláig, a kereszthalálig tartó engedelmességgel. Hozzásegít az evangéliumokból ismert kép teljesebb megértéhez a Filippi 2,5-11 szövege. Ennek vizsgálatakor azonban definiálni kell bizonyos kulcsfogalmak jelentését (indulat, Isten formája, zsákmány, megüresítette magát...), egyébként nem lennének biztosak és egyértelműek a vonatkozó keresztyén tanítételeink. Mivel a teológia diszciplinái szoros kapcsolatban állnak egymással, így majd a szöveg exegéziséből etikai tanítást és dogmatikai következtetéseket is kinyerhetünk. Ezek közül viszont a dogmatikai tanítás a lényegesebb, és ez látható az igemagyarázók következtetéseiben is. Esszémben kerülni szeretném a pre-koncepciókat és exegézis által szeretném bemutatni a Krisztus-himnusz.

Három kisebb részre osztom a történetet:

- Jézus útja a mennyből a kereszthez,
- Jézus a kereszten,
- Jézus útja a kereszttől a mennyig.

Ezekben időrendi sorrendben látjuk a történéseket. Más szemszögből is vizsgálható azonban a szakasz. Jézus szemszögéből nézve a kereszt volt a mélypont, hiszen a kapcsolata ekkor volt a leggyengébb Mennyei Atyjával, mégis egyben ez megváltásunk csúcspontja is. A különböző megközelítések

különbözőképpen világítják meg a szakaszt; időrendben haladva látható az események fejlődése, a nézőpontváltás pedig mutatja a bennük rejlő komplexitást.

(A tanulmánynak nem része a Filippi levél „Sitz im Leben”-jének a kifejtése, a szöveg exegézisén van a hangsúly.)

E rövid felvezetés után megvizsgálom az exegetikai kommentárokat és végül kiegészítem a saját meglátásaimmal.

A himnuszforma jellegzetességei

Műfaji behatárolás

Peter T. O’Briennek a Filippi levélről írott kommentárja adja az exegetikai vizsgálatom fő irányát. Azért ezt választottam, mert jól strukturált és a szerző a saját állásfoglalását is megosztja. A felépítése nagyon világos és logikus, így könnyen megállapíthatjuk a segítségével, hogy milyen irányba szeretnénk a vizsgálat során haladni. Ezt a vonalat kiegészítem további kommentárokból megjelenő véleményekkel, végül pedig megosztom a személyes meglátásomat is. A textus közismert nevéből kiderül, hogy nem közönséges szöveg, hanem egy himnusz. Napjainkban a professzorok felhívják a figyelmet arra, hogy az újszövetségi himnusokat stilisztikailag és nyelvészetileg is vizsgálni kell.¹

Az exegézis során nyelvészetileg két alapvető irányelv hangsúlyos:

- „A szakasz szöveggörnyezetre való utaltsága jó esetben eltántorít minket attól, hogy szélsőséges módon csak egyetlen szó jelentésére összpontosítsunk.”²
- „A himnuszforma megakadályoz abban, hogy dogmát építsünk bármely önálló állításra, amely benne található. Irodalmi alkotás-ként ugyanis a himnusz nem a szóról szóra történő analízis számára készült, hanem teljességében hordozza üzenetét.”³

Az etimológiai vizsgálatok a nyelvészeti vizsgálatok részét képezik. Időnként segíthet egy szó valódi jelentésének a felfedezésében, más esetekben azonban a szöveggörnyezet, vagy a történelmi háttér a kulcs a helyes

¹ O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 188-189. p.

² SILVA M.: Baker Exegetical Commentary on the New Testament, Philippians. Baker Academic Grand Rapids, Michigan, 2005, 104. p.

³ HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 88. p.

értelmezésben. A Krisztus-himnuszt nehéz megközelíteni az egyedisége miatt. Nem csupán a benne rejlő örökérvényű igazságokat akarjuk kinyerni, és nem is csupán a saját életünkre vonatkozó üzenetét szeretnénk megérteni, hanem meg kell próbálnunk felvázolni a levél keletkezésekor érvényes „eredeti jelentését” és „elsődleges üzenetét”, elsődleges célját.

További kérdés a műfaj illetően az értelmezés háttére. A következő részben röviden bemutatom a lehetőségeket.

C.H. Talbert szerint „a forma helyes körvonalazása vezet a jelentés helyes értelmezéséhez.”⁴ Hasonlóan gondolkodik Robert B. Strimple, aki szerint e himnusz helyes exegézisének az irodalmi sajátosságokból kell kiindulnia⁵. Emellett természetesen a történelmi helyzet helyes leírása sem hanyagolható el.

Az értelmezés háttére

A különféle értelmezési megközelítésekre hatással lehet a keletkezés ideje, illetve a szerző kiléte. „Nyelvészeti és stilisztikai alapokon Ernst Lohmeyer arra a következtetésre jutott, hogy a himnusz a pre-páli időszakban keletkezett”.⁶ Moises Silva szerint viszont: „Paul composed these word originally, he certainly used them to support the argument of verses 1-4, and it is primarily in that light that words must be exegeted. Much of the present exegetical confusion, in fact, may be blamed on the tendency to overemphasize the pre-Pauline setting of our passage...”⁷

O’Brien hat lehetséges hátteret sorol fel:⁸

- Gnostic background
- Old Testament background
- The righteous sufferer of postbiblical Judaism
- Jewish wisdom background
- Adam-second Adam contrast
- Terminology of early Christianity

⁴ TALBERT C. H.: Problem of Pre-existence 153.p. IN Peter T. O’Brien: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 191. p.

⁵ SILVA M.: Baker Exegetical Commentary on the New Testament, Philippians. Baker Academic Grand Rapids, Michigan, 2005, 92. p.

⁶ O’BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 189. p.

⁷ SILVA M.: Baker Exegetical Commentary on the New Testament, Philippians. Baker Academic Grand Rapids, Michigan, 2005, 93. p.

⁸ O’BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 193-197. p.

A gnosztikus háttérrel való értelmezés képviselője Ernst Käsemann szerint: „the hymn was the creation of the Christian community and included specifically Christian components, such as the Kyrios-acclamation and the motif of the second Adam, but for Käsemann the schema of the Gnostic redemption saga provided the integrity of the hymn as a unified whole.”⁹

A régi International Critical Commentary idézi Isaak August Donert, és Ernestit, akik kidolgozták és megfogalmazták a Krisztus és Ádám közötti párhuzamot.

„Adam would be God; Christ renounces his godlikeness. Adam suffered death as a doom; Christ voluntarily. Adam incurred the divine curse; Christ won the approval of God, and the reward of exaltation to equality with God.”¹⁰ Gerald F. Hawthorne in the Word Biblical Commentary recounts the advocates of this view: O. Cullman, Ridderbos, Hooker, Héring, Schweizer.¹¹

A hat háttér közül kiemeltem kettőt, és végül, de nem utolsósorban megszeretném osztani L.W.Hurtado véleményét is. Hurtado vitatkozik azzal miszerint „the language used to describe Jesus’ actions qualitatively in 2,6-8 is drawn from the language of early Christian paraenesis and possibly from the Jesus tradition of the Pauline period.”¹²

„So, rather than turning to supposed Graeco-Roman parallels – particularly those of a mythological kind (and here Hurtado has Käsemann’s work especially in view) – we ought not to ignore the context of the New Testament itself.”¹³ Számomra ez a legelfogadhatóbb, legésszerűbb nézőpont.

Filippi 2,5-8 versek exegézise

A.T. Robertson ezt a részt a népszerű teológia egy részletének tartotta, nem pedig egy formális diszkusszióknak a Krisztológiáról, némely más professzor ezt a részt pedig „crux interpretum”-nak nevezi.¹⁴

⁹ O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 193-197. p.

¹⁰ VINCENT M. R.: The International Critical Commentary, Epistle to the Philippians and to Philemon. T&T. Clark, Edinburgh, 1955, 84. p.

¹¹ HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 82. p.

¹² O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 197. p.

¹³ U.o. 198. p.

¹⁴ MARTIN R. P.: A Hymn of Christ, Philippians 2:5-11 in Recent Interpretation & in the Setting of Early Christian Worship. InterVarsity Press, Downers Grove, Illinois, 1997, 69.p.

5. vers

τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,

Könnyen észrevehető, hogy ez a vers hiányos. Exegéták sokféleképpen próbálkoztak a kiegészítésével. Egy lehetséges mód, hogy egy múlt idejű lét-igét helyezünk el benne, és így lehetőség nyílik úgy fordítani magyarra, hogy 'Legyen ez a gondolkozásmód bennetek, amely megvolt Krisztus Jézusban is'. Ebben a megközelítésben az ἐν ὑμῖν értelme az, hogy 'bennetek', a vers második feléhez kiegészítésként hozzáadott ige pedig az ἦν.

Deissmann szerint a kiegészítéshez szükséges ige a φρονεῖτε. Az ő fordítása így hangzik: „Think among yourselves as it is necessary to think in view of your corporate union with Christ.”¹⁵

A New International Greek Testament Comentary-ban egy nagyon explicit fordítást olvashatunk: „Adopt towards one another, in your mutual relations, the same attitude that was found in Christ Jesus.”¹⁶

A hozzáállás (attitude) főnév található a King James Version-ben, a NASB-ben és a NIV-ban is. A probléma az, hogy sem a 'hozzáállás', sem a 'magáévá tesz' (adopt) nem szerepel a görög szövegben. A φρονεῖτε egy felszólító módban levő többes számú ige (ha elfogadjuk, hogy az ige aktív és nem passzív), nem pedig egy főnév. A kulcsszó a mutató névmás: a τοῦτο.

Gerald F. Hawtron határozottan foglal állást:

„Thus τοῦτο („this”), that begins the verse, points backward to Paul’s exhortation and not forward to the Chryst Hymn.”¹⁷ Tehát szerinte a vers kezdőszava a τοῦτο („ez”) visszamutat Pál buzdítására, nem pedig előre, a Krisztus-himnuszra.

Ha meg szeretnénk érteni, hogy a τοῦτο melyik irányba mutat, meg kell ismernünk a közvetlen szöveggörnyezetet. És ha így teszünk, akkor ezzel elfogadjuk Hurtado iránymutatását és a korai keresztyénség talaján magyarázzuk a szöveget. Ha ugyanis kiragadnák ezt a himnuszt a kontextusából, akkor nem lenne értelme tanulmányozni a környezetében lévő szavakat. Ez a szó tehát a kapocs a buzdítás, és annak illusztrációja között.¹⁸

¹⁵ SILVA M.: Baker Exegetical Commentary on the New Testament, Philippians. Baker Academic Grand Rapids, Michigan, 2005, 95. p.

¹⁶ O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 202. p.

¹⁷ HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 80. p.

¹⁸ HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 80. p.

„Although E. Käsemann, R.P. Martin, and other advocates of the 'kerygmatic' interpretation reject the notion of a link with the preceding exhortation [...] the present imperative form dominates this verse, has already appeared twice in the preceding exhortation.”¹⁹

A két kommentár szerzője egyetért abban, hogy a τοῦτο visszafelé mutat. Az én meggyőződésem szerint azonban visszafelé is mutathat a buzdításra, de az utána következő Krisztus-himnuszra is. Felfedezhető egy ok-okozati viszony Pál bátorítása és Krisztus szemléltető példája között.

Más szóval az apostol arra bátorította a Filippiben levő gyülekezet tagjait, hogy legyenek önzetlenek, mert a megváltásában mindent megkaptak, és meg is fedtte őket, hogy ha Krisztus követésére határozták el magukat, akkor legyenek is hozzá hasonlóak.

„The verse is a typical example of the transition St. Paul uses, in which he summarize the preceding exposition by an imperative.”²⁰ A vers egy tipikus példája a Pál által használt átmeneteknek, a megelőző magyarázatot egy felszólítással összegzi.

Käsemann szerint „Paul did not understand the hymn as though Christ were held up the community as an ethical example. The technical formula „in Christ”, whatever else might be said about it, unquestionably points to the salvation event.”²¹

Véleményem szerint a megváltás esemény és a keresztyén etikai életvezetés kéz a kézben jár. Pontosabban Krisztus engedelmessége példaértékű és feltámadásának az ereje rendelkezésünkre áll, hogy így olyan életet élhessünk, amilyet ő élt.

Egy további kérdés van, amit meg kell válaszolnunk. Α φρονεῖτε ἐν ὑμῖν-t egyes számban (benned), vagy többes számban, a gyülekezetre gondolva (bennetek, közöttetek) kell értelmeznünk?

Mielőtt ezt megpróbáljuk megválaszolni, meg kell állnunk egy pillanatra, hogy egy nagyon fontos dolgot megvizsgáljunk.. A bevezetésben ismertetésre került hat darab értelmezési megközelítés (kiindulópont/háttér). A Krisztus-himnusz értelmezéseit a tanulmány végén szerettem volna bemutatni, ismertetni, de ezen a ponton nélkülözhetetlen megismerni a lehetőségeket. Ahogy láttuk a háttereknél is tapasztaltuk, a himnusz értelmezésénél sem egyetlen

¹⁹ O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 204. p.

²⁰ U.o. 205. p.

²¹ SILVA M.: Baker Exegetical Commentary on the New Testament, Philippians. Baker Academic Grand Rapids, Michigan, 2005, 95. p.

út áll rendelkezésre. A The New International Greek Testament Commentary öt értelmezési irány között tesz különbséget:²²

- The Ethical Interpretation
- The Kerygmatic Interpretation
- An Evaluation of the Kerygmatic Interpretation
- The Adam-Christ parallel and Christ's preexistence
- The Servant of the Lord

Ez a beosztás segít meglátni a fordítási módszerek és magyarázatok motivációit, filozófiáját, logikáját. Az 5. vers *ἐν ὑμῖν* kifejezése eléggé problematikus. Deissmann idézi a Filippi 4,2-t, ahol a szövegkörnyezet hasonlóan egységre és aláatra való felhívás, és ezek olyan tulajdonságok, jellemvonások, melyek a Krisztussal való kötelékünk révén kell, hogy megjelenjenek bennünk, közöttünk.²³

Ezen álláspont szerint az *ἐν ὑμῖν*-nek nem az individuális (benned), hanem a közösségi (bennetek, közöttetek) értelmezése a helyes. Így tehát az *ἐν ὑμῖν* és az *ἐν Χριστῷ* különböző jelentésekkel bírnak.²⁴ Lábjegyzetben megtalálható, hogy a görög atyák miként érveltek az individuális értelmezés mellett.

A The International Critical Commentary-ban olvashatjuk, hogy az „*ἐν ὑμῖν* in you’ not ’among you’ *ἐν ὑμῖν* with the active *φρονεῖτε* presents no difficulty if it is remembered *φρονέω* signifies the general mental attitude or disposition.”²⁵

Hawthorne a nyelvtani párhuzammal magyarázza el, hogy miért találó fordítás a ’adopt’. „A következőképpen hangzik egy fordítás, mely hű marad az – *ἐν ὑμῖν/ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ* – nyelvtani párhuzamhoz, és amely visszatükrözi a fentebb sugallt szöveghelyreállítást: ’Ezt a fajta gondolkodásmódot kell magatokévá tennetek, amelyet úgyszintén Krisztus is magáévá tett.”²⁶ Számomra értelmezhetetlennek tűnik az, hogy Jézus ezt magáévá tette volna, hiszen ő maga a magatartás, viselkedés forrása.

²² O'BRIEN P. T. The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 253.270. p.

²³ SILVA M.: Baker Exegetical Commentary on the New Testament, Philippians. Baker Academic Grand Rapids, Michigan, 2005, 96. p.

²⁴ U.o. 96. p.

²⁵ VINCENT M. R.: The International Critical Commentary, Epistle to the Philippians and to Philemon. T&T. Clark, Edinburgh, 1955, 57. p.

²⁶ HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 81. p.

6. vers

ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ,

Az ἐν μορφῇ θεοῦ kulcsfontosságú szókapcsolat a szövegben. A μορφῇ szó vizsgálata előtt megmutatom, hogy Hawthorne a mondat két részét szinonímákként kezeli.

„Therefore τὸ εἶναι ἴσα θεῷ should be understood thus: „the equality with God of which we have just spoken equivalently by saying ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων”²⁷

Lightfoot szerint a μορφῇ θεοῦ helyes értelmezése valószínűleg Isten ’lényegi természeteként és karaktereként’ helytálló.²⁸

Marvin R. Vincent szerint „Lightfoot a σχῆμα és a μορφῇ szavakról szóló fejtegetésében épp a megelőzően említett tévedésbe esett. A görög irodalom filozófia által átítatott időszakát megelőzően a μορφῇ uralkodó értelmezése ’alak’, vagy ’megjelenés’ volt.”²⁹

Lightfoot úgy tartotta, hogy Pál a szót a görög, azon belül is elsősorban az arisztotelészi filozófiában nyert értelmében használja, így tehát nem a külső megjelenésre, hanem az esszenciális tulajdonságaira vonatkozik.³⁰

Más előfordulásokat is vizsgálva tisztulhat a kép a szó használatával kapcsolatban. A Septuaginta dolgok megjelenésének leírására használja.³¹ A legközelebbi előfordulás a 7. versben található: μορφήν δούλου. Moises Silva szerint a μορφή θεοῦ a μορφήν δούλου ellentétpárjaként jelenik meg.³²

A Róma 12,1-2-ben Pál két egymáshoz hasonló szót használ: a felszólító módban levő μεταμορφοῦσθε-t és a vele szemben álló συσχηματίζεσθε-t. A μεταμορφώω ige a voóc-szal alkot szóösszetételt, és ez utóbbi nem külső tulajdonságra használatos (nem külső tulajdonságot ír le). A συσχηματίζομαι (legyen azonos az alakotok) sokkal inkább külső cselekedetek leírására szolgál.

²⁷ Gerald F. Hawthorne: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 84. p.

²⁸ U.o. 84. p.

²⁹ VINCENT M. R.: The International Critical Commentary, Epistle to the Philippians and to Philemon. T&T. Clark, Edinburgh, 1955, 79. p.

³⁰ O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 207. p.

³¹ O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 207. p.

³² SILVA M.: Baker Exegetical Commentary on the New Testament, Philippians. Baker Academic Grand Rapids, Michigan, 2005, 101. p.

Egyetértek O'Briennel abban, hogy világos azon újszövetségi szakaszok alapján, melyekben a μορφή és párja előfordul, hogy „ezek a szavak nem csupán külső megjelenést vagy viselkedést írnak le, hanem azt is, amely bensőleg megjelenik (vagy legalábbis elvárható, hogy megjelenjen) a külsőből fakadóan.”³³

Marvin R. Vincenttel is egyetértek, aki ezt mondja: „The idea of some embodiment of the divine personality was not altogether absent from his mind, but μορφή θεοῦ was chiefly a rhetorical antithesis to μορφήν δούλου.”³⁴ Egyes professzorok szerint az előbbi megegyezik Isten dicsőségével.

J.Weiss szerint „the divine form’ which Jesus possessed before coming human was nothing other than ‘the Doxa, of God himself, the glory and radiation of his being...’”³⁵

Weiss idézi a János 17,5-öt: „a dicsőség, mely enyém volt tenálad, a világ kezdete előtt”. Nem fogadhatjuk el a két álláspontot egyidejűleg, mert ha úgy vélekednénk, hogy a μορφή a doxa (dicsőség) lenne, hasonlóan a μορφήν δούλου-val való párhuzam értelmezhetetlen lenne.

Eduar Schweizer ezt mondja: „Thus these two [...] together demand a new and fresh meaning for μορφή [...] and this new meaning must be one that will apply equally well to both phrases, since μορφή θεοῦ was obviously coined in antithesis to μορφήν δούλου.”³⁶ Käsemann és Bultman különbséget tesznek az alapvető lényeg és a megjelenés között. Ezt mondják: „the ‘form of God’ in which the preexistent Christ existed is no mere form but the divine mode of being; similarly the ‘form of a servant’ is the mode of being of a servant.”³⁷

E szerint az értelmezés szerint elfogadhatjuk, hogy a μορφή θεοῦ a pre-egzisztens Krisztusra vonatkozik, a μορφήν δούλου pedig a testet öltött Jézusra. Nem mindenki értelmezi a verset így. „The majority of the Lutheran and rationalistic expositors on the other hand explained verse 6 of the incarnate Son. According to this view, form of God was retained by him in his incarnate state, and was displayed in his miracles and words of power.”³⁸ A KJV

³³ O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 207. p.

³⁴ VINCENT M. R.: The International Critical Commentary, Epistle to the Philippians and to Philemon. T&T. Clark, Edinburgh, 1955, 80. p.

³⁵ J.Weiss: Earliest Christianity 2, 478.p. IN Peter T. O'Brien: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 253.208. p.

³⁶ TDNT 4,751.p. IN HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 82. p.

³⁷ U.o. 209. p.

³⁸ VINCENT M. R.: The International Critical Commentary, Epistle to the Philippians and to Philemon. T&T. Clark, Edinburgh, 1955, 83. p.

fordításban ez az értelmezés jelenik meg. Egy igen egyedi értelmezés származik F.D.Moul-tól, aki azt írta, hogy „because he was in the form of God he reckoned equality with God not as a matter of getting but giving.”³⁹

Tehát Jézus nem ragaszkodott ahhoz, amije volt, hanem megüresítette magát. Ez a gondolat továbbvezet minket a következő vershez, melyben a ἀρπαγμὸν ellentéte, a homályos értelmű ἐκένωσεν fogalom található.

7. vers

ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι
ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὗρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος

A 7. vers elválaszthatatlan a 6-tól, mert az ἀλλὰ kötőszó erős ellentétes kapcsolatot teremt közöttük. Minden esetben valamilyen ellentét fejeződik ki, nem úgy mint a δὲ esetében, amely nem feltétlen hangsúlyos. Ebben az esetben nyilvánvaló, mert a két vers határa egy mondaton belül van. Ahogy már kifejeztem, az egész szakaszt egy egységként próbálom olvasni. Az eset hasonló az 5. vers esetéhez: „... helytelen elválasztani az első öt verset a soron következőktől.”⁴⁰ A ἑαυτὸν ἐκένωσεν egy aktív ige egy visszaható névmással. Egyetérték Deichgraberrel, aki szerint: „A melléknévi igenevek egyidejűek a fő igével, az ἐκένωσεν-nel, és megmagyarázzák a jelentését.”⁴¹ Hogy mitől üresítette meg magát Krisztus?

- A dicsőségétől,
- tekintélyének független gyakorlásától,
- istenségének előjogaitól,
- felségének kitűnésétől,
- az istenséggel járó tulajdonságaitól
- és Istennel való egyenlőségétől.⁴²

Machintosh véleménye nagyon sokatmondó. Azt állítja, hogy az istenséggel járó tulajdonságok a mindenttudás, a mindenütt jelenvalóság és a min-

³⁹ HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 85. p.

⁴⁰ O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 205. p.

⁴¹ O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 205. p.

⁴² HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 85. p.

denhatóság.⁴³ Ezzel szemben a Marvin R. Vincent féle The International Critical Commentary-ben jelenik meg az, amely legközelebb áll az én véleményemhez: „Hence ἐαυτὸν ἐκένωσεν cannot signify a laying aside of his divine being, but only the laying aside of his mode of manifestation.”⁴⁴

F.F.Bruce pontosan nyilatkozik: „Not that he exchanged the form of God for the form of a slave, but that he manifested the form of God in the form of a slave.”⁴⁵

Fontosak a κενώω ige további megjelenései az értelmezés során. Az LXX-ben az ige egyszerű alakja csak kétszer fordul elő, az Újtestamentumban pedig ötször. Ezek közül három passzív alakban van, és az értelmezésnek mindenképpen metaforikusnak kell lennie ezekben az esetekben. A további két eset aktív alakban van, és ’megfoszt’ jeletéssel bír.⁴⁶

Hawthorne hozzákapcsolta az igeszakaszhoz a legnyilvánvalóbb másik előfordulást, a 2Kor 8,9-et. „It’s a poetic, hymnlike way of saying that Christ poured out himself, putting himself totally at the disposal of people, that Christ became poor that he might make many rich.”⁴⁷

Hawthorne arra utasítja a klasszikus görög atyákat, hogy szolgáltassanak példákat ennek az értelemnek, értelmezésnek az alátámasztásához, melyek összhangban vannak az alázattal, mely ennek a szakasznak a motívuma.⁴⁸

A ’kiöntötte magát’ értelmezés, fordítás nagyon színes, de bizonytalan lehet. Jézus nem öntötte ki istenségét, hanem semmit nem tartott vissza a saját előnyére. N.T.Wright ezt mondja: He might have regarded his equality with God as snatching (or something to take advantage of); instead, he chose to regard it as a self-giving and to act on that understanding.”⁴⁹

Tisztán látható, hogy a teljes himnuszot kell vizsgálnunk, mint egy egységet. Lehetetlen megérteni az igéket a melléknévi igenevek és a közvetlen szövegkörnyezet nélkül. Vincent figyelmeztet, hogy ne csináljunk dogmát a szöveg-

⁴³ ibid. 85. p.

⁴⁴ VINCENT M. R.: The International Critical Commentary, Epistle to the Philippians and to Philemon. T&T. Clark, Edinburgh, 1955, 83. p.

⁴⁵ O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 216. p.

⁴⁶ O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 217. p.

⁴⁷ HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 86. p.

⁴⁸ U.o.86. p.

⁴⁹ WRIGHT N.T.: ἀπαγγμός, 350.p. IN Peter T. O'Brien: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 214. p.

ből: „... any attempt to commit Paul to a precise theological statement of the limitations of Christ’s humanity involves the reader in a hopeless maze.”⁵⁰

Krisztus földi élete során nem szűnt meg tudatában lenni istenségének.⁵¹ Véleményem szerint Jézusnak le kellett tennie a mindenütt jelenvalóságát ahhoz, hogy emberré lehessen, de továbbra is Isten maradt emberi testben. Α μορφήν δούλου-t nem az ézsaiás-i szolga értelmében kell értelmezni, mint ahogyan azt J. Jeremiás teszi,⁵² hanem egyetértek Hawtrone-nal és O’Brien-nel, akik ezt mondják: „a jelenkori társadalomban ismert szolgaságfogalommal ellentétben [...] Α μορφήν δούλου λαβών egy előnyöket, jogokat, illetve előjogokat nélkülöző emberre utal...”⁵³

8. vers

ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπῆκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.

A 7. versben megismert séma jelenik meg a 8-ban is. Az aktív ige a visszaható névmással és melléknévi igenevekkel ellátott ἐταπείνωσεν. Karl Barth ezt mondja: „Christ humbled himself – not he was humbled.”⁵⁴ Egyes professzorok úgy gondolják, hogy a καὶ az ἐκένωσεν és az ἐταπείνωσεν igeeket kapcsolja össze inkább, és nem a γενόμενος és az εὐρεθεὶς melléknévi igeneveket.⁵⁵ Azt jelenti, hogy a 7. vers vége kapcsolódik a 8. vershez. Lényeges meglátni, hogy a ὑπῆκοος melléknév idegenszerű isteni alannyal használva. Csak egy ember tud engedelmes lenni, mert ez Isten számára szükségtelen. Jézus Isten és ember is volt, és emberségében alárendeltséget tanúsított. Isten volt emberi testben, és engedelmes volt a kereszthalálig. Barth véleményét egy másik kommentárban más szavakkal is megtaláljuk: „Jesus did not stand where the people of Philippi apparently stood – ’not where the battles was fought for honour, right and credit’”⁵⁶ Α ὁμοίωματι fogalom a Septuagintában gyakran a μορφή, σχῆμα szavak kontextusában jelenik meg, tehát a 8. vers-

⁵⁰ VINCENT M. R.: The International Critical Commentary, Epistle to the Philippians and to Philemon. T&T. Clark, Edinburgh, 1955, 89. p.

⁵¹ U.o. 89.p.

⁵² O’BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 220. p.

⁵³ U.o.223.p.

⁵⁴ BARTH K.: 64. p. IN O’BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 228. p.

⁵⁵ U.o. 226. p.

⁵⁶ HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 89. p.

ben feltételezhetően Krisztus emberekkel való lényegi azonosságáról beszél. Másrészt viszont a ὁμοιωμα azt is jelentheti, hogy 'hasonlóan', tehát így egy hasonlóságot fejez ki, amelyben megmarad az eredetitől való különbözőség is.⁵⁷ A szónak a jelentését meghatározni gyakorlatilag lehetetlen. Schneider és Käsemann mellett érvelnek, hogy a himnuszban Jézus másként, különbözőként jelenik meg az összes többi embertől azáltal, hogy teljes engedelmességet mutatott.⁵⁸ Jézus végig engedelmes volt, egészen a θανάτου δὲ σταυροῦ-ig. Hawthorne ezt mondja: „Thus in these words the lowest point in the descent-theme that marks the first section of the hymn is reached – he who was in the form of God, was equal with God, emptied himself, humbled himself, surrendered himself to a criminal's death.”⁵⁹ Jézus megváltó műve etikai iránymutatással is szolgálhat, ahogyan erről Vincent is véleményt nyilvánít: „As the supreme illustration of this virtue, the apostle adduces the example of Jesus Christ...”⁶⁰

Az etikai interpretáció és konklúzió

Ralph P. Martin-nak a Krisztus-himnuszról szóló könyve tartalmazza az értelmezések listáját. Van egy közöttük, amely mind közül a legközelebb áll hozzám, ez pedig az etikai értelmezés. Korábban felsoroltam ezeket a lehetőségeket (9. oldal). Hawthorne szerint „the Philippians are bound to act in accordance with this attitude toward one another if they wish to imitate their Lord...”⁶¹ O'Brien ezt mondja: In celebrating the reversal of Christ's humiliation the hymn provides the supreme illustration of Jesus' own statement 'whoever humbles himself will be exalted'”⁶² Az etikai értelmezés egyik kulcsszava az utánczás, vagy hasonlóság. „Käsemannal egyetértésben Hooker is úgy tartja, hogy 'Paul has a very profound understanding of the relationship between the saving events of the gospel and the conduct appropriate to those who are in Christ'. Further, the apostle did not regard 'Christian ethics to be simply a matter of imitating the example of Christ, rather it is a conformity

⁵⁷ O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 225. p.

⁵⁸ U.o. 225. p.

⁵⁹ HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 90. p.

⁶⁰ VINCENT M. R.: The International Critical Commentary, Epistle to the Philippians and to Philemon. T&T. Clark, Edinburgh, 1955, 78. p.

⁶¹ HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 80. p.

⁶² O'BRIEN P. T.: The epistle to the Philippians, A commentary on the Greek text. William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, 1991, 235. p.

to the true existence which belongs to those who are in Christ”⁶³ Az ’utánzás’-ra fordított görög μιμητής szó megjelenik az 1Kor 11,1-ben is, annyi különbséggel, hogy itt Pál – aki maga Jézus követője – a mintapéldány. R.P.Martin ezt mondja: „the most cogent objection to the ethical-imitation theory is on a broader canvas than a number of grammatical and syntactical peculiarities. It is that Paul only rarely uses the idea of the ethical example of Jesus to enforce an exhortation.”⁶⁴ Ezzel az állítással azonban nem tudok teljes mértékben egyetérteni, hiszen nagyon szoros kapcsolat van Krisztus halála és a keresztyéni magatartás között. „Christ’s death was not only an example of utter obedience and humiliation, but also the very basis on which the believer’s sanctification could become a reality.”⁶⁵ Zárógondolatként hangsúlyozni szeretném Hawthorne véleményét: „Hence, although this hymn is unquestionably a christological gem unparalleled in the NT, although it may be considered soteriological in character and although it may have been originally composed for christological or soteriological reasons, Paul’s motive in using it here is not theological but ethical. His object is not to give instruction on doctrine, but to reinforce instruction on Christian living.”⁶⁶

A himnusz sajátos műfaja és szókészlete ellenére egy nagyon jól érthető etikai példát tár elénk, Jézus Krisztus példáját, aki a lemondása (lemondás a menny dicsőségéről) által nekünk bűnös (etikailag kifogásolható) embereknek megnyitotta a lehetőséget az üdvösség elfogadására és annak hétköznapi megélésére. A dogmatikai és a szótérológiai látszólagos dominancia ellenére a szakasz etikai tartalmat hordoz, ami egyben bátorítás és buzdítás is. Pál érveléstechnikájának esszenciája (amit láthatunk más leveleiben is pl. Efézusi levél), hogy a hívő ember eggyé válása Krisztussal teszi lehetővé, hogy végső soron az ember cselekvéseinek a miéjtje csupán annyi legyen, hogy abban a Krisztusra való hasonlítás jusson érvényre. Azért mondjunk le előjogainkról mások javára, mert Krisztus is lemondott az Atyával való egyenlőségről, szegénnyé lett, hogy mi meggazdagodjunk. A megbocsátás témájának tekintetében hasonló technikát alkalmaz az apostol, amikor azt írja, hogy bocsássatok meg egymásnak, mert az Isten is megbocsátott nektek. Az Isten (Jézus Krisztus) végső példaként való elénk állítása a keresztyén etika fundamentuma. Itt nem elkerülhető annak megemlítése, hogy nagy veszéllyel jár a Krisztus imitálására, utánzására való erkölcsietikai felhívás, ahogy ezt

⁶³ U.o. 258. p.

⁶⁴ MARTIN R. P.: A Hymn of Christ, Philippians 2,5-11 in Recent Interpretation & in the Setting of Early Christian Worship. InterVarsity Press, Downers Grove, Illinois, 1997, 72. p.

⁶⁵ SILVA M.: Baker Exegetical Commentary on the New Testament, Philippians. Baker Academic Grand Rapids, Michigan, 2005, 107. p.

⁶⁶ HAWTHORNE G. F.: Word Biblical Commentary, Philippians. Word Books Publisher, Waco, Texas, 1983, 79. p.

korábban is taglaltam. A keresztyén etika egy belülről kifelé irányuló és megélt élet, aminek Ura Jézus Krisztus, nem valamiféle kívülről nyomást gyakorló normarendszernek való engedelmeskedés. Krisztus etikai példája tökéletes példa előttünk, de akárcsak a parancsolatok, a törvény arra sarkall minket, hogy levonjuk azt a következtetést, hogy saját természetünk által ez a mérce elérhetetlen. Jézus Krisztus saját Lelekéből adott nekünk, biztosítva, hogy az újjászületett életünkben nem kell a magunk erejére hagyatkozó, erőtlenség, folyton elbukó, sikertől mentes életvezetést produkálnunk. Ezzel szemben a Krisztusból táplálkozó, nem Őt utánozó, hanem az Ő Lelkének vezetését engedő, kérő, és azt minden nap érvényre juttató, valós kapcsolaton alapuló élet lehet csakis olyan élet, ami nem az embernek szerez dicsőséget, hanem a Mennyei Atyának. Akár az etikai döntések meghozatalában, akár a családi életben, vagy a munka területén egyaránt.

Pafkó Tamás

A Sátán hiányzó ékkövei

1. A Sátán személyének helyes ismerete

A keresztyénséget kétezer éve foglalkoztatja a Sátán személye. Az ember totális pusztulását zászlajára tűző, bukott főangyal kiléte az évszázadok során időnként az érdeklődés homlokterébe került, máskor háttérbe szorult. Azok a teológiai irányzatok, amelyek a bibliai kinyilatkoztatástól elrugaszkodva kínálnak bepillantást „*a sátán mélységeibe*” (Jel 2,24) éppolyan messzire távolítják el¹ Krisztus követőit a helyes megértéstől, mint a racionalizáló megközelítések, amelyek nem hajlandók tudomásul venni a szellemi világ létezését, és a mesék világába száműzik a leghatalmasabb szellemi lényt, ha lehet még nagyobb bizonytalanságot és károkat okozva ezzel a hívők hitében.² Ahhoz, hogy helyesen hirdessük az evangéliumot, helyes identitásra van szükségünk, ehhez pedig helyesen kell értenünk a Sátán személyét, működésének lehetőségeit és korlátait.

Tanulmányomban a Sátán méltóságát, illetve méltatlanná válását szeretném olyan perspektívába helyezni, amely újra keretezheti a róla alkotott képet, miközben még magasabbra emeli a szemünkben Krisztust, aki minket még bukkosságunkban is magasabb rangra emel, mint ezt a gigantikus hatalmú lényt.

2. A Sátán Isten udvarában?

Jób könyve egy zavarba ejtő mennyei életképpel kezdődik. „*Történt egy napon, hogy az istenfiak megjelentek, és megálltak az Úr előtt. Velük együtt*

¹ SCHWAGER, Dr. Raymund: *A Mennyből lebukott Sátán* in. Theológiai Szemle, 1993. IV. szám, 225. „Friederich von Spee, aki gyóntatóatyaként számtalan állítólagos boszorkányt kísért a máglyához, iszonyú képet fest a 'Cautio Criminalis' című művében ezeknek a pereknek a lefolyásáról. [...] Az ilyen eljárások szisztémájának olyan ördögi volt a logikája, hogy a kínvallatással, és egy megtévesztő Sátán-teológiával maga az eljárás teremtette meg az elítéléshez szükséges bizonyítékokat. [...] Az az ítélkezési rendszer, amely az ördög működését lett volna hivatva leküzdeni, maga volt a legördögibb.”

² U.o.: 226. – „A Nyugat történetében a boszorkánypereknek messzeszemű következményei voltak, minthogy nagy lendületet adtak annak az ún. felvilágosult gondolkodásnak, mely az ördög létezésébe és működésébe vetett hitet nevetségessé igyekezett tenni.”

megjelent a Sátán is.” (Jób 1,6) Hogy kerül az a lény, akit Isten legádázabb ellenségeként, kedvenc teremtménye pusztítójaként ismerünk Isten közvetlen közelébe, a mennyei udvartartásba? Mi keresnivalója egy háborúban álló „ország” legfőbb vezetőjének az ellenség legmagasabb döntéshozó fórumán? Első körben a sátán szó jelentését kell megvizsgálnunk. A sátán (שָׂטָן) szó legközismertebb jelentése az ’ellenség’.³ Van azonban a szónak egy másik jelentése, amit korábban általános értelemben használtak, ez pedig az ’ügyész’.⁴ Az ügyész tölti be a jogban azt a pozíciót, aki a vádat képviseli, így bővült ki a foglalkozásnév jelentésköre szerves nyelvtörténeti fejlődés során a ’vádoló’ jelentéstartalommal. A sátán eredetileg tehát az a személy volt, aki az államhatalmat képviseli a jogsértő magatartást gyakorlókkal szemben. Ügyészi pozícióra minden államban szükség van, hogy legyen valaki, aki képviseli a törvényt, az igazságot, ezzel biztosítva az állam jogszerű működését. Legyen bár szó egy olyan tökéletesen működő államról, mint amilyen a menny, ügyészre szükség van, mert az igazságosság így kívánja. Amikor tehát a Sátán megjelenik az Úr előtt, akkor úgy vesz részt a mennyei tanácsülésen, mint a világmindenség legfőbb ügyésze. Nem tartóztatják fel a mennyei rendvédelmi szervek, még csak nem is kéri számon. Ott találjuk Isten trónjánál, az Ő közvetlen közelében, sőt, az egyetlen beszélgetés, amit Isten fontosnak tartott „jegyzőkönyvbe venni” a tanácsülésről Jób könyvében, az éppen a Sátán és Isten között zajlik. A dialógusból kiindulva úgy tűnik, hogy a Sátán ügyészi minőségében van jelen, és így fogja perbe Jóbót Isten kijelentése miatt, miszerint „[Jób] feddhetetlen és becsületes ember; féli az Istent, és kerül a rosszat.” (Jób 1,8) Ez olyan állítás Isten részéről, amit a bukott ember kapcsán a világmindenség igazságosságának szempontjából meg kell vizsgálni. Ez az ügyész tisztsége: összemérni a kérdéses helyzeteket az igazsággal. Arányítani, hogy az egyes esetek mennyire felelnek meg a mértékadó igazságnak, a törvénynek.

3. Az „arányosság pecsétgyűrűje”

Ezékiel próféta könyvének huszonnyolcadik fejezetében, az idegen népek elleni próféciák között találunk egy figyelemre méltó szakaszt, amelyben erről a mértékadásról és a helyes arányok őrzéséről van szó szintén a Sátánnal összefüggésben. A Tírusz összeomlását temetési gyászdalban

³ BROWN, F. – DRIVER, S. – BRIGGS, C.: *The Brown – Driver – Briggs Hebrew and English Lexicon*, Hendrickson Publishers, Peabody, Massachusetts, 2005.

⁴ RUFF Tibor: *Van esélyünk győzni a Sátán gonoszsága ellen* <https://pecs.hit.hu/van-eselyunk-gyozni-satan-gonoszsaga-ellen-ruff-tibor-vendegszolgatala/> (letöltés ideje: 2024.04.30. 23.42)

megéneklő fejezet a méltán híres városállam vezetőjére először *fejedelem*-ként hivatkozik, később azonban *király*ként utal rá. Az első említésnél a 28,1-2-ben a „fejedelem” szó nyilvánvalóan egy emberre vonatkozik, hiszen az isteni kijelentés éppen emberi minőségében mond felette ítéletet, tudniillik, hogy ember létére istenné teszi magát. „Így szólt hozzám az Úr igéje: Emberfia! Szólj Tírusz **fejedelme**hez: Ezt mondja az én Uram, az Úr: Felfuvalkodtál, és ezt mondtad: Isten vagyok én, Isten lakóhelyén lakom, a tenger közepén! Pedig csak ember vagy, nem Isten, csak te tartod magad olyan nagyra, akár egy isten.” (Ez 28,1-2 – kiemelés P.T.) Amikor azonban második alkalommal hivatkozik a próféta Tírusz vezetőjére a 11. versben, királyként aposztrofálja. „Így szólt hozzám az Úr igéje: Emberfia! Kezdj siratóénekebe Tírusz **királyáról**, és mondd róla: Ezt mondja az én Uram, az Úr: Te voltál a mintakép, tele bölcsességgel, tökéletes szépség.” (Ez 28,11 – kiemelés P.T.) „Figyelemre méltó a »király« (melek) szó használata a »fejedelem« szó helyett. Ezékiel ritkán használta a »király« kifejezést. Jójákin királytól eltekintve nem nevezte királynak Izráel egyetlen uralkodóját sem. A »fejedelem« szóról a »király« szóra való váltás a két prófécia tartalmának fényében is jelentős A 28,1-10-ben Ezékiel megfeddte a fejedelmet, mert Istennek tartotta magát, bár csak ember volt. De a 11-19. versben Ezékiel olyan kifejezésekkel illeti a királyt, amelyeket nem lehet csupán embernek tulajdonítani.”⁵

A 12. versben az a király jellemzésére használt kifejezés, amit a revideált újfordítás (RÚF) „mintakép”-ként fordít (hótém táchnit, חֹתֶם תַּכְנִית) szó szerint pecsétgyűrűt jelent, mégpedig a „terv”, a „mérték”, az „arány” pecsétgyűrűjét. Károli fordítói csapata helyesen használta az „arányosság pecsétgyűrűje” kifejezést. A „táchnit” tervet, tervszerűséget, mintát, mértéket, arányt jelent, sőt a modern héberben programot, software-t is.⁶ Az a lény tehát, akiről Ezékielnek siratóéneket kellett énekelnie nem azonos Tírusz vezetőjével, mert a próféta királyként és nem fejedelemként hivatkozik rá, és úgy mutatja be őt, mint az „arányosság pecsétgyűrűjét”. Az ókorban a pecsétgyűrű a hitelesítés eszköze volt. Isten felhatalmazta ezt a teremtményt, hogy a tőle kapott bölcsességgel átlássa az univerzum moztatórugóit, és az ő nevében garantálja a világegyetem szabályos működését. Sőt, ha a modern héber megközelítését is hagyjuk érvényesülni, akkor azt mondhatjuk, hogy ő volt a felelős azért, hogy az univerzum zavartalan működéséért felelős programok, algoritmusok zavartalanul fussanak. Íme, a jog és igazságosság

⁵ WALVOORD, John F. – ZUCK, Roy B.: *A Biblia ismerete*, Kommentársorozat IV., KIA, Budapest, 1999, 370.

⁶ RADÁCSY László: Héber-Magyar Nagyszótár, Akadémiai Kiadó – Makkabi Kiadó, Budapest, 2003, 682.

legfőbb öre, a mennyei legfőbb ügyész. Mindezek a jellemzők jól illusztrálják, hogy itt nem emberi lényről van szó.

Ha a 13-19. verseket vizsgáljuk, egyértelműen egy gigantikus hatalmú és lenyűgöző szépségű lény képe rajzolódik ki előttünk. „Ez a »király« annak idején megjelent az Édenkertben, oltalmazó kerub volt, szabadon felmehetett Isten szent hegyére, és teremtése napjától fogva büntelen volt.”⁷ „Van jelentősége annak [mondja Dr. F. A. Tatford], hogy a 13. és a 15. vers egyaránt egy teremtet királyra vonatkozik: ha egy emberi lény volna a leírás tárgya, akkor a »született« szó lett volna természetes, nem pedig a »teremtett« szó”⁸ A teológia tudományában még sincs teljes konszenzus arra vonatkozóan, hogy itt egy mennyei lényről van-e szó, vagy Ádámról, az első emberről, aki szintén Édenben élt és teremtettségében tökéletes szépségű lehetett,⁹ vagy Ezékiel pusztán Tírusz városállamának messze földön híres szépségét akarta-e megénekelni. A fenti nyelvi elemzés következtetései alapján azonban nyugodtan csatlakozhatunk azokhoz, akik ebben a szövegrészben a Sátán jellemzését vélik felfedezni. Dr. F. A. Tatford Ezékiel könyvéről szóló kommentárjában így fogalmaz: „Indokolt az a nézet, hogy míg a »Tírusz fejedelme« kifejezés a királyság tulajdonképpeni uralkodójára utalt, a »Tírusz királya« szavak inkább arra a hatalmas szellemi lényre vonatkoztak, aki a szigeten lévő királyság láthatatlan uralkodója volt.”¹⁰

4. A „kiterjesztett szárnyú kerub”

A prófécia ezek szerint nem csupán arról a Tíruszról szól, „ahol az ember olyan akar lenni, mint az Isten, [és ahol] a bukás, amit az ember a paradicsomkertben elkövetett, ebben az üzletre és kereskedelemre alapított kultur-paradicsomban újra végbemegy.”¹¹ Arról a szellemi hatalmasságról is szól, aki bár feddhetetlen életű volt teremtése napjától fogva, „*bősz kufárkodás[a] közben [mégis] megtelt erőszakkal, és vétkessé lett.*” (Ez 28,16) Ezért kellett őt megfosztani mennyei méltóságától, amely addig az Isten utáni legmagasabb rangot jelentette a számára. Két különböző képpel is jellemzi az ige a Sátán méltóságát és Istenhez való közelségét:

Kiterjesztett szárnyú, fölkent kerub voltál,
Isten szent hegyén helyeztelek el, tüzes kövek közt járkáltál.

⁷ WALVOORD i.m. 370.

⁸ TATFORD, Dr. F. A.: *Ezékiel könyvének magyarázata*, Evangéliumi Kiadó, Budapest, 2004, 261.

⁹ DR. KARASSZON Dezső: *Ezékiel könyvének magyarázata*, Debrecen, jegyzet, 1995, 91.

¹⁰ TATFORD i.m. 263.

¹¹ R. BRUNNER *Ezékiel c. könyvének magyar fordítása*, kézirat, 144.

A Zsidókhoz írt levél szerint a Szent Sátor mennyei minta alapján készült (Zsid 8,5), vagyis az elrendezése tükrözni hivatott a Menny berendezkedését és kapcsolati dinamikáját. A Sátor legbelső részében, a Szentek Szentjében, ebben a nagyjából tíz méter élhosszúságú, mértanilag tökéletes, cédrusfa burkolatú, arannyal bevont kockában¹² a szövetség ládáját két kiterjesztett szárnyú kerub védelmezte. A frigylárában őrizték Izráel fiai a törvénytáblákat, és a láda fölött jelent meg számukra Isten felhőben. (3Móz 16,2) A két kiterjesztett szárnyú kerub tisztsége volt tehát őrizni a törvényt és Isten jelenlétét. A Sátánt ezek szerint teremtetésekor Isten olyan nagy méltóságra emelte, hogy közvetlen közlőrel élvezhette a jelenlétét, és örködhette a világegyetemet fenntartó és működtető törvény felett. A „tüzes kövek” és „Isten hegyének” említése nyilvánvaló utalás Isten lényének egyik legfontosabb attribútumára, miszerint Isten jelenléte megvizsgálja a dolgokat, mint a tűz, és csak az értékest, a fajsúlyost tartja meg. C. S. Lewis *A nagy válasz* című kisregényében a Mennybe való bepillantást épp a „járkálás” nehézségével illusztrálja. Azon a helyen, ami a földhöz képest roppant fajsúlyos, egy földi lénynek még a járás is fájdalmas. Ezt írja: „Beléptem a hatalmas fák közé. Minden mozdulat nehezemre esett. Anyagtalan lábaimnak a gyémántkemény fű olyanak tűnt, mintha éles sziklákon lépkednék.”¹³ Mintha Lewis az Ezékiel 28-at parafrázálná. Ahol a súlytalan, földi embernek még a járás is nehezére esik, ott a roppant hatalommal bíró szellemi lény, a felkent kerub játszi könnyedséggel járkal. A Sátánnak tehát szabad bejárása volt Isten jelenlétébe, mint a világ-mindenség igazságos működéséért felelős államügyésznek, a törvény fölött örökdő felkent kerubnak.

5. A Sátán ruhájának kilenc ékköve

Ilyen magas pozícióhoz megfelelően elegáns öltözet illik. A 13. versben éppen ennek a ruhának a leírásával jellemzi a prófécia a felkent kerub tökéletes szépségét. „*Mindenféle drágakő borított: rubin, topáz és jáspis, krizolit, ónix és nefrit, zafír; karbunkulus és smaragd. Aranyból készültek foglalataid, és a rajtad levő vésetek teremtésed napján elkészültek.*” (Ez 28,13) Arany foglalatba illesztett, művészi vésetekkel díszített kilenc drágakő felsorolását látjuk. A Bibliában nem egy helyen olvasunk drágakövekről, leginkább úgy, mint kereskedelmi termékekről, de kevés olyan szöveghely van, ahol ilyen számú kristállyal találkozunk szisztematikus felsorolásban. A hermeneutika szabályai

¹² CURRID, John D. – BARRETT, David P (ed.): *ESV Bible Atlas*, Crossway, Wheaton, Illinois, 2010, 134.

¹³ LEWIS, C. S.: *A nagy válasz*, Harmat, Budapest, 2006, 35.

szerint ez üzenetértékű, ezért az előfordulások összevetése kötelező érvényű, és a mélyebb összefüggések megértésének gyümölcsét rejti magában.

Mózes második könyvének 28. fejezetében olvashatunk a papi öltözék leírásáról. Ennek a ruhának kétségkívül a legdiszesebb és legértékesebb kiegészítője a *hósen*, ez a körülbelül 25x25cm nagyságú, kétrét hajtott, négyzet alakú aranylap, amelyet drágakő berakásokkal kellett ékesíteni, mégpedig Izráel törzsei számának megfelelően tizenkettővel, a következőképpen: „*Az után készíts hósent művészi munkával a döntések közlésére! Úgy készítsd el, ahogyan az éfódot készítetted: aranyból, kék és piros bíborból, karmazsin fonálból és sodrott lenfonálból készítsd! Négyzet alakú legyen, kétrét hajtva: egy arasz hosszú és egy arasz széles legyen! Rakd ki azt drágakő borítással! Négy sor kő legyen rajta ebben a sorrendben: rubin, topáz és smaragd – ez az első sor. A második sor: karbunkulus, zafír és jáspis. A harmadik sor: opál, agát és ametiszt. A negyedik sor: krizolit, ónix és nefrit. Aranyfoglatokkal készüljön a borítás! A köveken Izráel fiainak nevei legyenek: tizenkét kő a neveknek megfelelően. Pecsétgyűrű módjára legyenek vésve, mindegyiken egy-egy törzs neve, a tizenkét törzsnek megfelelően.*” (2Móz 28,15-21) Egy kis sorrendi eltéréstől eltekintve a Sátán ruházatán kilenc kő megjelenik a tizenkettő közül, amelyekkel a hósent kellett díszíteni. A szövegazonosság nyilvánvaló és szemet gyönyörködtető.

Sátán	Főpap
rubin, topáz és jáspis, krizolit, ónix és nefrit, zafír, karbunkulus és smaragd	rubin, topáz és smaragd karbunkulus, zafír és jáspis opál, agát és ametiszt krizolit, ónix és nefrit

Izráel fiainak nevei olyan becsesek az Úr előtt, hogy aranyfoglatokkal kellett készülnie a borításnak, illetve vésetekkel kellett ékesíteni, mégpedig pecsétgyűrű módjára! A felkent kerúb, a Sátán Ezékiel leírása szerint maga volt az Úr pecsétgyűrűje, a drágakövek pedig arany foglatokban helyezkedtek el az öltözékén művészi vésetekkel díszítve.

6. Miért hiányzik három kő?

A fentiekben láttuk, hogy a Sátán felkent kerubként történő jellemzése, aki Isten hegyén járkál, minden momentumában megfelel a papi felhatalmazásnak. A pap az, akinek bejárása van a Szentek Szentjébe, Isten jelenlétébe,

ahol a kiterjesztett szárnyú kerubok őrzik Isten szentségét. A papok és a Sátán öltözeke pedig szinte megszólalásig hasonlít. Ilyen léptékű hasonlóság nyomán az a kérdés, hogy mi a jelentősége a különbségeknek. Miért hiányzik a Sátán mellvértjéről három ékkő? Ezékiel próféciajának műfaja nem véletlenül siratóéneke. Néhány versen belül együtt látjuk ennek a tökéletes szépségű, ropant bölcsességű és óriási hatalmú lénynek a felemelkedését és a bukását. „*Feddhetetlen életű voltál teremteded napjától fogva, míg álnokság nem találtatott benned. **Bősz kufárkodásod közben** megteltél erőszakkal, és vétkessé lettél. Azért száműztelek Isten hegyéről, és elkergettelek, te kiterjesztett szárnyú kerub, a tüzes kövek közül.*” (Ez 28,15-16 – kiemelés P.T.) A Sátán egy kereskedő szemléletű lény. Az ő világában nem a szeretet az alaptörvény, hanem a „valamit valamiért”. Ez a kereskedelem működési alapelve. Amikor a Sátán szívében megfogant a világegyetem első bűne, a lázadás, ezzel mintegy kereskedni kezdett a Mennyben, hatalmat és dicsőséget kínálva a támogatásért. Mivel pedig a felhatalmazása mennyei államügyészként éppen arra vonatkozott, hogy őrkdjön az univerzum igazságosságán, olyan rafináltan nyerte meg a lázadásnak a mennyei lényeket, hogy fel sem merült bennük, hogy rémisztően nagy jogsértés történik körülöttük. A felkent kerubot Istennek meg kellett fosztania rangjától és dicsőségétől, és el kellett őt kergetni a tüzes kövek közül, vagyis Isten jelenlétéből. A végső ítélet pedig nem is lehetne más egy olyan lény felett, aki minden hatalmat és dicsőséget magához akart ragadni, mint hogy „*nem lesz belőled soha semmi*”. (Ez 28,19)

Mivel a Sátán pozíciójából fakadóan az univerzum jogrendjének minden összefüggését egy szempillantás alatt átlátja, kínosan ügyel a jogszerűség látszatára. Ezért bebizonyítani róla, hogy trónbitorló, csak komoly és szisztematikus bizonyítási eljárás révén volt lehetséges, mert „a jogszerűséget végtelenül tisztelő mennyei világban mindaddig megillette az »ártatlanság vélelme« [amíg] az angyali rendek előtt [...] minden kétséget kizáró módon bizonyítást [nyert], hogy velejéig gonosz, és függetlenségi törekvései, valamint vádaskodásai minden pozitívumot nélkülöznek, [hiszen államügyészként elítélte majd megölte] Jézust, Isten *ártatlan* Fiát.”¹⁴

A hiányzó három ékkő a bizonyítási eljárás része és hármas üzenete van:
 egyrészt a Sátán felé,
 másrészt az angyali rendek felé,
 harmadrészt a bukott ember felé.

A Sátán ruházata már teremtése napján elkészült rajta a kilenc ékkövel. Úgy tűnt, hogy ennél nagyobb mennyei méltóság nem létezik. Amikor azon-

¹⁴ RUFF Tibor: *Angyalok pedig vannak*

(http://www.ujexodus.hu/tema/angyalok_pedig_vannak letöltés ideje: 2024. 05. 01. 10:41)

ban Isten a bukott ember papi ruhájára tizenkét ékkövet rendelt, az elgondolkodtató lehetett a mennyei lények számára, hogyan lehet, hogy az embert még bukottságában is magasabbra emeli Isten, mint a felkent kerubot. Amikor tehát a Sátán az embert és egyúttal Istent is jogszerűtlenséggel vádolta, a mennyei lények számára intő jel lehetett a hósenen található plusz három kő. Vajon miért adott többet Isten az embernek, és vajon igaza van-e a főügyésznek? A Sátán számára egy szempillantás alatt nyilvánvalóvá vált, hogy jogfosztása végleges, amikor először hallhatott a hósen terveiről és meglátta az első elkészült remekművet. Isten burkolt politikai üzenete egyértelmű volt: az embert még megváltásra szoruló bűnösneként is többre becsülöm, mint téged a lázadásodban.

Születnek hermeneutikai kísérletek arra vonatkozóan, hogy pontosan beazonosítsák a három hiányzó ékkövet, hogy így további üzeneteket nyerjünk a Sátán jogfosztottságára vonatkozóan. Ezek összevetik a 2Mózes 28-ban található kövek sorrendjét Izráel tizenkét fiának születési sorrendjével, illetve az 1Mózes 49,1-28-ban olvasható áldásokkal, amikkel Jákób megáldja tizenkét fiát. Így a fiúk születési sorrendjéből, a hósenen elhelyezkedő kövek sorrendjéből és az egyes fiúkra mondott áldások tartalmából megpróbálják kikövetkeztetni, hogy mely áldásoktól fosztotta meg az Úr a Sátánt, illetve melyek nem lehettek igazak rá nézve.¹⁵

A papi ruházat másik darabján, az éfódon, annak is a váll-lapján el kellett helyezni két őnixkövet a következő módon: „Azután végy két őnixkövet, és vésd rájuk Izráel fiainak a nevét: hatnak a nevét az egyik kőre, a másik hatnak a nevét a másik kőre, **születésük rendjében.**” (2Móz 28,10 – kiemelés P.T.) Ha itt a nevek születési sorrendben szerepelnek, joggal feltételezhetjük, hogy a hósenen lévő tizenkét drágakőre is a Jákób-fiak születési sorrendjében kellett felvésni a neveket. Ha ezt a sorrendi megközelítést alkalmazzuk, akkor a Sátán ruhájának ékkövei közül a hósenen lévő harmadik sor kő hiányzik, vagyis Gád, Ásér és Issakár áldásától esik el.

Ruben – Rubin	Simeon – Topáz	Lévi – Smaragd
Júda – Karbunkulus	Dán – Zafír	Naftáli – Jáspis
Gád – Opál	Ásér – Agát	Issakár – Ametiszt
Zebulon – Krizolit	József – Ónix	Benjámín – Nefrit

A Zsidókhoz írt levél tizenkettedik fejezésében a hithősök között Jákóbot is felsorolja a szerző épp a halálos ágyán a fiaira mondott áldások miatt. „Hit

¹⁵ *Satan's Brestplate and The Missing Jewels* (https://www.youtube.com/watch?v=Vl5Hku-TmOk&ab_channel=Yahweh%27sRestorationMinistry letöltés ideje 2024.05.01 11:20)

által áldotta meg a haldokló Jákób József mindegyik fiát, és botja végére hajolva imádkozott.” (Zsid 11,21) Ez a tizenkét áldásmondás valóban prófétai érvényű, hiszen nem csupán az egyes fiúkra vonatkozik, hanem a belőlük származó törzsekre is úgy, hogy Jákób fiai nem sokkal korábban telepedtek le Egyiptomban, Gósen földjén, vagyis az áldások négyszáz évvel meghaladják a jelent. Rendkívül erőteljes isteni kinyilatkoztatásról van tehát szó, ami túlmutat az áldásként elmondott emberi jókívánságon.

Ha a hiányzó ékkövekhez kapcsolódó hiányzó áldások okait keressük, akkor három olyan korlátozást találunk, amelyeket a végtelenül bölcs Isten még azelőtt beépített a Sátán tökéletes szépségű öltözkébe, mielőtt az embert megteremtette volna és az elbukott volna. Ezekre a korlátozásokra a Sátán az üdvtörténet előrehaladtával fokozatosan eszmélhetett rá, és minden egyes alkalommal szembesülnie kellett azzal, hogy Isten mindig egy lépéssel előtte jár. Az Édenben, amikor Isten kihirdette a proto-evangéliumot, a pusztában, amikor Áron fiai elkészítették az első hősent, és Betlehemben, amikor végig nézte Jézus földre jövetelét. A Sátán ruházatáról tehát az alábbi okok miatt hiányzik a hősönen található harmadik sor ékkő:

„Gádot martalócok marják, de ő a sarkukba mar!”

A Sátán nem mardoshatja örökké az ember sarkát, mert ez a hatalom elvétetik tőle, és az asszony utóda, a megígért Messiás a fejére fog taposni.

„Ásér kenyere kövér, királyi csemegéket kínál.”

A Sátán soha senkinek nem kínálhat királyi csemegéket, mert nem ő a király. Ezt a jogot Jézus birtokolja: Ő a király, így tőle származik minden, ami királyi.

„Issakár nagy csontú számár, az aklok között heverész. De látva, mily jó a nyugalom, és milyen szép a föld, teher alá hajlja vállát, és robotoló szolgává lesz.”

A Sátántól távol áll mindenféle szolgálat, hiszen folytonosan csak uralomra tör. Nem ő viselt terheket, és nem ő vett fel szolgai formát, hanem Jézus Krisztus, Isten Fia, aki a bűneink terhét hordozta.

7. Összegzés

A Sátán személyének helyes ismerete létfontosságú a keresztyén identitás szempontjából. A hiányzó ékkövek üzenete nem csupán a tragikusan elbukott felkent kerubot segít helyesen látni a maga hatalmával és korlátaival, hanem azt a méltóságot is felragyogtatja előttünk, amire Isten Krisztusban a bukottságunk ellenére is felemelt minket. Mindenekelőtt pedig ha lehet, méginkább felmagasztalja a szemünkben Jézust, Isten Fiát, a mi Megváltónkat, az erős Istent, aki korlátokat és határokat szab a Sátánnak, és újra és újra deklarálja, hogy ő a király. Mert a világtörténelem úgy végződik a Fényes Hajnalcsillag (Hélél ben Sáchár) nevű felkent kerub számára, hogy elhangzik felette az ítélet: „*Leestél az égről, fényes hajnalcsillag! Lehulltál a földre, népek legyőzője!*” (És 14,12 – kiemelés P.T.) „*Én vagyok [mondja Jézus] Dávid gyökere és új hajtása, a fényes hajnalcsillag.*” (Jel 22,16 – kiemelés P.T.)

Bibliográfia

- BIBLIA, Kálvin Kiadó, Budapest, 2018.
- BROWN, F. – DRIVER, S. – BRIGGS, C.: *The Brown – Driver – Briggs Hebrew and English Lexicon*, Hendrickson Publishers, Peabody, Massachusetts, 2005.
- CURRID, John D. – BARRETT, David P (ed.): *ESV Bible Atlas*, Crossway, Wheaton, Illinois, 2010.
- KARASSZON Dezső: *Ezékiel könyvének magyarázata*, Debrecen, jegyzet, 1995.
- LEWIS, C. S.: *A nagy válás*, Harmat, Budapest, 2006.
- RADÁCSY László: *Héber-Magyar Nagyszótár*, Akadémiai Kiadó – Makabi Kiadó, Budapest, 2003.
- BRUNNER, R.: *Ezékiel c. könyvének magyar fordítása*, kézirat
- RUFF Tibor: *Angyalok pedig vannak* (http://www.ujexodus.hu/tema/angyalok_pedig_vannak letöltés ideje: 2024. 05. 01. 10:41)
- RUFF Tibor: *Van esélyünk győzni a Sátán gonoszsága ellen* <https://pecs.hit.hu/van-eselyunk-gyozni-satan-gonoszsaga-ellen-ruff-tibor-vendegszolgالات/> (letöltés ideje: 2024.04.30. 23.42)
- *Satan's Brestplate and The Missing Jewels* (https://www.youtube.com/watch?v=V15Hku-TmOk&ab_channel=Yahweh%27sRestorationMinistry letöltés ideje 2024.05.01 11:20)

- SCHWAGER, Raymund: *A Mennyből lebukott Sátán* in. Theologiai Szemle, 1993. IV. szám
- TATFORD, F. A.: *Ezékiel könyvének magyarázata*, Evangéliumi Kiadó, Budapest, 2004.
- WALVOORD, John F. – ZUCK, Roy B.: *A Biblia ismerete*, Kommentár-sorozat IV., KIA, Budapest, 1999.

II. BIBLIAI LÉLEKTAN

Veres Sándor Péter

A megismerés vakfoltja

Jegyzetek a módszertani ateizmusról¹

Absztrakt

Korunk alapvető világnézeti kérdései közé tartozik a tudomány mibenlétének kérdése. Az ún. technikai-technológiai fejlődés az utóbbi évtizedekben oly mértékű hatást gyakorolt a világ népeiségre, hogy annak áldása és átka a tudományhoz való viszonyában is megmutatkozik. Aggasztó jelek sokasága terel bennünket arra, hogy a Biblia Istenének emberi tudománnyal kapcsolatos nézeteit újra felfedezzük. Az alábbi tanulmány olyan gondolatoknak a vázlatát, melyek a gyakorlati teológia és pszichológia módszertani megújulásának jegyében fogantak. E jegyzetek további bizonyítást és kifejtést igényelnek, mindazonáltal érdemesek arra, hogy az olvasó figyelmét újól a Genézis 1-11-re irányítsák: milyen – eddig még – feltáratlan támpontot kínál a tudomány lehetőségeit felfedező és azt művelő ember számára. Például a kutatónak Istenhez fűződő viszonya miként határozza meg a tudomány mibenlétéről vallott felfogását. Jáki Szaniszló, Pierre Duhem és Jean Buridan munkásságának tanulságaira építve vázoljuk fel a teológia és a pszichológia viszonyát meghatározó kérdések némely körét.

A probléma

„Egyházi-teológiai oldalról nem ritkán elhangzik az a vád, hogy a pszichológia emberképe tagadja a transzcendenciát, tehát ateista. Ez az álláspont szükségszerűen a »küzdelem és elhatárolódás« modelljéhez vezet. Több változatban kap hangot az a félelem, hogy a pszichológia és pszichoterápia térhódítása a lelkigondozás propriumának feladásához vezethet.”²

¹ Elhangzott a III. Tudományos Konferencián, 2023. november 23-án a BTA-n

² BAUMGARTNER, 2003, 86. o.

Így vezeti föl Isidor Baumgartner *Pastoral Psychologie* című művének egyik fejezetét.³ Álláspontjára azért hivatkozunk, mert érvelése – mint később látni fogjuk – magával hozza a módszertani ateizmussal való kiegyezés szükségességét, ezért tipikus tévedéssel indul. Szükségyszerűséget említ, miközben a tudománytörténet elhallgatott fejezetei éppen arról tájékoztatnak, hogy a keresztyén hit miképpen adott indítást a nyugati világban a modern tudomány megszületéséhez.⁴

A hazai pszichológus társadalom mai meghatározó alakjai a hatvanas évek egyetemi kurzusain Kardos Lajos (1972), Barkóczi Ilona és Putnoky Jenő (1967), Mérei Ferenc (1970), Robert Woodworth és Harold Schlosberg (1966), Donald Hebb (1972) műveiből ismerhették meg a modern pszichológia tudományos ember- és világképét.⁵ Akkoriban a szovjet pszichológia hatása erőteljesen jelen volt, ám az angolszász szakirodalmi kínálat sem nyújtott sokkal érdemibb eligazítást a lélek Istentől származásának kérdését illetően, ezért aligha érhetne meglepetésként a jó húsz évvel később már pásztorálpszichológiát is tanító kollégákat a fenti idézet. Evidens lett, hogy a tudomány nem foglalkozik hittételekkel, a hitet személyes érzelmi kérdésként kezeli, szembe állítva azt a tudomány objektivitására törekvésével. A hazai pszichológusok is kísérleti és matematikai módszerek alkalmazásával és kifejlesztésével, az idegéletani kutatások eredményeinek messzemenő figyelembevételével minden szubjektív, kontrollálhatatlan hatástól igyekeztek megszabadítani az emberi lélek tudományát.⁶

³ BAUMGARTNER I.: Pásztorálpszichológia, Semmelweis Egyetem, Budapest, 2003, 679. old.

⁴ „Az 1277-ben Tempierek Arisztotelész és követői által felállított elv elleni kritikát követően egy nagy szellemi mozgolódás indult meg, amely felszabadította az ókori görög gondolkodástól a keresztyén gondolkodást, és létrehozta a modern tudományt. Duhem az 1277-es Templier cikket a modern tudomány születésének legjelentősebb eseményeként azonosította, míg Jáki az egy generációval később Buridan által fellobbanó szikrát emelte ki. Jáki számára nem egy bizonyos ember, esemény vagy dátum jelenti a tudomány születését, a naturalista világképben az áttörést, hanem az a megközelítés, amely az örök körforgás panteista tanát elvetette, és a természet kutatását az irgalmas, hűséges Istenben a keresztyén hit fényétől vezérelve végezte, aki a semmiből teremtette a világot abszolút kezdettel és időben, rendezettnak, kiszámíthatónak és stabilnak. Ez az áttörés nem megfigyelésen vagy kísérleten, hanem isteni kinyilatkoztatáson és hiten alapult, és így a modern tudomány megszületése alapvetően eltér azoktól a világnézetektől, amelyekben a modern tudomány halva született.” (Stracy A. Trasancos: Fr. Jean Buridan és a modern tudomány születése, Integrated Catholic Life, 2014. november 19. (szerzői fordítás);

<https://integratedcatholiclife.org/2014/11/trasancos-buridan-birth.science/>)

⁵ PLÉH Csaba: Árnyak, Magvető, Budapest, 2023, 348-372, 325-336, 337-346. o.

⁶ KARDOS L. (1964): Általános lélektan, Tankönyvkiadó, Budapest, 282. o.; BARKÓCZI I. – PUTNOKY J. (1967): Tanulás és motiváció, Tankönyvkiadó Budapest, 282. o.; MÉREI F.: V. BINET Á. (1970): Gyermeklélektan, Gondolat, Budapest, 296. o.

Baumgartner a fenti aggodalomra C.G. Jung *Kirche und Wissenschaft*, című művéből idéz igazolást és a dilemmára megoldást:

„Véleményem szerint teljességgel elhibázott a tudományos munkát – amely kizárólag tudományos kívánt lenni – *nem a tudományos módszerek egyedül megfelelő* nézőpontból elbírálni. A hitvallás tudvalevően nem a tudomány dolga. Vétenék a tudományhoz méltó tájékoztatás ellen, ha többet vagy mást mondanék, mint amit a tények bizonyítanak. Az archetípusat egyszer lenyomatnak neveztem, ami a lenyomat készítőjének a létét feltételezi. A tudomány sohasem állítja, hogy „Isten” a készítő, mert sohasem lesz képes ezt bizonyítani. Ha a tényekre szorítkozom, az olyan helyes kritikának, amelyet érdemes meghallgatni, szintén tényekkel kell foglalkoznia, és vagy azt bizonyítania, hogy nem léteznek, vagy azt, hogy értelmezésük a tudományos alapelvekkel ellenkezik. Ha a tények valamely hitvallás számára kényelmetlenek, akkor sem lehet semmissé tenni őket tekintélyi magyarázattal vagy hittel. Aki ezt mégis megkísérli, kivonja magát a hatásuk alól, és menthetetlenül lemarad a világtörténelem mögött.”⁷

Különös, hogy éppen Baumgartner, aki könyvében Jézus Emmausból származó tanítványainak allegorikus kerettörténetébe helyezi a pszichológia akkor érvényes kánonja szerinti releváns pszichológiai ismeretek halmazát, olyan szerző kijelentésére alapoz, aki szerint a *hitnek semmi köze sincs* a tudományhoz. Gondolkodóba ejtethet bennünket ezen túl az is, hogy az az Isten, akiben evangéliumi értelemben Jung sosem hitt, olyan tudóssal élt egy korban, akitől csupán egy határ választotta el, s akivel meglepő mód még művein keresztül sem került kapcsolatba. Pierre Duhamról van szó, akinek gondolatai helyreigazítóak a tudomány és a hit sokat vitatott kérdéséről:

„A párizsi skolasztika egy nagyon messze ható és termékeny elvet hirdetett és gyakorolt: azt állította, hogy a földi dolgok fizikája nem másnemű, mint az égi dolgoké, hanem mind a kettő ugyanazon módszer szerint működik, és az egyikre vonatkozó hipotézisek célja csakúgy, mint a másikéra vonatkozóké az, hogy *megőrizték a jelenségeket*.”⁸

Jáki Szaniszló bencés szerzetes, a fizika és a teológia doktora, neves tudománytörténész, aki alaposan utána járt Duhem állításainak és számos méltató monográfiát írt róla, így fogalmaz a modern tudomány születéséről:

⁷ JUNG C.G.: *Kirche und Wissenschaft*, in: Ders., *Briefe I.* Olten 3 1981. 355. old.

⁸ DUHAM P.: *A jelenségek megőrzése*, Kairosz, Budapest, 2005. 140-141. old.

„Buridanus hangsúlyozottan vallotta az időben való teremtés eszméjét. Mivel ezt Arisztotelész *De coelo* művének kommentárjában tette, azon nyomban vissza kellett utasítania Arisztotelész kijelentését, hogy az ég mozgása örök. Tehát szembe kellett néznie a kérdéssel, *miként* jön létre a mozgás. A kérdés fizikai megválaszolása hozta magával, hogy Buridanusnak először is ki kellett iktatnia egy szellemi tényezőt, az angyalokat (azaz értelmes lényeket). Ezt arra való hivatkozással tette, hogy »a Biblia nem állítja, hogy szellemi lények mozgatják az égitesteket.« Aztán kimondta saját feleletét a *mikéntre*: »Nem mutatkozik szükségesnek, hogy ilyenfajta értelmes lényeket tételezzünk fel, mivel úgy lehet válaszolni, hogy Isten, amikor megteremtette a világot, impetusokat (lendületeket) adott nekik (az égitesteknek), amelyek mozgatják őket, anélkül, hogy Neki valami többlet kellene azokat mozgatni, mint az állandó befolyás módján, amely által Ő, mint együttműködő, jelen van mindenben, ami történik.« Impetus alatt Buridanus mozgásmennyiséget értett, amely később impulzus néven lett ismertté. »Továbbá leszögezte, hogy ez az impetus megmarad, mivel az égitestek mozgása olyan régiókban megy végbe, amelyen nincs súrlódás«”.⁹

Két egymással szöges ellentétben álló álláspontot láthatunk itt a tudomány mibenlétéről vallott felfogásokat illetően.

Vajon mi lehet a tényleges oka annak, hogy a tudományos módszer körüli vitákban ma sem kap kellő megértést és hangsúlyt Duhem kutatásainak értékes mivolta? A skolasztika korában nem voltak olyan eszközök, melyekkel az égi jelenségek földiekével azonos elv szerinti működését bizonyíthatták volna, ezért egyedül az isteni kijelentésben, az *ex nihilo* és *in tempore* való hit és a logikus gondolkodás maradt eszközül arra a tudósoknak, hogy a valóságnak megfelelő magyarázathoz juthassanak.¹⁰ Ma sem zárható ki, hogy amihez kutatási eszközökkel nem vagyunk képesek hozzájutni (pl. a lélek létezése és belső történései), ahhoz a Biblia kijelentése, megfigyelés és logikus gondolkodás alapján eljuthatunk.¹¹

⁹ JÁKI SZ. Duhem-et idézi, illetve Buridanus eredeti szövegezését. Buridanus gondolatai nyomtatásban először Pierre Duhem *Etudes sur Leonard de Vinci* (Paris: Hermann, 1913) című művében jelent meg (p.52) in: JÁKI Szaniszló: *Biblia és tudomány*, Budapest, 1967. 110. old.

¹⁰ JÁKI SZ.: *A tudomány megváltója*, Ecclesia, Budapest, 1990, 66-69. old.

¹¹ Monográfiát érdemelne e két, minden szempontból nagy jelentőségű kutató életpályájának s műveinek összehasonlítása, mi okból jutottak eltérő következtetésekre. E helyütt nem vállalkozunk arra, hogy akárcsak kitekintést tegyünk a módszertani ateizmus körül a 60-as évektől kezdődő egyre élesedő vitában, mely elsősorban a vallásszociológiában P. Berger és T. Luckmann munkássága révén vált közismertté. Arra viszont igen, hogy a tudomány és a hit elválasztásának módszerét a teológia és a pszichológia oldaláról kissé körbejárjuk.

„Elválasztá...”

Baumgartner a lelkigondozás tanulmányi anyagának tárgyalásakor *a küzdelem és az elhatárolódás* szükségszerű modelljéről beszél, mintha a megoldás éppen a tudomány és a bibliai hit antagonisztikus szembenállásának tudományosan bizonyított volna lenne. Írásában a küzdelem és elhatárolódás olyan képzetet kelt, mely egymással összebékíthetetlen felek között jellemző, elhatárolódásuk pedig olyan kompromisszum eredménye, amelyben egyikük sem győzhet, egymástól elszakítva viszont képesek akár ugyanazon a területen is működni.

Az isteni kozmológia felépítésében az elhatárolást, mint módszert, az elválasztás előzte meg. Témánk szempontjából kardinális, hogy Isten mit választott el egymástól elsőre? Ezek később miképpen hatottak az elhatárolt dolgokra?

A Gen 1,1-3 olyan világképet tár elénk, amiben a látható és a láthatatlan oly módon jelenik meg, hogy a vizek felett lebegő Lélek és a mélység felett uralkodó sötétség szembenállása antagonisztikus.¹² Adódik tehát a kérdés, a világosság és a sötétség elválasztásával Isten miként gondolta megőrizni a világ egységét, ha a szerinte összetartozó dolgok később különválhatnak egymástól?

E vázlatban megkíséreljük bibliai kijelentések, pszichológiai megfigyelések, valamint logikus gondolkodás alapján bizonyítani, hogy Isten cselekedeteinek következményei örökre fennállnak. (119. Zsoltár 142) Ezek olyan körülményeket hoztak magukkal, melyek az ember számára kikutathatatlanok.¹³ Ami képtelenné tesz mindennek azonnali belátására, éppen az a módszertani csapda, amiből egyre többen a tudomány és a hit elválasztásában látják a szabadulást, mi szerint a tudomány nem teszi lehetővé személyes eredetünk empirikus megismerését.¹⁴

¹² A világosság és a sötétség elválasztását (Gen 1,4) megelőzően Isten már sejthetővé tette, hogy a teremtet világ azt a kockázatot hordozza, hogy az együvé tartozónak teremtet dolgok elválhatnak egymástól.

¹³ Az emberi gondolkodásban az ismétlés által nem igazolható ismeret neve idea. Isten gondolata viszont nem eszme, hanem igazság és valóság (Ézs 45,19). Ő egy a Logoszával (Jn 10,30). Minden úgy áll fenn, ahogyan ő kijelenti, ennek komolyan vételéhez hitre van szükség s nem ismétlésre (lásd pl. Gedeon esetét).

¹⁴ A Gen 2,1-4 azt írja, hogy az ember megszületésekor még állatok sem léteztek. Teremtő az ember egyedüllétének feloldására hozza őket létre, s csak ezt követően alkotta meg párját. A Gen 1, 20-25 ugyan arról tájékoztat, hogy az állatokat előbb hívja életre, mint az emberpárt, ami ellentmondani látszik a Gen 2,19-20. részben olvasható sorrendnek. Ám ha belegondolunk, hogy az ember istenképűsége akkor valósul meg teljességében, ha Ádám mellett asszonya is ott van már, feloldódik ez az ellentmondás.

Az Úristen Ádámhoz intézett első parancsa talán éppen ez okból paradoxon: ha Ádám minden fa gyümölcséből ehet, akkor ezt a tiltottból is megteheti; ha a tiltott gyümölcsből nem ehet, akkor viszont nem ehet minden fáról. A dilemma: *valóságnak* vegye-e azt, amit hall – semmi látható erre nem utalt –, vagy tegyen úgy, mintha nem is hallotta volna? Aggálya zavarba hozta biza-kodó énjét, változó közérzete homályosította el értelmét. (Gen 2,18: *nem jó az embernek egyedül lenni*.) Teremtője feltárta előtte azt az ismeretet, aminek megismerésére magától sohasem lett volna képes. Mi lehetett mégis az ok, ami miatt Ádám nem úgy fogadta Isten szavát, ahogyan azt ténylegesen tehetett volna?

Ha ugyanolyan valóságnak tekinti a tilalom tartalmát (jó és rossz tudása, a halál), mint a szabadon élvezhető fák gyümölcsének ízét, akkor a menny és a föld, a láthatatlan és a látható benne nemcsak összeér, hanem egységet alkot.

„A földi dolgok fizikája nem másnemű, mint az égi dolgoké, hanem mind a kettő ugyanazon módszer szerint működik.”¹⁵

Duhem így idézi Buridanus és Orisme tanítását az égi jelenségekről. Egyetlen forrásból két egymásba fonódó ismeret következik, az egyik fizikai eszközökkel nem megragadható, míg a másik ilyen tapasztalatból építkezik. (Róm 10,10) Vajon mi okozhatta, hogy az első ember, az Isten által össze-tartozó dolgok szétválasztásának módszerét követte? Erre példát előzően nem tapasztalhatott. Isten csak azt különítette el egymástól, amit nem akart, hogy együvé tartozzon. (Gen 1,4) Az életre vezető parancs részeinek felbon-tása rosszra vitte Ádámot. Megtapasztalta a nappalt váltó sötétséget, a sötét-séget váltó nappalt, a hideg és a meleg különbözősét. E különbségtételek, valamint a *nem jó* (Gen 2,18) és az *áldott* állapot (Gen 1,28) megtapasztalása ugyan segíthette volna, hogy belássa, annak megítélése, mi jó és mi rossz nem csupán az ő birtokában van.

Feltételezzük, Ádám már a parancsolat hangzásakor eldöntötte viszonyu-lását. A tiltást és a szabadságot nem tudta összeegyeztetni, ezért elválasztotta a kettőt. A határtalanság iránti vágya különös módon érzéki tapasztalatainak prioritásához vezette, a nem látható világba vetett bizalmát pedig meggyen-gítette. Jól látszik ez, amikor az állatok elnevezésében nem hiányzott neki újabb eligazítás. (Gen 2,18c) Érzékeivel bizonyítottnak találta módszerét. Ádám későbbi viselkedésének leírásában, nem kevésbé a teljes Írásban olyan részleteket találunk, melyek indokolják feltevésünk jogosságát. (Gen 4,5)

¹⁵ DUHAM P.: A jelenségek megőrzése, Kairosz, Budapest, 2005. 141. old.; illetve a 2Kor 11-13.

Kinek az erkölce?

Saját tapasztalatainkból és számos pszichológiai kutatásból tudjuk, az emberi figyelem korlátozott.¹⁶ A Biblia több helyütt beszél erről. A figyelem szelektív és fluktuál. Tárgyára, illetve annak kontextusára nem vagyunk képesek azonos éberséggel összpontosítani. A fixált tárgy éles és pontos, a periférián lévő halványabb, homályosabb. Jól ismert jelenség: a beszéd kezdete és a vége hangsúlyosabb, mint a közepén elmondott üzenet. Minden emberre jellemző, bármit is gondol a világról a *fókusz* és *periféria* jelensége. Elrendelt dolog, hogy a figyelemnek ez a sajátossága az érzéki képességek határait jelzi és a dolgok állandóságának képzetét tartja fenn. Mi következik ebből? Az ember nemhogy a teljes fizikai valóságra nem, de a láthatatlanra különösen nehezen, a kettőre együtt pedig alig képes egyszerre figyelni. Komoly és kitartó mentális erőfeszítés szükséges, ha eredményes akar lenni. De akaratja-e az ember azt, amit előzőleg hátrányosnak percipiaált? Már az első parancsolat is örök isteni szándék – *Íme elétek adom az élet és a halál útját* (Jer 21,8) – kifejezése. A jelenségek megmaradásának elvéből következően Ádámra is érvényesek a figyelemmel kapcsolatos megállapítások.

Vegyünk most egy későbbi példát! Az özönvíz végzetes csapását követően Noé megvárta Isten újbóli megszólalását: *Jöjj ki a bárkából feleségeddel, fiaiddal és fiaid feleségei-vel együtt!* (Gen 8,16). Noé észlelte, hogy a föld élhetővé vált. De nem észlelte, esetleg figyelmének peremére szorult, hogy az Úristen nem ugyanazt a sorrendet parancsolja, mint bemenetelükor. Anélkül, hogy tudta volna mit tesz, vette fiait, vette feleségét és fiainak feleségeit és kijött a bárkából. Isten szándéka szerint az új sorrend már nem a bárka megépítéséhez kapcsolódott, hanem Isten országának földi képviselőéhez. Radikálisan el akarta szakítani Noét érzéki életvitelétől és attól az erkölcsi rendtől, melynek hagyománya öntudatlanul is belé volt ivódva. Szándéka a pátriárka eddigi gondolkodását megzavarta. Az a valóság, amit hall, vagy az, amire emlékezik? (ApCsel 10,13-14; Ex 4,2-4) Noétól a sort Ábrámmal, Izsákkal, Jákóbbal, Mózeszel és az Ószövetség számos további szereplőjével folytathatjuk. Az Apostolok cselekedeteiben viszont már arról olvassunk, hogy Péter apostol nem akarta megenni azokat a tisztátalan állatokat, melyeket a Teremtő látomásban elé vitt, aztán mégis engedett, mivel a Lélek hasonlóan törvényszegő cselekedetre hívta. (ApCsel 10,9-16) Elhagyta azt a vallásos felfogását, erkölcsiségét és életvitelét, amit addig követett.

¹⁶ Részleteket lásd: CZIGLER I.: A figyelem pszichológiája, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2005, 234. o.; ZSIDÓ N. A.: A figyelem kognitív pszichológiája, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2023. (digitális könyv). MeRSZ.hu

Előzőekben többször felvetettük már a kérdést, hogy mi játszódhatott le ezeknek az embereknek a szívében, amikor tapasztalatukkal nem egyező parancsot hallottak? És mi más játszódott le Péterben, amikor elődeivel szemben visszatér a Kijelentőbe vetett bizalmához? Már az ilyen esemény időbeli megjelenése is jelzi, hogy Istentől távolodást hozó, sőt elszakadást eredményező döntések mélyén van valami, aminek a megoldása az ember számára Jézus válasza: ami embernek lehetetlen, az az Istennek lehetséges. (Mk 10,27) A bűntől Fia által egyedül ő tud megszabadítani.

Istennek okozott fájdalom

Az emberi gondolkodás ismeretében az egymáshoz nem illeszkedő tartalmak elválasztása racionálisnak tűnik addig, amíg Isten akaratával szemben hozott döntés nem lesz belőle. Az ellentmondónak látszó parancs elemeinek szétválasztása téves értelmezésből fakad. Nem a logikai probléma megoldhatatlansága, hanem a *korlátozás kiváltotta* sérelem a téves értelmezés kiváltója. Aki a parancsot adja, úgy tűnik, valaki, aki egyáltalán nem számol partnere igényeivel, csak feltétlen engedelmességet vár tőle. Ha a kapcsolatot az egyik fél egyoldalúan határozza meg, akkor a másikat abban az igényében sérti, hogy együtt létezésüknel fogva ugyanazon részesedést tart indokoltnak. Kapcsolatuk szabályozásában ugyanannyi befolyást igényel, mint amivel a másik rendelkezik. Ádám hallgatása tehát a kapcsolat meghatározásának e téves koncepciójából fakadt. A tévedés oka a nemlátható valóság elsőségének negligálása.

Ádám élvezni akarta szabadságát, aztán mintha azt hallotta volna, hogy a beszélőt nem érdekli az ő szabadsága. Kain ajándékot vitt, Isten mégis Ábelre nézett s rá nem. Noé mindenben engedelmeskedett, Isten mégis hagyta aztán lerészegedni. Ábrám megtette, amit Isten mondott, mégis utódlás dolgában kétségek és bukások között hagyta. Mózes elindult Egyiptomba, útközben az Úr kis híján elveszejtette.

Vajon e bibliai hősök sértett állapotában nem ugyanazok a téves gondolatok munkáltak, mint amelyek kezdet kezdetétől Ádám fájdalmas érzéseihez vezettek? Miközben maguk fájdalmával voltak elfoglalva, gondolhatjuk, aligha foglalkoztatta őket az, hogy milyen fájdalmat okoznak Istennek? Ádám nem kérdezte a neki eligazítást adó ismeretlent, ezért nem is ismerhette meg az igazságot. Honnan is származik? Látva az emberre váró szenvedést, az Úr nagyon elszomorodott (Gen 6,6b). Mert ha Ádám képes lett volna sérelmét feláldozni, beszélni fájdalmáról, csalódottságáról és ez által elfogadni a tiltást, kapcsolatuk helyreáll s talán a bukás is elkerülhető.

Írás és bizonyítás

Az ApCsel 10-ben elhangzó parancs a törvény szövegével nem igazolható. Péter az „*öld és egyél!*” felszólítással olyan szellemi lökést kapott, amelyenhez fogható Mózesrel eshetett meg a csipkebokornál. Szerzője nem maradt inkognitóban: „*eredj el velük!*” (ApCsel 10,13) Csak annak, ott és akkor lehet engedni, aki az erőt adja, ha tudjuk róla, hogy az illető jelen van. Vannak ismétlések által bizonyított ismeretek, és vannak hitből fakadó cselekedetek. Egyetlen forrásból való mindkettő. El lehet őket egymástól választani, ám akkor a jelenségek aligha maradnának fenn.

A fizikai és szellemi valóság egysége döntések függvénye, amint azt Péter esetében is láttuk. Egy akarati döntés nélkül nem állhat elő. (Ám 3,3; Préd 3,9-12) A felek áldozata különbségeik fölé emeli őket, magukban valóságuk feladása kölcsönös bizalmat szül. Ha a világosságban két különböző valóság egzisztál, amelyben egyik felfalja a másikat, akkor lehetetlenné válik a teljes valóság feltárulkozása. Csak az egymás javára hozott áldozat szül egységes látást: „*Oh, mily szép és gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek!... Csak oda küld az Úr áldást és életet!* (133 Zsolt 1; 3b)

Áldozat = elválasztás

Ha Ádám feláldozza azt, aki ő eddig volt (kompetens megismerő és nyelvalkotó) és segítséget kér, önállóságát adja örökbe. Ha a jelenségek kezelésének módszere nem Istennel közösségben történik, mindenhatóságának a negligálása az. A bizalom megvonása nem jelenti Isten létezésének tagadását, de a neki tulajdonított sértés megtagadását sem. Ahogy Isten létezésének tudata még nem jelenti a vele való életet.

Ádám Istentől való tartózkodásának magyarázatát Isten paradoxonnak látszó parancsában találtuk meg. Az ok, a második parancs korlátozó, a kapcsolatot egyoldalúan meghatározó személy téves megítélésében keresendő.

[A Biblia további történetei élénk tárják, hogy az emberben mi megy végbe, ha önállóságának határaiba ütközik. Ilyen történet Kainé. Esetében cselekedete elismerésének elmaradása kelt benne haragot, sértettséget. De nála találunk más lehetséges okot is. Ha átgondoljuk, hogy miképpen hordozta nevében anyja Úrral való kapcsolatának ambivalenciáját (egyszerre hálás lehetett, mert gyermeke született, másfelől sértett, mert úgy kellett „szerezni”, „nyerni” az Úrtól), akkor differenciáltabbá válik az ok meghatározása. Éva második gyermekével kapcsolatban az ambivalencia talán kevésbé volt bántó, mint Káin esetében, akinek viszonyulásában az anya megkülönböztető értékelésének következményeit láthatjuk. Ez a különbségtétel érzékenyebb tehette Kaint, s nem látjuk korábban sem jelét, hogy akarati erőfeszí-

tést tett volna arra, hogy megharcoljon e megkülönböztetés számára hátrányos voltával. Isten neki mondhatta el azt az egyetemes lelki törvényét, mely minden ember számára örökre mérvadó. „*Miért gerjedtél haragra, miért horgasztod le a fejedet? Hiszen, ha jól cselekszel emelt fővel járhatasz. Ha pedig nem jól cselekszel, a bűn az ajtó előtt leselkedik, és rád vágyódik, de te uralkodjál rajta.*” (Gen 4,6-7) Valamint: „*Hol van Ábel, a testvéred?*” (Gen 4,9) Az első kérdés saját lelkéért való felelősségére, a második embertársáért való felelősségre inti. Az emberlét istenképiségének ez a két pillére, melyek gondozása nélkül elveszíti emberi méltóságát. Káin tehát korábbi sérelmei miatt nem feltételezi, hogy ezt a sérelmet az Úr gyógyítani akarja. Ahhoz, hogy megismerhesse, mi a baj vele, ezt a sérelmet előbb felszínre kellett hozni, amit rendkívüli módon méltánytalannak talált.]

Isten különös monológja, Ádám helyzetét *nem jónak* itéli. Nem arról szól, hogy művét nem találta kielégítőnek. Ellenkezőleg, Ádám viszonyulását nem látta jónak. Az egyedül lenni kifejezés egyszerre utalhat az embertárs hiányára, és az Istentől távolodásra. Az ember dönthetett miként viszonyul a természethez és Isten személyéhez, s ezt akár saját kárára is tehetette. A Biblia további történetei valószínűsítik, hogy Ádám reagálása minden ember sajátja. Ez nem más, mint a kezdetkor alkalmazott módszer: a kedvére való dolgok egybeillesztése s a tetszésére nem valók tőlük való elválasztása.¹⁷ A döntés origója az ember önmaga.

A sérelem megjelenése az isteni tervben olyan fordulópont, aminek megoldása Isten beavatkozását igényelte. Az Úristen éppen azért áldozza fel Fiában önmagát, hogy az ember sérelmi reakciója miatt elvesztett bizalom helyreállhasson. Ha majd a Feltámadottat követve meghal önmagának, nem kell az Istentől és embertársaitól elválasztó halált elszenvednie. E sértettség megoldóklése az öröm születése.

Isten elhelyezte Ádámot a kertben, hogy azt művelje és őrizze. Az akkor elhangzott tiltó parancs kételyeket és fenntartást szült a teremtés egészének komfortját illetően. Veszélyt jelzett, ami arról szólt, hogy ami körül veszi, sőt önmaga elfogadása is, attól függ, hogyan viszonyul a parancshoz és azon keresztül az Úristenhez.¹⁸ A textusból megtudhatjuk, hogy milyen volt ez a kert: a fák szemre kíváncsok, eledelre jók, de volt közöttük kettő, amely olyan tartalommal is bírt, amivel a többi nem. Az élet és a halál fája. Ádám

¹⁷ Saját nézőpontjától való elszakadás feltétele az önreflexiónak. Egyébként az ember nem képes a másik helyzetébe behelyezkedni és együttérzése alapján lemondania saját egyoldalú látásmódjáról. Isten esetében természetesen a tökéletes néz önmagára, ám a hasonlatosságára teremtett ember éppen e tökéletességét veszíti el engedtelensége folytán.

¹⁸ A veszély olyan fennálló lehetőség, amely az érintett épségét, illetve életének elvesztését eredményezheti.

annyit tudott, hogy minden fa a javára van, eledelre jó, szemre kíváncsú. De van egyetlenegy, ami olyasmit is magában rejt, amit a kígyó színre lépése előtt nem tudott tapasztalattal megragadni. Isten úgy tervezte, hogy a szabadság és a korlátozás kettős parancsa elegendő arra, hogy Ádám felfigyeljen a veszélyre. A kert művelése a napi táplálkozás megkezdésével magától elindult. Ehhez nem volt szükség parancsra. A tiltásról való megfélemlítés még nem eredményezte a látó halálát.

A veszély a veszélyt jelző *személy* képzetét is felkelti, s mivel ő az, aki korlátoz, személyéhez fűződő érzelmek a kapcsolatot meghatározhatják. A hála lenne itt a helyénvaló, ám az emberi szív nem akar így reagálni.¹⁹ Ádám hallgatásának belső okát nem ismerjük. Tény viszont, hogy az Úristen felhívására nem válaszolt.²⁰ A tilalom a *hübris* forrásává lett. Nem szükséges frusztráció-agresszió hipotézis ahhoz, hogy a hallgatásban a sértett önértéket fedezzük fel.²¹ Ha az ember teremtettségi helyzeténél többre vágyik, a veszély valós. Az élet és a halál fája a világosság és a sötétség elválasztásából fakadó valóság. Ahhoz, hogy az utóbbi harcát az előbbivel az ember felismerhesse, a szentháromságos Istennel való élő közösség folytonossága szükséges.

Elválasztás és egyesülés

Végezetül Péter apostol esete, amint azt az ApCsel 10-ben Lukács leírja, tárja fel előttünk a rejtélyt. Péter a látomásban elhangzott parancsot vallásgyakorlatával vetette össze. Úgy érezte joggal tiltakozik. Az Atya, ahogyan Noét, úgy őt is el akarta választani korábbi vallásgyakorlatától, erkölcsiségétől és életvitelétől, hogy új irányt szabjon életének, s rajta keresztül a pogányoknak is. Isten megnyilatkozásában két ellentétes elem jelent meg. Az új parancs és a régi törvény. Péter ugyancsak döntési helyzetbe került, akárcsak legkorábbi őse. Az Úristen kegyelme jeleként ezt az elválasztást mutatta fel Péter életében, ahogyan Noénak is felkínálta, a bárkából kijövetel új sorrendjében. Péternek háromszori felszólításra volt szüksége, hogy megértse, amit Isten parancsol, az nem csak lehetséges, hanem bizonyos is. Nem az étkezési törvényről szólt, hanem a törvény értelmezésének elengedéséről. Amikor nem evett tisztátalant, nem látta, hogy számára nem Isten személye volt ebben fontos, hanem a törvény. Elérkezett az idő, s az akkor és ott történt,

¹⁹ Jézus mondja: „mert belülről az ember szívéből jönnek elő a gonosz gondolatok, paráználások, lopások, gyilkosságok, házasságtörések, kapzsiságok, gonoszságok, valamint csalás, kicsapongás, irigység, istenkáromlás, gőg, esztelenség. Ezek a gonoszságok mind belülről jönnek, ezek teszik tisztátalanná az embert.” (Mk 7,21-22)

²⁰ Kain viselkedésében találhatunk magyarázatot a reakció tartalmára, bár kétségtelen Ádám ekkor még nincs abban a szellemi státusban, mint a fia.

²¹ PÍKÓ B.: Kultúra, társadalom és lélektan, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003.

hogy ezután egyedül csak az élő Isten lehessen Péter és követői számára az első. Péternek döntenie kellett. Kész-e a zavart keltő Istent választani, aki által gyökeresen át kellett értékelnie eddigi vallásos életét.

Isten bizonyította az apostol igaz voltát. A Lélek olyasmit mondott, ami legalább annyira képtelenség, mint amit korábban az Atyától hallhatott: „*Kelj fel, öld és egyél!*” „*Kelj fel hát, menj le és eredj el velük!*” tovább „*Semmit ne tétovázz, mert én küldtem őket!*” Nem megértésből, hanem bizalomból tegye meg azt az utat, ahogyan Ádámnál is, nem megértésből, hanem bizalomból hallgasson szavára. Péter végül engedett. De csak Kornéliusz házához érkezve értette meg a jelképes beszédet. A két addig mereven elhatárolódott közösség Krisztus követésében eggyé lett. A szétválasztás, mint módszer Jézus kezében az öt követők egyesítésének vált az eszközévé.

Ha a mai közgondolkodás számára sötétnek nevezett középkorban a görög tudományosság meghaladásával bibliai tudósok eljutottak logikai módszerekkel és a földi természet megfigyelése által, hogy helyesen következtek (Burdian, Orisme) a később fejlettebb tudományos eszközökkel és módszerekkel rendelkező Newtonnak tulajdonított első mozgástörvényre, akkor miért is ne lenne lehetséges, hogy az ún. tudás társadalmában, megfelelő eszközök nélkül, a Biblia tanítása, az emberi lélek megfigyelése, valamint logikus gondolkodás alapján hasonló eredményre jussunk. Meggyőződésünk, ahogyan Buridan teológiai igazságokból kiinduló helyes következtetése vezette el őt az *impetus elv* felismerésére, úgy a mai biblikus kutatóknak is ez az elv hozhatja el, hogy a lelki és szociológiai jelenségek kutatása terén megtalálják az ismeretlen Istennek szánt szobrot. (ApCsel 17,23)

Ahogyan bebizonyosodott, hogy az égitestek jelenségei a földi megfelelőikkel egyazon elv szerint működnek, úgy a lelki jelenségek ugyanezen elv alapján mutatják, hogy az isteni *impetus* kívülről (de nem fizikai értelemben) éri az embert, és ennek az ember hitbéli cselekedete lesz a bizonyítéka. Isten Lelke olyan cselekedetekre indítja őt, melyeket saját észjárása alapján nem tenne. A jó és a rossz tudása nincs beépítve a természetbe. A földi létben különbségeket találunk, kellemest, kellemetlent, de a jó és a rossz nem található. A természetnek nincs erkölce. Márpedig az ember *homo moralis*.

A módszertani ateizmus vázolt problémakörének konklúziójaként Jáki Szaniszló sorai álljanak itt:

„Talán soha nem lehet megállapítani, hogy az empirikus módszer megjelenése és növekedése pontosan milyen mértékben járult hozzá a

nyugati világ dekrisztianizálódásához, de ez a mérték nem elhanyagolható. A dekrisztianizáció mindenekelőtt azt jelenti, hogy Krisztust közönséges tapasztalati tényként fogják fel. Az empirikus módszer művelői közül sokan ugyanúgy fejezték volna ki magukat, ahogy Darwin,” – akitől egy 17 éves vívódó ifjú megkérdezte, kinek tartja Jézust? Ez Darwin egyetlen lejegyzett megnyilatkozása Krisztusról: »1879-ben, több, mint negyven esztendővel azután, hogy hátat fordított a keresztyén hitnek, amely számára a Biblia szigorú szó szerinti értelmezését jelentette.« A fiatal embert nem győzte meg Darwin fia által íratott válasza, ezért további kérdéseket intézett a neves tudóshoz. Végül ezt a választ kapta: »Nagyon elfoglalt vagyok, öreg és beteges, nincs időm, hogy kimerítően válaszoljak a kérdéseire – valójában nem is lehet rájuk válaszolni. A tudománynak semmi köze Krisztushoz, kivéve amennyiben a tudományos kutatás megszokása óvatossá teszi az embert a bizonyítékok elfogadásában. Ami engem illet, nem hiszem, hogy egyáltalán volt-e valaha kinyilatkoztatás. Ami a túlvilági életet illeti, mindenkinek saját magának kell döntenie az egymásnak ellentmondó bizonytalan lehetőségek között.«”²²

²² JÁKI SZ.: A tudomány megváltója, Ecclesia, Budapest, 1990, 16-17.; 19. o.

III. EGYHÁZTÖRTÉNELEM

Mészáros Kálmán

„Az religióért ne szidalmaztassék senki!”

A Tordai Vallásbéke (1568) és az anabaptisták

Korreferátum

Az anabaptista tanok már az 1568-as Tordai Vallásbéke időszakában is jelen voltak a Magyar Királyság keleti tartományában, Erdélyben. Ennek legfőbb bizonyítéka az az anabaptista hitvédelmi irat, amit a németalföldi hittudósok írtak eredetileg flamand nyelven, majd először németül, később pedig magyar nyelvre is lefordítottak és terjesztettek nyomtatásban Erdélyben „*Könyvetske Az igaz Kerestyéni Keresztiségről*” címmel. A következő korreferátum ennek kapcsán tárja föl a Tordai Vallásbéke előzményeit, benne az anabaptista reformáció jelenlétét és szerepét a magyar protestantizmus kezdeti történetében.

A reformáció hatására elindult hitviták sok helyen politikai ellentéteket, és további társadalmi feszültségeket generáltak Európa különböző régióiban. Emellett súlyos veszély forrásává vált a Balkán irányából érkező radikális iszlám terjeszkedő fenyegetése. Magyarország ebben az időben a török és Habsburg csatározások helyszínévé vált. A Mohácsnál 1526-ban bekövetkező csatavesztés, majd Buda törökök által 1541-ben történt elfoglalása után, Magyarország három részre szakadt. A háborúk dúlta Magyarország keleti tartományának élére *János Zsigmond* (1540-1571) került. Erdély első fejedelme nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy országában a keresztyénség protestáns irányzata honosodjék meg.

Torda jelentős szerepet töltött be a múltban is a Kárpát-medence történetében. Már a római korban is lakott település volt. A város előbb a gótok, majd a hunok kezére került. A honfoglaló magyarok első erdélyi várukat a

római romok fölé építették az itt föltárt sóbányáik védelmére. Később a hajdani Torda vármegye királyi székhelye lett és több mint száz országgyűlés tekintélyes színhelyévé vált.

Különösen a magyar protestantizmus reformációt követő meghonosodásában volt fontos szerepe. A város közepén álló – 12. században elkezdett és többször átépített torony nélküli – ősi templomban megtartott országgyűlések közül azok lettek a legnevezetesebbek, amelyek a vallásszabadság kérdésével foglalkoztak.

Az 1568. január 6-13. között Tordán összeülő országgyűlésnek is a vallás szabad gyakorlása volt a legfőbb témája. A hét napon át itt tanácskozó gyűlés határozatban mondta ki először, hogy:

„Minden helyökön a prédikátorok az evangéliumot prédikálják, hirdessék, kiki az ő értelme szerint és a község, ha venni akarja, jó, ha nem pedig senki kényszerítéssel ne kényszerítse az ü lelke azon meg nem nyugodván, de olyan prédikátort tarthasson, a kinek tanítása ő nekie tetszik. Ezért pedig senki a superintendensek közül, se egyebek az prédikátorokat meg ne bántassa, ne szidalmaztassék senki az religióért senkitől, az elébbi constitutiók szerint, és nem engedtetik ez senkinek, hogy senkit fogsággal, avagy helyéből való priválással fenyegetssön az tanításért, mert az hit istennek ajándéka, ez hallásból leszön, mely hallás istennek ígéje által vagyon.”¹

Ennek a törvénynek az ad nagy jelentőséget, hogy a történelemben először biztosított szabad vallásválasztást az egyén számára. A Német-Római Birodalomban dúló vallásháborút 1555-ben lezáró, ún. augsburgi vallásbéke, az „Akié a föld, azé a vallás” elve alapján, csak részleges szabadságot volt hivatva biztosítani. A birodalmi békeszerződés kimondta ugyan az evangélikus vallásnak a katolikussal való egyenjogúságát, de nem engedte meg a helyi közösségeknek és egyéneknek a szabad vallásválasztást és annak félelemmentes gyakorlását. Akié a föld, azé a vallás elve alapján a birodalom tagállamainak vezetői dönthettek csak arról, hogy a két felekezeti (római katolikus – lutheri reformált) egyházi irányzat közül melyiket választja az uralkodó. Az uralmuk alá tartozó alattvalóknak nem volt döntési joguk, ők továbbra is engedelmisséggel tartoztak feletteseiknek.

A reformációt követően Erdélyben 1557-ben bevett vallássá nyilvánították a *lutheránus-evangélikus* felekezetet. Miután a lutheri tanítások mellett egyre jobban tért hódítottak Kálvin János tanai, mind az egyszerű lakosság,

¹ POKOLY J.: Az Erdélyi Református Egyház története, I. kötet. 1556-1604, Erdélyi Ev. Ref. Egyházkerület Állandó Igazgató Tanácsa. Budapest. 1904. 208.

mind a fejedelmek körében, a tordai országgyűlés 1564-ben a *kálvini-református* hitágazatot ugyancsak bevett vallássá nyilvánította. A települések ettől kezdve maguk dönthettek arról, hogy a három vallás – *katolikus, evangélikus, református* - közül melyik vallást gyakorolják a továbbiakban.

Meg kell jegyeznünk, hogy a Székelyföld magyarságának többsége a reformáció után is a *római katolikus* vallás követője maradt. Dél-Erdély német anyanyelvű szász lakossága pedig inkább a *lutheránus-evangélikus* reformáció irányzatához ragaszkodott. A különböző régiókban meghozott döntések ettől kezdve mindenki számára *kötelező érvényességűvé váltak*. A vallási hovatartozás kérdésében meghozott határozat ettől kezdve az egész településre érvényes maradt.

A Tordai Vallásbéke előzményeit illetően szükséges *Dávid Ferenc*, Erdély egyik kiemelkedő reformátorának élettörténetét és teológiai fejlődését közelebbről megvizsgálni. *Dávid Ferenc* 1520 táján született Kolozsváron egy szerény tímármester fiaként. Tanulmányait szülővárosában kezdte, majd Gyulafehérváron folytatta.

1545-ben sikerült eljutnia Wittenbergbe, a reformáció egyik bölcsőjébe. Hat évet töltött Erdélytől távol, nyelveket tanult, Luther hitújításait tanulmányozta. Hazatérve először még *katolikus* plébánosként szolgált, majd csakhamar csatlakozott a reformáció *lutheránus* ágához. 1555-1559 között egy sor latin nyelvű teológiai iratban védelmezte a lutheránus teológia álláspontját.

1556-tól Kolozsvár fő lelkészének választották, ahol a város főterén álló Szt. Mihály templomban végezte szolgálatát. Az erdélyi magyar protestáns egyházmegye püspöke lett 1557-ben. *Dávid Ferenc* azonban egyre kevésbé tudta kivonni magát a reformáció helvét irányzatának hatása alól, s 1559-ben elfogadta ezek dogmatikáját. Ennek következtében le kellett mondania püspöki tisztéről, amelyet 1564-ben nyert vissza, amikor az országgyűlés szabad utat nyitott a magyarlakta területen egyre inkább hódító református irányzat számára is. *Dávid Ferenc* ekkorra már hatalmas érdemeket szerzett a helvét irányzat erdélyi meghonosításában.

Dávid Ferenc Erdély reformátora 1564-től a fejedelmi udvar befolyásos lelkésze lett, nagy hatással volt az eredetileg katolikus vallású *János Zsigmond* fiatal uralkodóra. Teológiai és irodalmi munkásságának előmozdítása és hatékonyabbá tétele érdekében 1567-ben *János Zsigmond* a reformátor rendelkezésére bocsátotta gyulafehérvári nyomdáját.

Dávid Ferenc több magyar, latin és német nyelvű művet adott ki, melyek többségében a humanizmus és a reformáció nézeteit terjesztették. Jelentős

részben az ő tevékenységének köszönhető, hogy Erdély a vallási türelem jelképe lett Európában.

A fejedelem orvosától Giorgio Blandratától ismerte meg a Szentháromság-tagadók (antitrinitáriusok, unitáriusok) mérsékelt szárnyához tartozók nézeteit, s csatlakozott hozzájuk.

János Zsigmond fejedelem 1562-ben hagyta el hivatalosan a katolikus vallását és a reformátor tanácsát követve előbb ő is lutheránus (evangélikus), majd kálvinista (református) hitre tért. 1569-ben jutott el oda, hogy az 1568-as tordai országgyűlésen általa is szorgalmazott és törvényesen megerősített unitárius irányzat követője lett.

Dávid Ferenc életének utolsó évtizedében foglalkozott az anabaptisták keresztségről szóló tanításával. Pokoly József református egyháztörténész szerint már 1568-ban, a Tordai Vallásbéke előkészületei során is elítélte a gyermekkereszttség középkorban kialakult gyakorlatát. Ehelyett az újszövetségi tanítást, azaz felnőtt hitvallók keresztelését/bemerítését kívánta ismét bevezetni az egyházban. Ennek írásos bizonyítéka, az 1568. januári tordai zsinat meghívójához csatolt 36 tétel, amelyek között ott szerepelt a csecsemőkereszttség elvetése és a felnőtt keresztség helyreállításának ügye is.²

Fontos azonban rámutatnunk a következőkre, arra, hogy az anabaptizmus „sokszínű gondolatvilága” is megjelent Erdélyben, „...amely nem csupán a felnőttkeresztelés biblikus voltának elfogadását jelentette, hanem kifejezetten az Újtestamentumra alapozott etikát és morálfilozófiát is, amely egy nagyon szigorúan vett imitatio Christi-tan jegyében a világi társadalom hierarchiája ellenében, de azzal már nem erőszakosan szembeszegülve formálta meg a közösséget. Ennek tagjai nem viselhettek világi hivatalt, nem tehettek esküt, ebből következően nem pereskedhettek, nem tehettek tanúvallomást világi bíróság előtt, és természetesen még önvédelemből sem foghattak fegyvert. Az anabaptisztikus gondolatvilág azonban nem sodorta magával Erdélyt, s nem kétséges, hogy ebben Dávid Ferencnek meghatározó szerepe volt. Meg volt ugyan győződve arról, hogy a gyermekkeresztelés nem biblikus... de azt a tant szigorúan elválasztotta az anabaptisztikus fogantatású szociális-etikai nézetektől.”³ Dávid Ferenc a hitvalló keresztség bibliai alapjairól és a középkori katolikus egyház ezzel kapcsolatos megkérdőjelezhető tanításáról 1570-ben jelentetett meg egy 320 oldalas magyar nyelvű könyvet Kolozs-

² POKOLY: Az Erdélyi Református..., 227.

³ BALÁZS Mihály: Dávid Ferenc In: A protestáns kisegyházak Magyarországon. Szerk.: Kollega Tarsoly István–Kovács Eleonóra. Tarsoly Kiadó. Budapest, 2017. 10. (A reformáció kincsei III.)

váron, melynek címe: „Könyvetske Az igaz keresztyéni keresztségről...”. A könyv előszavában olvasható ajánlásból kiderül, hogy „Az igazi keresztségről...” szülő mű eredetileg flamand nyelven íródott, de annak eredetijét sajnos nem ismerjük. Nem tudjuk, kik voltak azok az „anabaptista tudósok”, akik a könyvet eredetileg összeszerkesztették és akikre az ajánló úgy hivatkozik, mint „némely jámbor tudós emberek... akik annak utána mártíromságot szenvedtenek Alsó-Németországban.”⁴

Az anabaptista mű eredeti kiadásának időpontja sem ismert. Az „annak utána” viszont arra utal, hogy az anabaptisták ellen Dél-Németországban megindított kegyetlen megtorlás és szisztematikus leszámolás időszaka alatt keletkezhetett az írás, amit miután a szerzők „mártíromságot szenvedtenek” különböző nyelven kezdtek el terjeszteni Európában. A „Könyvetske...” tisztán teológiai szempontból vizsgálja a gyermekkereszteselés kérdését és igyekszik elhatárolni magát a radikális, forradalmi eszméket is hangoztató anabaptistáktól, akiket a könyv ajánlója is erősen elítél: „Mert az igaz anabaptisták jámbor és szent emberek voltak, kik megértve az Úr Istennek ígését... megvetették a többi között a kisgyermekeknek keresztségét... közülük sokezerket megöltek a szentek közül, különféleféle rettenetes halálnemekkel... azzal a váddal, hogy az anabaptisták – paráznák, háborúságtámasztók stb. – maguk szegények nem azok voltak, hanem istenfélő, szent jámborok és igaz keresztyének, kiknek jámbor társaik ugyan most is azok.”⁵ Sajnos ezekben a kegyetlenkedésekben – panaszolja a könyv ajánlója – az önmagukat hitújítóknak nevezők, azaz az „evangélium újságával dicsekedő” protestánsok is részt vállaltak: „Ezt pedig nem csak a pápisták cselekedték, hanem azok is, akik a szent evangélium újságával dicsekednek. Anabaptista – úgy mondták – azokat meg kell ölni. Ez ellen nem tehetett senki: Magad is meghallod, ennek utána, hogy minémű szentséges igaz keresztyén tudomány legyen az igaz anabaptistaság.”⁶

A könyv bevezető ajánlásából továbbá az is kiderül, hogy az eredetileg flamand nyelven írt anabaptista „Könyvetskét...” egy bizonyos Wilini Sándor (Alessandro Willini), a lengyelországi Varsóban élő orvosdoktor fordította le először német nyelvre. Ez a német nyelvű változat került aztán később Erdélybe, Dávid Ferenc kezébe. Wilini Sándor ezt írta Dávid Ferencnek: „Egy írást vettem előmbé, melyet egybegyűjtöttek alsó Németországban valami keresztyén atyafiak és mártírok a mi Urunk Jézus Krisztusnak keresztségéről és az antikrisztus majmozásáról. Ezt az írást flandriai nyelvről tiszta német

⁴ PIRNÁT A.: Dávid Ferenc: „Könyvecske az igaz keresztyéni keresztségről” és annak német eredetije. Irodalomtörténeti Közlemények. 1954. 3.sz. 301.

⁵ PIRNÁT: Dávid Ferenc..., 228.

⁶ PIRNÁT: Dávid Ferenc..., 228.

nyelvre fordítottam. Küldöttem pedig ezt teneked szerelmes atyámfia, avégre, hogy kinyomtassad nálatok, mert a könyvnyomtatók minálunk mindnyájan babonások és gyűlölnek az Úr igazságát.”⁷

Miért vállalkozott Dávid Ferenc, erdélyi reformátor arra, hogy ezt a kimondottan anabaptista tanítást népszerűsítő írást, magyar nyelvre lefordítsa és azt barátjával, Heltai Gáspárral, a wittenbergi tanulmányútjáról Kolozsvárra hazatért katolikus papból protestáns hitre tért lelkésszel (eddig ismeretlen példányszámban) ékes magyar nyelven kinyomtassa? Nyilván azért volt fontos, mert maga is egyetértett annak mondanivalójával. Hogy deák (latin) nyelven kiadta-e, azt nem tudjuk, de a német⁸ nyelvű nyomtatott változat is fennmaradt ebből az anabaptista könyvből.

Az 1570. január 1-re, Medgyesre összehívott országgyűlés azt a célt tűzte ki, hogy minden további újításnak elejét vegye, és sietve írta törvénykönyvébe a János Zsigmond fejedelemnek címezve: „az mostan támadott eretnokség és azok indítói megbüntetése felől felséged kegyelmes válaszát megszolgáljuk... az efféle káromlásokat és eretnokségeket nem szenvedheti országában, hanem végére menvén, mind authorit (szerzőit), mind hirdetőit meg akarja büntetni, hogy az Úr Istennek ennél nagyobb haragja is reánk ne szálljon.”⁹ Az erdélyi reformáció kezdete óta ez az első további hitújítást tiltó törvény. Dávid Ferenc az 1570-es évek második felében megpróbálta a nonadorantizmus tanát (Krisztus nem imádhatósága) – amelyet Jacobus Palaeologus nyomán hirdetett meg – egyháza kötelező állásfoglalásává tenni. Ezzel együtt továbbra is tartott amellett, hogy a gyermekkeresztelést meg kell tiltani. Azonban ezt már nem az anabaptisták hatására kezdeményezte, hanem Palaeologus tanítását követve, amely szerint „a keresztyén szülőknek teljesen fölösleges gyermekeiket megkereszteltetniük, mivel szüleik jogán tagjai annak a közösségnek, ahonnan az üdvözülésre jogosultak kikerülhetnek.”¹⁰

1578 márciusában újabb unitárius zsinatot hívtak össze Tordára. A zsinat először megerősítette a korábban megfogalmazott közös antitrinitárius hitvallást, majd Dávid Ferenc javaslatára „elvettetett a gyermekkereszttség” és a „felnőtt hitvallókereszttség” mielőbbi helyreállításáról határoztak. Pokoly József szerint: „A zsinat befejeztével Dávid három tételt bocsátott ki, mint vitáiknak eredményét t. i. hogy Jézust nem kell Istennek mondani, nem kell őt segélyül

⁷ PIRNÁT: Dávid Ferenc..., 300.

⁸ „A Wilini küldötte műnek eddig csak magyar kiadását ismertük. Most sikerült megtalálnom a szintén Heltai nyomdájában, valószínűleg a magyarral egy időben készült német kiadásnak is egy jelentékeny töredékét” – írja Pirnát: Dávid Ferenc..., 301.

⁹ POKOLY: Az Erdélyi Református..., 231.

¹⁰ BALÁZS: Dávid Ferenc, 12.

hívni és hogy a megigazulás és a praedestináció tanát Luther és Kálvin nem helyesen fejtették ki.”¹¹ Alig fejeződött be a Tordai Zsinat és hirdették ki hivatalosan is az új rendelkezéseket, Báthory Kristóf, Erdély új katolikus fejedelme egy rendeletet adott ki 1578. szeptember 19-én, melyben „vizsgálatot és tanúvallatást” rendelt el az „innovatio”, azaz a legújabb „hitújítás” fennállásának „törvénybeütköző” kérdésében.¹² Mivel Dávid Ferenc Tordán legfrissebben javasolt „hitújító” javaslatai és a zsinati atyák intézkedése óriási ellenállást és közfelháborodást váltott ki a fejedelmi udvarban, Báthory Kristóf megragadva a legalkalmasabb pillanatot, szigorú határozottsággal lépett fel Dávid Ferenc ellen, és megtiltotta, hogy tovább prédikáljon. Az 1579. június 1-2-án összeülő Gyulafehérvári Országgyűlés képviselőit a fejedelem Dávid Ferenc ellen lázította, majd a „hitújítás” tilalma alapján perbe is fogta. Fő nyilvános vádlója és ügyének elárulója, korábbi harcostársa az unitárius orvos-lelkész Blandrata György (Giorgio Biandrata) volt.

Mivel Dávid Ferenc nem vont vissza semmit tantételei közül, ezért a Gyulafehérvári Országgyűlés „örökös” életfogytiglani várfogságra ítélte. Több mint öt hónapig szenvedett a dévai vár börtöncellájában. Az embertelen körülmények nagyon megviselték az idős prédikátort, aki a várbörtön cellájában 1579-ben halt meg. Testét ismeretlen helyen földelték el. A dévai várbörtön cellájában jelenleg egy márványtömb jelzi a „mártírpüspök” szenvedésének a helyszínét.¹³

Az Európa-szerte üldözött anabaptisták egy újabb csoportja a 17. század elején érkezett jelentősebb számban Erdélybe. Bethlen Gábor (1580-1629) erdélyi fejedelem és kísérete többször találkozott hadjáratainak során a morvaországi és felső-magyarországi anabaptista (habán) telepekkel, seregének felszerelése kapcsán pedig tapasztalatot szerezhettek kézműiparuk magas színvonaláról is. Ennek ismeretében döntött úgy, hogy habánokat költöztet Erdélybe. Több hullámban lezajlott áttelepítésük 1621-ben Gyulafehérvár közelében, Alvincon kezdődött.

Bethlen Gábor a habán telepéseknek gazdálkodási és adózási kiváltságokat biztosított, illetve saját köreikben vallásukat zavartalanul gyakorolhatták. Cserébe a fejedelem számára féláron kellett áruikat biztosítaniuk. 1622-ben a kolozsvári országgyűlés külön törvénnyel rendelkezett az anabaptisták szabadsága ügyében. Alvincon lerakták az új „gazdasági udvarház” alapkövét.

¹¹ POKOLY: Az Erdélyi Református..., 264.

¹² POKOLY: Az Erdélyi Református..., 264.

¹³ Jelenleg a cella közepén egy háromnyelvű – magyar, román, angol – márványtömbre aranybetűkkel vésett szöveg hirdeti, hogy: „Dávid Ferenc (1520-1579) az Unitárius Egyház alapítója és első püspöke itt szenvedett mártírhalált.”

A település az ismételt betelepedés hatására 1623 végére már 1089 tagot számlált. Bethlen Gábor mindezzel kapcsolatban a következőket fejezte ki: „Azon célra törekedve, hogy közelebb múlt időkben szerfelett megrongált és elpusztult országunkat korábbi virágzó állapotjába visszahelyezhessük, a műipart és kézi mesterségeket – melyek nélkül egy ország is fényét fenn nem tarthatja – országunkban meghonosíthassuk, elhatároztuk, hogy azon morva atyafiakat, kiket lakhelyükből a háború iszonyai kiszorítottak, Erdélyben... megtelepítjük.”¹⁴

Az erdélyi fejedelmek közül *I. Rákóczi György* nevéhez fűződik még jelentősebb habán betelepítés. Ő 1645. évi hadjárata során döntött arról, hogy sárospataki birtokközpontján ilyen telepet létesít. Két évvel későbbi adománylevele már adómentességükről és védett státuszukról rendelkezik. 1657-ben 50 felnőtt férfit jegyeztek fel a sárospataki közösségben, amely a vár északi oldalán lévő Hejce területén hozta létre udvarházát. A Sárospatakon letelepedettek számát 200 főre becsülhetjük. „E telepet magas kökerítés vette körül, amelyen két bejárat volt. A lakó- és műhelyházak egy tér körül helyezkedtek el. A tér egyik sarkában volt a habánok pincéje – a Cellarium Anabaptistarum –, amely terményeik tárolására szolgált. Az egész telepet 1785-ig Curia Anabaptistarum névvel jelölték.”¹⁵ A sárospataki anabaptista közösség sötét napjait az 1660-as években itt is lendületbe jött jezsuita rekatolizáció hozta el.

Azok a habánok, akiket a Királyi Magyarországon vagy az Erdélyi Fejedelemségben az ellenreformáció kiszorított korábbi, megtért helyzetükből, részben a török hódoltság területén leltek menedékre. Gyűjtőhelyükként elsősorban az 1596-ban török kézre került Eger városát ismerjük. Az anabaptisták itt, a muszlim uralom alatt engedtek korábbi zárkózottságukból: feladták a máshol betartott ösztetelepülést, gettószerű lakhatást, és más vallású, más nyelvű lakosokkal is elegyedtek, keveredtek.

A Kárpát-medencében másfél évszázadot átvészoló anabaptista közösségekre a török kiűzése, a Habsburgok kezében összpontosuló Magyar Királyság valláspolitikája a korábbinál is nehezebb időszakot hozott. Az ellenreformációt támogató Mária Terézia például 1763-ban a következő rendeletet adta ki: „Az Erdélyben eddig megtért anabaptisták többé ott meg ne tűretessenek, szónokaik hivatalaiból elmozdítassanak, és egyenként a katolikus papoknak oktatás végett átadassanak. A néphez katolikus papok kül-

¹⁴ JAKAB E.: Erdély és az anabaptisták a XVII-XVIII. században. Keresztény Magvető. 1876. 5.

¹⁵ KISS L.: Az anabaptisták elnevezései a magyarban. Magyar Nyelv. 1967. 164.

dessenek. Aki hat nap alatt meg nem tér, száműzetessék.”¹⁶ Évekig eltartott ezt követően az anabaptisták megtörésére szánt intézkedés sorozat, melyek során ígéretessel és ajándékkal éppúgy próbálkoztak a jezsuita térítők, mint fenyegetéssel, illetve erőszakkal, a katonaság igénybevételével. Ennek nyomán az erdélyi anabaptisták egy része kényszerből katolizált. Jelentős részük pedig kivándorolt Oroszországba. Amikor azonban a cári kormány 1874-ben bevezette az általános hadkötelezettséget, a fegyverfogást megtagadó hutte-riták tömegei vándoroltak ki Amerikába. Az ő történetük az Egyesült Államokban és Kanadában folytatódott.

Felhasznált irodalom

- BALÁZS Mihály: *Dávid Ferenc* In: A protestáns kisegyházak Magyarországon. Szerk.: Kollega Tarsoly István–Kovács Eleonóra. Tarsoly Kiadó. Budapest, 2017. (A reformáció kincsei III.)
- JAKAB Elek: *Erdély és az anabaptisták a XVII-XVIII. században*. Keresztény Magvető. 1876.
- KISS Lajos: Az anabaptisták elnevezései a magyarban. *Magyar Nyelv*. 1967.
- PIRNÁT Antal: Dávid Ferenc: „Könyvecske az igaz keresztyéni keresztéségről” és annak német eredetije. *Irodalomtörténeti Közlemények*. 1954. 3.sz. 301.
- POKOLY József: *Az Erdélyi Református Egyház története, I. kötet. 1556-1604*, Erdélyi Ev. Ref. Egyházkerület Állandó Igazgató Tanácsa. Budapest. 1904.
- SZEBENI Olivér: *Anabaptisták*. Budapest, 1998.

¹⁶ SZEBENI O.: Anabaptisták. Budapest, 1998. 141.

ifj. László Gábor

Adatok a területi revízió baptista vonatkozásairól

Jelen munka, amelyet a Tisztelt Olvasó most kezében tart, nem ígér sem többet, sem kevesebbet, mint a területi revíziós eredmények révén Magyarországhoz átmenetileg visszakерült területek baptistáiról a Baptista Levéltárban rendelkezésre álló, az időszakban kifejezetten egyházzstatistikai céllal gyűjtött adatok rendszerbe foglalt ismertetését. Elkészítése kettős előzményre megy vissza.

Egyfelől, a még 2010-ben folytatott kutatások alapján készített Baptista Trianon, baptista revízió című tanulmányunk alapján a Baptista Teológiai Akadémia 2023. májusi Tudományos Napján e téma kutatásával kapcsolatban kaptunk lehetőséget előadás tartására. Az elsősorban figyelemfelhívó célzatú előadásban a nevezett események szélesebb kárpát-medencei beágyazásának szükségességét és a rendelkezésre álló források használatában rejlő lehetőségeket hangsúlyoztuk, ösztönözni szándékozva az időszak és az eredmények további vizsgálatát. Mivel a nevezett tanulmány már két ízben is kiadásra került a Szolgatárs¹ és a Theológiai Szemle² folyóiratokban, valamint az előadás éppen az abban foglaltak továbbfejlesztésének, meghaladásának szükségességéről szólt, nem tartottuk helyesnek, hogy a Veritas et Vita szerkesztőjétől érkező, megtisztelő publikációs felkérésnek egy újabb leközléssel tegyünk eleget.

Másfelől, az elmúlt időszakban behatóan foglalkoztunk a fennmaradt baptista egyházzstatistikai kimutatások összegyűjtésének és rendszerezésének feladatával. Évekkel korábban, a Baptista Levéltár munkatársaként dolgozva keltette fel figyelmünket az a mintegy három folyó méternyi, ragasztókötéses borítókba kötött forrásanyag, amely ugyan nem szerepelt a gyűjtemény egyik jegyzékében sem, azonban a kék változatos árnyalatait hordozó gerincek feliratai egyértelműen mutatták: a magyarországi baptista közösség 1920-as évek óta folyamatosan gyűjtött statisztikai kérdőíveit rejtik a kötetek. A mai

¹ LÁSZLÓ Gábor: Baptista Trianon, baptista revízió. In: Szolgatárs. 2016. 1. sz. 37-48.

² LÁSZLÓ Gábor: Baptista Trianon, baptista revízió. In: Theológiai Szemle. 2016. 4. sz. 221-228.

országterület tekintetében a Horthy-korszak gyülekezeti és körzeti adatainak feldolgozása már elkészült és kézirat formájában rendelkezésre áll,³ olyan módon, hogy abban az említett források mellett a Békehírnökben és a korszak közgyűlési köteteiben közölt, továbbá a reguláris statisztikai sorozatokhoz kapcsolt egyéb kimutatások adatai is megjelennek.

Mivel a statisztikai feltárás bővítéséhez szükséges forrásismeret és módszertani alap már rendelkezésre állt, természetes módon adódott, hogy készüljön el ugyanennek a területi revízió eredményeként átmenetileg visszatért országrészekről készített párhuzama, s képezze ez a jelen kiadványba szánt publikáció alapját. Az adatszolgáltatások – a források korábbi tanulmányozása ellenére is meglepően – gazdag volta végül egy, folyóiratban talán nem megszokott terjedelmű gyűjteményt eredményezett, a közlés és szerkesztés helytakarékosságra, tömörségre törekvő megállapításai ellenére is: összesen 500-nál is több gyülekezetről szolgáltak adattal az áttekintett statisztikai anyagok.

A következőkben előbb ismertetjük az adatok közléséhez és azok használatához kapcsolódó historiográfiai és módszertani megjegyzéseinket, majd előbb a körzeti, ezt követően a gyülekezeti adatokat közöljük, országrészek szerinti, s azon belül betűrendes tagolásban. A könnyebb tájékozódás végett itt is jelezzük, hogy a körzeti adatok a Felvidékről és Kárpátaljáról a 73. oldalon, Erdélyről a 84. oldalon, a Délvidékről a 122. oldalon kezdődnek, míg a gyülekezeti adatok esetében a 125., a 158. és a 241. oldalak jelölik az egyes országrészek adatközlésének kezdetét.

Forrásadottságok, forrástörténet

Milyen egyházstatisztikai hagyományba és gyakorlatba illeszkednek a jelen gyűjtés során feldolgozott források? Ennek megválaszolása csak a Trianon utáni határok közötti folyamatok ismertetésének kontextusába helyezve lehetséges, ezért ebben a rövid kitekintésben e szempontból mutatjuk be a forrásképződési folyamatokat.

A magyarországi baptista jelenlétről már annak felekezetté szerveződése előttől is maradtak fenn precíz statisztikai idő soraink. Ezeket a hálás adatokat elsősorban Heinrich Meyernek, a baptista missziós mozgalmat 1873-tól szervező bibliaárusnak, majd prédikátornak köszönhetjük. A mindhalálíg a mozgalom szoros felügyelet alatt tartására, személyes kontrolljára törekvő Meyer következetes nyilvántartásokat vezetett: a tagság anyakönyve mellett

³ A kézirat diplomamunka készítés eredményeként született meg 2022-ben, „*Baptista gyülekezetek Magyarországon 1920 és 1945 között. Felekezeti adattár*” címmel.

az egyes körzetek összetételét, lélekszámát, s különösen a befolyt adományokat, hozzájárulásokat könyvelői akkurátussággal jegyezte fel kimutatásaiban, amelyek közül több egész vagy töredékes kézirat is ránk maradt.⁴

A német ajkú és identitású Meyer révén a kontinentális európai baptisták központjának számító Németországból igen erős hatások érték a magyarországi szerveződést. Ez alól nem képezett kivételt a közösség saját kebelén belül végzett statisztikai adatgyűjtések szerkezete és adattartalma sem.

A Kasselben évről-évre kiadott (az általunk ismert legkorábbi példány az 1899. évről számot adó kötet) Statistik des Bundes der Baptisten-Gemeinden in Deutschland című tájékoztató füzetek elsősorban a szélesebb európai baptista közönséget voltak hivatottak tájékoztatni a kontinentális és gyarmati misszió helyzetéről.⁵ E tájékoztatók adatszerkezetében a következő adatcsoportok szerepeltek állandó jelleggel: az egyes körzetek („anyaggyülekezetek”) és prédikátoruk neve, a hozzá tartozó gyülekezetek száma, a segítő munkások száma, az imaházak és istentiszteleti helyek száma, a sajtótermékek fogyása, a tagság változása gyarapodási és fogyási módokat szerinti bontásban, vasárnapi iskolai létszámadatok, bevételek és kiadások. Mivel ezekben a kötetekben a magyarországi „missziómezőről” is a németországiával azonos mélységű, részletezettségű adatokat közöltek, így minden bizonnyal az adatgyűjtés ehhez illeszkedő szerkezetű hazai gyakorlatának is ki kellett alakulnia legkésőbb 1898-ra.

Érdemes kiemelni, hogy e kötetekben a magyarországi szervezeti szakadások ellenére minden csoportosulás, szekértábor adatai ugyanúgy és ugyanolyan minőségben szerepelnek, azaz a szembenálló felek e téren is valamelyes együttműködésre kényszerültek.

Ismereteink szerint az 1907. év érlelte meg először az igényt a begyűjtött adatok magyarországi, önálló kiadására, a frakciók közötti együttműködés jeleként szintén közös kiadványban adva közre a statisztikát, szinte egy az egyben másolva az említett német köteteket. Az „A magyarországi baptisták statisztikája az 1907. évről” című kiadványt⁶ 1908, 1910, 1912 és 1913 statisztikájának megjelentetése követte, hasonló szerkezetben. (További kiadásokról nincs tudomásunk, ugyanakkor ez nem zárja ki, hogy valójában a későbbiekben is születettek ilyen kiadványok, csak nem maradt fenn belőlük

⁴ LÁSZLÓ G.: A „pápa” és az „uzurpátor” – A magyarországi baptisták belső feszültségei az 1900. évi békési konferenciáig. In: Memoriae commendamus. Tanulmányok a XI. Eötvös Konferencia Történeti Üléséről. Szerk.: Kapitány Adrienn–Locsmándi Dániel. Eötvös Collegium, Történet Műhely. Budapest, 2011. 190.

⁵ Statistik 1899 des Bundes der Baptisten-Gemeinden in Deutschland und im Anhang die Statistik von Baptisten-Gemeinden in einigen andern Ländern. Kassel, 1899.

⁶ A magyarországi baptisták statisztikája 1907. évről. Szerk.: BALOGH Lajos. Budapest, 1908.

példány a baptista és a nagy hazai közgyűjteményekben.) E füzeteket a szerkesztők hangsúlyosan belső használatra szánták, az azokban – szintén német mintára – helyet kapó lelkeszi, főtanítói címlistára való tekintettel.

Az első világháborút követően nem folytatódott az – immár egyesült, egységesült – baptista közösség önálló statisztikai kiadványainak sora. 1923-ig még közöltek a *Békehírnök* című felekezeti lapban évente egy-egy összefoglaló adattáblát,⁷ a már bevett adatszerkezet megőrzése mellett, majd az ilyen részletezettségű adatpublikálásnak vége szakadt.

A baptista közönség tájékoztatását ettől fogva a Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetségének országos közgyűléséről kiadott egyes jegyzőkönyvi kötetekben elhelyezett adattáblák látták el. A nyilvánosságra hozott adatok szerkezete ezen a ponton gyökeres változáson megy át: az egyes körzetek részletes ismertetésének helyébe az egyes körzetekhez tartozó állomások felsorolása és azok taglétszámának ismertetése lép, a közösség tájékoztatása erre szorítkozott.

Bár a felekezeti nyilvánosság részletes tájékoztatásának vége szakadt, legkésőbb 1920-tól kezdve folyamatosan zajlott tovább a korábbiakhoz hasonlóan részletes statisztikai adatgyűjtés a felekezetben. Az egyes körzet-, illetve önálló gyülekezet vezető személyek továbbra is megkapták a jellemzően 4 oldalnyi kérdést felsorakoztató statisztikai űrlapot levélküldeményként, majd a beküldés elmaradása esetén az újabb és újabb szóbeli üzeneteket, levelezőlapon feladott írásos sürgetéseket a feladat teljesítésére. Sőt, ez az adatgyűjtői igyekezet megduplázódott, feltételezhetően az 1930-as évek kezdetétől, forrásokkal biztosan igazolhatóan 1935-től. Ekkortól ugyanis évente két, különböző tartalmú statisztikai kérdőívet is kézhez kaptak a gyülekezetek, s ez a kettős adatfelvétel egészen 1944-ig biztosan fennmaradt.

Mindez időről-időre kiegészült a Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetsége egy-egy szakbizottságának, szakszövetségének adatfelmérési kampányaival is. A Vasárnapi iskolai bizottságról és a Magyar Baptista Ifjúsági Szövetségről biztosan tudjuk, hogy saját munkájának segítése, jobb megalapozása érdekében széles körű felméréseket kezdeményezett az időszakban. Ezek az adatfelvételek nemcsak tematikus jellegükkel és igen mély, részletező természetükkel különböznek az általános statisztikai ívektől, hanem azzal is, hogy kérdéseik alanyaként nem az egyes körzeteket, hanem külön-külön az egyes települések baptista közösségeit jelölték meg, függetlenül attól, hogy azok 200 fős városi gyülekezetek, vagy 5 fős szórványok,

⁷ A magyarországi baptisták statisztikája az 1920. évben. *Békehírnök*. 1921. 9. sz. 200-201., valamint A magyarországi baptisták statisztikája az 1921. évről. *Békehírnök*. 1922. 5. sz. 144-145.

állomások voltak – mely utóbbiak esetében a feltett kérdések jórészt értelmezhetetlenek voltak a kisközösségek méretbeli adottságai miatt. Az utolsó ezek sorában az 1948. évi, jubileumi adatfelvétel volt, ami – először és utoljára – részben az egyes körzetek saját történeti örökségének, történeti önismerésének megismerésére irányult.

Az évente kétszeri vagy akár háromszori adatszolgáltatás a forrásokból kiolvashatóan jelentős terhet rótt a körzetek vezetőire, különösen azon lelképásztorok vagy vénék esetében, akik országos tisztséget is viseltek, vagy nagy kiterjedésű, akár 20-30 szórványt, állomást is magába foglaló körzetet igazgattak. Ez az adatszolgáltatás minőségén is nyomot hagyott. Egyes körzetek notóriusan az adatszolgáltatás minimalizálására törekedtek, félig-meddig kitöltött íveket küldve be a központba.

Miért volt szükség a statisztikai adatfelvételekre, s különösen a kérdőívek megduplázására? A statisztikai adatgyűjtések háttérében legalább részben a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal által koordinált éves tájékoztatási, adatszolgáltatási kötelezettség állt. A bevett vallásokhoz hasonlóan a törvényesen elismert baptista vallásfelekezetnek is évente jelentést kellett tennie népmozgalmi adatairól, az elvégzett egyházi cselekményekről (keresztség, esketés, temetés), a felekezetbe irányuló áttérésekről és a felekezet hivatalos elhagyásának eseteiről, továbbá az egyházban használt nyelvekről. Ezen adatok azután többek között a Statisztikai Hivatal által évente kiadott Statisztikai Évkönyvekben is egyértelműen fellelhetők, visszakereshetők. A sajátos felekezeti szerkezetnek betudhatóan az ország baptista gyülekezetei valamennyien egyetlen hitközség, a Baptista Hitközség Budapest neve alatt szolgáltatott adatot magukról, ezért volt szükség az időnként mégoly nehézkes budapesti koordinációra és összesítésre e kötelezettség teljesítése érdekében.

Az 1920-as évek „szimpla” kérdőíveiben feltett kérdések csak részben „kérték be” az állami tudakozódás számára szükséges adatokat a gyülekezettől. Feltételezzük, hogy ennek háttérében egy másik adatáramlás állt: az áttérési és anyakönyvezési ügyek adminisztrálása. Mivel az ország egész területe egyetlen hitközség részét képezte, ezért a felekezetbe történő hivatalos áttérési ügyek intézése Budapest főpolgármesterének illetékességébe tartozott, a kapcsolódó áttérési dokumentáció – elvileg – minden esetben át kellett, hogy fusson a budapesti hitközségi központon. Hasonlóképpen a felekezethez tartozó szülők „született baptista” gyermekeinek hitközségi anyakönyvbe való felvétele, valamint az elhalt „törvényes baptisták” anyakönyvből való törlése is a központ tájékoztatása révén zajlott. Az így beérkezett információkból feltehetőleg a hitközségi munkatársak (elsősorban Nagy Pál hitközségi elöljáró) maguk állították elő az állam felé szükséges

adatszolgáltatáshoz szükséges kimutatásokat. Az 1930-as évektől alkalmazott dupla kérdőív ezt a terhet részben levette a központ válláról, gyakorlatilag beemelve a házasságokról, születésekről szóló, a felekezeti hovatartozást is részletező beszámolást az ívekbe, elkülönítve egy „állami szempontú” és egy „felekezeti szempontú” adatszolgáltatási folyamatot.

E bővítés másik olvasata lehet az információk rendelkezésre állási arányának és megbízhatóságának javítására való törekvés, ami érthető igénye lehetett a központi adminisztrációnak, figyelembe véve az évente több tucatnyi, be nem jelentett vagy épp tévesen bejelentett esetet és az azokhoz kapcsolódó ügyterhet.

A határon túlra szakadt, majd visszacsatolt területek esetében ennek a „kétsoros” statisztikai gyakorlatnak az egyszerű kiterjesztésével, átültetésével találkozunk. Nem maradt fenn speciális, a visszatért területek helyzetének felmérésére, külön seregszempléjére irányuló felmérés, és nem is tudunk arról, hogy ilyenre kísérlet történt volna.

E rész lezárásaként, a korszakból kitekintve megjegyezzük, hogy a nehézségek, hiányosságok dacára a baptista felekezeti adatgyűjtés 1948-cal lezáródó korszaka összehasonlíthatatlanul mélyebb, sokszínűbb információmennyiséggel szolgál a korszakról, mint az 1950-es években elinduló, következő „statisztikai korszak”. Az államszocializmus évtizedeiben az adatgyűjtés, bár következetesen folyt, tartalmában elszegényedett, s a szolgáltatott adatok megbízhatóságával kapcsolatban is felmerülnek olyan, a politikai környezetből fakadó megfontolások, amelyekre a két világháború közötti időszakban gondolni sem kellett. Természetesen az ismételten elcsatolt területekről a későbbiekben semmiféle átfogó statisztikai adatsor nem állt a magyarországi baptista gyűjtemény rendelkezésére.

A feldolgozott források korlátai

Előljáróban fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a statisztikai adatsorok ugyan gyümölcsözően használhatóak a történeti kutatásban, azonban önmagukban nem elégségesek ahhoz, hogy akár egy-egy gyülekezet történetét, akár átfogóbb egyháztörténeti kutatásokat kizárólagosan vagy elsődlegesen reájuk lehessen építeni.

Módszertani szempontból a statisztikák használatával kapcsolatban *ab ovo* óvatosságra int, hogy minimális mennyiségű párhuzamosan kontrollforrás áll csak rendelkezésre az azokban foglaltak megerősítésére, igazolására. Az egyes gyülekezetek vagy más felekezetközi szervek megmaradt iratanyagában

ilyen jellegű adatok csak elvétve fordulnak elő – legfeljebb a beemelési és temetési beszámolók évenkénti összesítéséből lehetséges valamiféle létszám-következtetéseket levonni, azonban ezek közzététele, megismerhetősége is esetleges. Másfelől közelítve, a nem baptista eredetű adatok: a hivatalos népszámlálás számai az értelmezhetetlenségig mérték „mellé” a tényleges baptista létszámot. A hivatalosan a baptista felekezetbe belépett baptisták száma ugyanis nem fedett át a hitvalló keresztségen átesett és gyülekezethez tartozó baptista hívők, „gyakorlati” baptista egyháztagok számával. Törvényes baptista volt, de nem volt baptista gyülekezeti tag sem a törvényes baptista gyermekek „született baptista” gyermeke, sem pedig az a törvényes baptista, aki valamikor beemelésre került, de a gyülekezeti tagok közül kizárásra vagy törlésre került. Nem volt törvényes baptista, de baptista gyülekezeti tag volt minden más felekezeti vagy felekezeten kívüli személy, aki beemelésre került és aktív tagja volt egy helyi közösségnek.⁸ Sajnos nem tudunk olyan forrásanyagról, ami lehetővé tenné annak megítélését, hogy a törvényes baptista gyülekezeti tagok a tényleges gyülekezeti tagok mekkora részét tették ki, illetve hogy a törvényes baptisták milyen arányban lettek ténylegesen gyülekezeti taggá. Mindenesetre az állami törekvések a baptisták lélekszámának népszámlálás keretei közötti megismerésére kudarcokkal végződtek: 1910-ben például, amikor még a „titkos baptisták” tömegét is igyekeztek megbecsülni a statisztikai hivatali erőfeszítések, majdnem 7 ezer fővel becsülték alá az ország baptistáinak létszámát.⁹ Ezzel a felemás ténnyel a korszak statisztikusai is tisztában voltak, ám az nem vonta maga után a módszertan árnyalását.¹⁰

A kontrollforrások viszonylagos hiánya mellett maguknak a feldolgozott forrásoknak bizonyos jellemzői és hiányosságai is az adatok körültekintő felhasználására intik a kutatót. Az átmenetileg visszatért területek esetében fontos kiemelni ezek közül az alábbiakat.

Először is, az egykorú statisztikai adatfelvételi ívek nem teljes egészükben, hanem többnyire hiányosan maradtak ránk. Biztosra vehető, hogy eredetileg több körzet, gyülekezet küldte adatait Budapestre, mint amennyi irat ebből napjainkra fennmaradt. Erről árulkodik az a néhány, bizonyos kötetek végén megőrzött korabeli összesítés, amelyek hatalmas ív papírokra felvett táblázatain több körzet adatai olvashatóak, mint az oda összefűzött statisztikai íveken.

⁸ LÁSZLÓ G.: „Tiltott vallási szekta fenntartásának vétsége.” Szektakérdés és a baptisták a Horthy-rendszerben és azon túl. (1–2.). In: *Szolgatárs*. XXIII. évf. (2014). 8.

⁹ *A Magyar Szent Korona országainak 1910. évi népszámlálása. Hatodik rész. Végeredmények összefoglalása.* Magyar Kir. Központi Statisztikai Hivatal. Budapest, 1920. 59

¹⁰ KARNER K.: *A felekezetek Magyarországon a statisztika megvilágításában.* Debrecen, 1931. 17.

Másodszor, részint a nem teljes körű iratfennmaradásból, részint az eredeti adatszolgáltatás teljesítésének utólag meg nem állapítható mértékéből fakadó hiányosság a „totális értékek”, az ország vagy egy-egy országrész egészét reprezentáló értékek hiánya. Nem remélheti a kutató, hogy az egyes évekből mára fennmaradt statisztikai adatokat egybeszámítva, összeadva megkapja a baptista közösség egészét, a „totális értéket” az adott évben leíró számokat – az eredmény mindenképpen kevesebb lesz, mint a felmérni kívánt időszak tényleges valósága. Ilyen összesítéseket csak a kortársak készíthettek volna el, azonban erre csak kevés példát látunk. Ez a hiányosság a legtöbb év tekintetében gátját képezi a rész-egész jellegű összehasonlítások pontos elvégzésének.

Harmadszor, a megkérdezettek körének összetétele nem állandó, még a területi revízió szempontjából vizsgált rövid időszakon belül sem. Körzetek alakulnak, szűnnek meg, vonódnak össze vagy éppen bővülnek ki, akár az átmenetileg megszűnt országhatárokon átnyúlva is. E dinamikus viszonyok közepette nem mindig lehetséges az egymás után következő évek adatait közvetlenül összehasonlítani egymással, a körzeti átalakulások további bizonytalanságot „visznek be” az adatok idősoros felhasználásába.

Negyedszer pedig nem hagyhatóak figyelmen kívül a kérdőívek kitöltése során elkövetett esetleges hibák sem. Túl az „emberi tényezőből” fakadó pontatlanság és tévedés általános jelenségén, a téves vagy nem rendeltetés szerinti kitöltés esélyét a kérdőívek esetében növelte egyrészt az, hogy az adatfelvétel logikája nem feltétlenül egyezett a gyülekezetek, körzetek valóságos működési logikájával (például pénzügyileg önállóan működő állomások esetén a körzet központi költségvetésére vonatkozó kérdések helyes kitöltése eleve nem volt lehetséges), másrészt az, hogy az állami szempontok alapján feltett kérdések és a baptista működés között már fogalmi szinten sem volt mindenkor egyértelmű a kölcsönös megfeleltethetőség, és a mai kutató sincs könnyű helyzetben, ha azt próbálja megfejteni, hogyan értette a kortárs kitöltő az adott kérdést (például a „keresztetlen gyermekek száma” kérdésre a bemerítetlen, vagy a gyermekkereszttségben nem részesült gyermekek számával válaszolt-e a kitöltő; a „nem baptista” eltemetettek közé a nem hitközségi tagokat, vagy a nem gyülekezeti tagokat számolta-e be a helyi közösség...).

E jelenségek nemcsak a mából visszatekintve érzékelhetőek. A Baptista Hitközség Budapest munkatársai az ívek feldolgozása során törekedtek az ellentmondások, problémák tisztázására is, mind a számszaki következtetések, mind a többszörös adatszolgáltatások, átfedő információk észlelése esetén. Az ívekre felvitt javítások, anyakönyvi hivatkozások, pontosítást kérő üzenetekre tett utalások jelzik a törekvést a minél pontosabb kép megalko-

tására. Mindennek dacára 1935-re már oly mértékű összevisszaság uralkodott annak nyilvántartásában, hogy mely körzetnek mely településeken vannak szórvány állomásai, hogy a problémás megyékbe külön, testre szabott rendező kérdőívek kiküldése vált szükségessé, de még így is 48 darab település került be az „ismeretlen hovatartozású és létszámú” állomások listájára az 1935. évi közgyűlés beszámoló kötetében.¹¹ A későbbiekben is találtuk nyomait az országos jelenléte precízen bemutató településlista kialakítására tett erőfeszítéseknek, ami a probléma fennmaradására utalhat, éppen ennek a legalapvetőbb statisztikai kérdésnek (hol, mennyien vagyunk?) a megválaszolásához kapcsolódóan. A területi revízió eredményeként visszakerült területeken e feladat nehézségét tovább fokozta, hogy a szervezeti keretek kialakítása vagy újjáalakítása, a helyi elvek és hagyományok és a magyarországi jogi keretek összehangolása elhúzódó és több tekintetben bizonytalan eredményekkel záruló folyamatnak bizonyult, ami megnehezítette Budapest tisztánlátását a visszacsatolt testvéreknek nemcsak a folyó ügyeiben, hanem még a földrajzi és számszaki jellemzőit tekintve is. A háború által egyre erősebben korlátozott, az elhúzódó szervezeti nehézségek miatt hátráltatott baptista központ részéről végső soron nem maradt fenn ismert forrásszintű bizonyíték arról, hogy kísérletet tettek volna az új országterület adatainak és viszonyainak 1935. évihez hasonló alapossággal megismerésére.

Mindazonáltal a fenti figyelemfelhívások nem jelentik azt, hogy a statisztikai adatsorokat ne lehetne és ne lenne érdemes az eddigieknél nagyobb mértékben hasznosítani a baptista történetírásban. Ezek a konkrét adatsorok ugyanis kifejezetten mellőzöttek voltak az eddigi magyarországi történeti munkák döntő többségében.¹² (E historiográfiai sajátosságra nem találtunk plauzibilis magyarázatot.) Természetesen az elérhető adatok közvetlen, felülről és átfogóan szemlélt vizsgálata, „számolgatása” a helyi léptékű elemzés kontrollja nélkül csak egy – álláspontunk szerint – túlságosan spekulatív „statisztikai történeti narratíva” kialakítását eredményezné, aminek magyarázó

A Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetségének Budapesten 1935. május 8-10-én tartott VIII-ik konferenciája. Előadások, jegyzőkönyv és tájékoztató. Szerk.: Kemény Arthur – Steiner István. Budapest, 1935.¹¹

¹² Jó példa erre, hogy a szigorúan vett szaktudományos munkák közül a felekezeti léptékben igazi chef-d’oeuvre-nek számító 1996-os tanulmánykötet, a Krisztusért járva követségben 1846-1996 című gyűjtemény e korszakot feldolgozó történész szerzői: Gerzsenyi László, Kovács Géza és Mészáros Kálmán írásai, bár mind alapos és adatgazdag írások, a felekezeti statisztikák tartalmát egyikük sem hasznosítja. Azonosíthatóan Békehírnök-cikkekben, illetve néhány esetben a közgyűlési kötetekben fellelhető, országosan összesített létszámadatokat emelnek be olykor írásaikba, de a gyülekezetek demográfiai, szervezetségi, anyagi viszonyainak vizsgálatában nem köszön vissza a statisztikai források ismerete, használata. Vö. Gerzsenyi László, Kovács Géza és Mészáros Kálmán 1996. évi, a bibliográfiában feltüntetett írásaival!

ereje akár egy-egy gyülekezet, akár az egyház központi intézményeinek, szereplőinek megértése szempontjából csekélynek bizonyulna. Azonban ha a közölt adatok használata elősegíti az egyes történeti problémák helyi szintű összefüggéseinek észlelését, megértését, úgy e helyi szinten lefolytatott történeti vizsgálatok aggregálásával már megalapozottan levonhatóak lehetnek a jövőben a felekezet „köztörténetére” valóban érvényes következtetések a statisztika nyújtotta alapokon.

A forrásfeldolgozás során követett elvek, módszertan

Fontos már a legelején egyértelművé tenni, hogy mi az, amit e munka eredményről elmondhatunk és attól várhatunk, és mi az, amit nem. Jelleget tekintve a gyűjtés és annak bemutatása a forrásközlés és az adatbázis között foglal helyet. Több, mint pusztán forrásközlés, mivel az adatokat nem azok eredeti széttagoltságában és váltakozó rendjében, hanem egységes szerkezetben, földrajzi és betűrendes logika alapján rendezve sorakoztatja fel, és kiküszöböli a települések, településrészek többféle elnevezésében, írásmódjában rejlő zavarokat azok megfelelő azonosításával és a „korrekt” név és írásmód következetes használatával. Ugyanakkor kevesebb, mint adatbázis, mivel nem tesz kísérletet a különböző adatszolgáltatóktól származó adatok közötti látható ellentmondások kiküszöbölésére, vagy az ugyanazon körzet, gyülekezet egymás után következő adatsoraiban esetenként valószínűsíthető tévedések kijavítására – ehhez ugyanis olyan, külső kontrollforrások bevonására lenne szükség, amelyek vagy nem állnak rendelkezésre, vagy feltalálásuk és feldolgozásuk meghaladta volna a rendelkezésre álló időkeretet.

A bemutatott statisztikai források elsődleges feldolgozása során arra törekedtünk, hogy a keletkezésükből következő egyenetlenségek minél kisebb mértékben akadályozzák a kialakítandó adatgyűjtemény gördülékeny használatát, s hogy az adatok elrendezése során alkalmazott egységes elvek alapot adjanak az idősoros és a horizontális összehasonlításokra. Ezek az elvek a következők voltak.

Meghatározó szempont volt az adatvesztés elkerülése. Ennek érdekében a legkritikábban (akár csak évente egy-két adatközlőnél) előforduló adatok, illetve a bizonytalan adatok is rögzítésre kerültek az egyes alanyok táblázataiban. Ugyanebből fakad az adatközlések esetén mindig a lehető legnagyobb felbontás elérésére való törekvés, azaz amennyiben egy körzeti adatközlés módja lehetőséget adott arra, hogy egy adatot ne csak a körzethez, hanem annak konkrétan egyes gyülekezeteihez tudjunk kötni, úgy az adatot inkább részeire bontva az adott településeknél tüntettük fel, és a redundancia elkerülése végett a körzetnél magánál kumuláltan nem.

E szempont szükséges ellenpontja, ellensúlya az adatgyártás elkerülésére való törekvés. Bár sok esetben magától értetődő lépésnek tűnhetett volna, hogy az egyes települések szintjén rögzített adatokat egy-egy körzet szintjén összeszámítva, körzeti adatként, vagy körzeti adatként is közöljük, azonban éppen az adatközlések korábban részletezett következtetlenségei, hiátusai alapján hoztuk meg azt a döntést, hogy tartózkodunk ettől az eljárástól. Nem tekinthetjük ugyanis adottnak azt, hogy az adott körzet ívét kitöltő személy nem hibázott (például nem hagyott ki kisebb állomásokat az ismertetésből az egyszerűsítés kedvéért), kontrollforrás hiányában ez nem jelenthető ki. Az utólagos adatösszegzésekkel e potenciális hibák hatása megsokszorozódna az adattárban. Ugyanebből az okból kifolyólag nem készítettünk summázó sorokat a pénzügyi adatok közlésekor sem – amennyiben egy-egy évnél előfordul összegző kiadási adat, úgy annak forrása az eredeti statisztikai ív. Ugyanez igaz arra, amikor „nemleges”, nullás adatot közlünk: csak azokban a – (ritka) esetekben jártunk el így, amikor a feldolgozott statisztikai íven kifejezetten szerepelt az ilyen tartalmú adat.

Felhívjuk a figyelmet e ponton arra is, hogy a közölt adatokból tudatosan kihagyásra került kétféle adat. Az egyik adatkört a nevek és titulusaik jelentik. A feldolgozott statisztikák elsősorban az egyes körzetek vezetőinek és „lelki munkásainak” kilétéről tesznek fel kérdéseket, továbbá minden ívet aláírásával hitelesített egy-egy körzeti (jellemzően vezető) személy. Első ránézésre úgy gondolhatnánk, hogy ezek rögzítésével a felekezeti archontológia kiváló forrásokhoz juthat, azonban a helyzet ennél összetettebb, ugyanis sem olyan egykorú források, sem olyan történeti kutatások nem állnak rendelkezésre, amelyek alapján a korszak helyi szintű baptista szervezeti elveit és gyakorlatát megismerhetnénk. A Baptisták egyházi szervezete című szabályzat sem nyújt e téren olyan, használható útbaigazítást, amelynek alapján a meglehetősen következtelen helyi viszonyok megérthetőek lennének, s a csekély következetességgel használt titulusok (prédikátor, előjáró, vén, diakónus, bizottsági tag, stb.) között definíciós igényrel rendszert lehetne teremteni. A szervezeti modell (vagy nagyobb valószínűséggel nagyobb számú, konkuráló szervezeti modellek) ismerete nélkül viszont a nevek és a hozzájuk tartozó, rapszodikusán használt titulusok feltüntetése az adattárban voltaképpen téves adatok rögzítéséhez vezetne, ezért a kérdés megnyugtatóbb szakirodalmi megalapozásáig ezek szerepeltetését nem láttuk helyes lépésnek. A másik kihagyott adatkör az imaházak, istentiszteleti helyek konkrét elhelyezkedése, címe – ezekkel kapcsolatban a címadatok pontos kibetűzése olyan gyakran bizonyult nem egyértelműnek vagy kifejezetten kivitelezhetetlennek, hogy a téves adatközlés kockázatának minimalizálása érdekében inkább eltekintettünk ezeknek a viszonylag csekély hozzáadott értékű információknak a közlésétől.

A kimaradt adatok sorában meg kell említenünk még egy sajátosságot. A közölt adatok nem minden ismert, a Trianonban meghúzott határokon túli területen fekvő baptista gyülekezet adatait foglalják magukba. Az 1920-as években Magyarországról gondozták több, osztrák területen lévő falu baptista kisközösségeit, a soproni körzet részeként. Az 1930-as években a tarpai körzet állomásai között fel-feltűnt a kárpátaljai Badaló neve. Ezeket a közösségeket a területi visszacsatolásokra koncentráló adatgyűjtés nem nevesíti, csakúgy, mint a Muraközben fekvő, a nagykanizsai körzet részét képező néhány baptista csoportot, amelyek közül a legjelentősebb Nyírvölgy kis közössége volt. Emellett azokban az esetekben, amikor a revízió nyomán a korábbi határ két oldalán fekvő gyülekezetek közös körzetbe történő összevonására került sor, a körzeti adatokat – mint bonthatatlanokat – az egész körzetre vonatkozó teljességükben tüntettük fel, a gyülekezetek közül viszont csak a valóban a visszatért területeken fekvőket szerepeltettük.

Az adatgyűjtemény kialakításában elsődleges szerepet játszó földrajzi nevek azonosítása többlépcsős folyamatban zajlott, amelynek alapját két helyiségnévtár-jellegű kézikönyv képezte: a Gyalay Mihály által szerkesztett „A magyar igazgatástörténeti helységnév lexikon” című kézikönyv¹³ és a Lelkes György szerkesztette Magyar Helységnév-azonosító Szótár.¹⁴ Ezt egészítette ki a település azonosítása a Zentai László szerkesztésében elkészült „Magyarország közigazgatási atlasza 1914” című atlaszban.¹⁵ Amennyiben e három forrás sem adott értelmezhető találatot, úgy a regionális helytörténet interneten elérhető forrásait törekedtünk segítségül hívni. E rostán végül csak összesen kevesebb, mint tíz helynév maradt fenn, amelyek azonosítása nem sikerült. Az egyes települések neveit az említett közigazgatási atlasz szerinti, magyarosan írt névalakukban használtuk, elsősorban azért, mert a korabeli forrásokkal való egybevetés, párhuzamos kutatások során ezekkel találkozhat a kutató.

A módszertan ismertetésének lezárásaként az alábbi táblázatban közöljük az adattár elkészítéséhez adatokkal hozzájáruló, elsődleges levéltári forrásokat.

¹³ GYALAI M.: *A magyar igazgatástörténeti helységnév lexikon*. Szerk.: CZOMA L. – GELLÉRI I. Budapest, 1989. Online: https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Helysegnevtar_Gyalay-gyalay-mihaly-a-magyar-igazgatastorteneti-helysegnevlexikon-2/

¹⁴ LELKES Gy.: *Magyar helységnév-azonosító szótár*. Baja, 1998.

¹⁵ *Magyarország közigazgatási atlasza 1914. A Magyar Szent Korona országai*. Szerk.: Zentai László. Talma Könyvkiadó. Baja-Pécs, 2000.

Év	Adattár építéséhez felhasznált forrás	Rövidítés
1938	„Körzeti statisztika az 1938. évről” sorozat. BL III/H/8, „M.B.E. körzeti statisztika 1937” kötet	38A
1939	„A Baptista Hitközség – Budapest egyházközség statisztikai kérdőíve az 1939. évről” sorozat. BL III/H/8, „A Magyarországi Baptista Egyház statisztikája 1939” kötet	39A
	A Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetségének Újpesten, 1940. április 30-tól május 3-ig tartott XII-ik konferenciája. Jegyzőkönyv és tájékoztató. Budapest, 1940.	39B
1940	„A Baptista Hitközség – Budapest egyházközség statisztikai kérdőíve az 1940. évről” sorozat. BL III/H/8, „A Magyarországi Baptista Egyház statisztikája 1940” kötet	40A
	„Körzeti statisztika az 1940. évről” sorozat. BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet	40B
	„A baptista vallásfelekezet körzeti beosztása (1940. augusztus 31-iki állapot) az állomások és alapítási évük, valamint a körzeti lelkipásztorok és hitoktatók, s azok születési évének feltüntetésével” c. kimutatás. BL III/H/8, „A Magyarországi Baptista Egyház statisztikája 1940” kötet	40C
	„A nagyváradi román baptista hitközség statisztikája 1940. dec. hó 31-iki állapot szerint” BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet	40D
1941	„A Baptista Hitközség – Budapest egyházközség statisztikai kérdőíve az 1941. évről” sorozat. BL III/H/8, „A Magyarországi Baptista Egyház statisztikája 1941” kötet	41A
	„Körzeti statisztika az 1941. évről” sorozat. BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet	41B
	„Kimutatás a 'Délvidék' bácskai magyar gyülekezetekről. 1941. évről” BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet	41C

Év	Adattár építéséhez felhasznált forrás	Rövidítés
1942	„A Baptista Hitközség – Budapest egyházközség statisztikai kérdőíve az 1942. évről” sorozat. BL III/H/8, „A Magyarországi Baptista Egyház statisztikája 1942” kötet	42A
	„Körzeti statisztika az 1942. évről” sorozat. BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet	42B
	Mocsár János levele Nagy Pálhoz: ‘Statisztikai megegyezések az 1942. évhez B. háza.’ Bustyaháza, 1943. április 29. BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet	42C
1943	„A Baptista Hitközség – Budapest egyházközség statisztikai kérdőíve az 1943. évről” sorozat. BL III/H/8, „A Magyarországi Baptista Egyház statisztikája 1943” kötet	43A
	„Körzeti statisztika az 1943. évről” sorozat. BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet	43B
1944	[Cím nélküli körzeti statisztikai ívek sorozata.] BL III/H/8, „Statisztika 1944” kötet	44A

Az adatokat közlő táblázatok használata

Az adattár kialakítása során, annak jobb áttekinthetősége érdekében tudatosan tekintettünk el annak a több helységnévtárban is látott szerkesztési megoldásnak az alkalmazásától, ami szócikk-szerűen, folyószöveges formában foglalná össze az egyes körzetekről, települési baptista csoportokról rendelkezésre álló információkat, s ehelyett az áttekinthetőbb táblázatos formában tárjuk fel az adatokat.

A táblázatok gépi előállítással, univerzálisan készültek el, azonban a tördelés során minden üres, információt nem tartalmazó sort kitöröltünk a terjedelem csökkentése érdekében. A táblázatok azon celláit, amelyekre nézve az adott évből fennmaradt kérdőívek nem is tesznek fel kérdést, s így eleve nem is volt lehetséges azokról információt nyerni, átlós áthúzás jelöli.

Az adattár első részében a körzetek, illetve önálló gyülekezetek szintjén értelmezhető adatok kaptak helyet, míg a második részében az egyes településeken feltárható baptista jelenléti adatok kerülnek bemutatásra. Az egyes körzetek előtt az ahhoz kapcsolódó gyülekezeteket, a gyülekezeteknél pedig azok mindenkor körzeti hovatartozását soroltuk fel, ezzel biztosítva az adott gyülekezet, állomás vagy szórvány számára releváns, de nem települési szinten rögzített adatokkal a kapcsolatot. A gyülekezeti részben azok státuszaként

1, 2, 3 vagy 4 szerepel. 1-es szám jelöli a körzetközpontokat, a 2-es a nem központi státuszú körzeti gyülekezeteket („állomásokat”), a 3-as az önálló, körzettel nem rendelkező gyülekezeteket, míg a 4-es szám azokat a helyeket jelöli ki, amelyek esetében a statisztikából nem állapítható meg, hogy ott valóban vannak-e, élnek-e bemenített tagok, vagy csak tagok nélküli missziómunkás kezdeményezésről szólnak a vonatkozó statisztikai sorok.

A következőkben bemutatjuk a két adatgyűjteményi részhez tartozó táblázatos struktúrát, annak minden mezőjében feltüntetve – az előző fejezet végén szereplő rövidítésekkel – az ott olvasható adat forrásául szolgáló dokumentumot. Ezt követi a bibliográfia, majd maguknak az adatsoroknak a közlése.

Mint látható, az adatközlés szerkezete igen tömör, amelynek kulcsa az azonos témakörhöz kapcsolódó információk összevont közlése, valamint az ugyanazon témához kapcsolódó, más-más adatforrások együttes szerepeltetése. Az adatsorok „kiolvasása” során érdemes szorosan figyelni a táblázat bal szélső oszlopában szereplő adatszerkezeti mintára! Ahol több adat kerül egy cellába, az azokat elválasztó „/” és „,” írásjelekkel akkor is megőriztük, hogyha nem állt rendelkezésre minden adat, így biztosítva annak egyértelműsítését, hogy a közölt szám mit jelöl. Például a hittanoktatásban részt vevők számáról szóló 34. sorban a következő érték: „/5, 10/2” úgy értendő, hogy 5 elemi iskolás leány, 10 középiskolás fiú és 2 középiskolás leány jár a körzetben baptista hittanra. Továbbá, ahol a két „reguláris” statisztika átfed (mint például a halálozások számának esetében), ott az egyes táblázatokban egyetlen, összevont érték jelenik meg – amennyiben a kétféle eredetű adatszolgáltatás azonos eredményt ad. Ha eltérés mutatkozik, akkor minden eltérő adat szerepel, előbb az „állami” szempontú statisztika adata, majd dőlt betűvel szedve, vesszővel elválasztva a „belső” statisztikai adatszolgáltatásban szereplő információ (például „23, 25”). A szűkebb kört érintő, 1940. évi „román” adatközlésből (40D) származó adatok előtt „*” jelöli azok megkülönböztetett eredetét.

Körzeti adatközlésben megjelenő adatok és forrásaik

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve	38A		40B	41B	42B	43B	
2. Önállósulás éve	38A		40B	41B		43B	
3. Gyülekezetek (új~)		39B (39A)	40B *40D (40A)	(41A)	(42A)	(43A)	44A
4. Összes tag év végén (~előző év végén)	38A (38A)	39B	40B *40D (40B)	41B (41B)	42B (42B)	43B (43B)	44A
5. Imaházak száma	38A		40B	41B	42B	43B	
6. Diakónusok, vénék		39A	40A	41A	42A	43A	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)	38A (38A)		40B (40B)	41B (41B)	42B	43B (43B)	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)		39A/ 39A (39A)	40A/ 40A (40A)	41A /41A (41A)	42A /42A (42A)	43A /43A (43A)	
9. Új hitközségi tagok 7 évnél fiatalabb gyermekének száma		39A	40A	41A	42A	43A	
10. Keresztetlen fiú/leány		39A/ 39A	40A/ 40A	41A /41A	42A /42A	43A /43A	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.		39A/ 39A	40AB/ 40A	41AB /41A	42AB /42A	43AB /43A	
12. Bemerítés férfi/nő		39A/ 39A	40A/ 40A	41A /41A	42A /42A	43A /43A	
13. Bemerítés 7<fiú/lány		39A/ 39A	40A/ 40A	41A /41A	42A /42A	43A /43A	
14. Bemerítés 7<14 fiú/lány		39A/ 39A	40A/ 40A	41A /41A	42A /42A	43A /43A	
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány		39A/ 39A	40A/ 40A	41A /41A	42A /42A	43A /43A	
16. Bemerítés 18- férfi/nő	38A/	39A/ 39A	40A/ 40A	41A /41A	42A /42A	43A /43A	
17. Növekedés: újrafelvétel	38A	39A	40AB	41AB	42AB	43AB	
18. Növekedés: Áthozat	38A		40B	41B	42B	43B	
19. Növekedés: Odaköltözés	38A		40B	41B	42B	43B	

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
20. Halálozás/ Σ temetés	38A/	39A/ 39A	40AB / 40A	41AB /41A	42AB /42A	43AB /43A	
21. Bapt. temetés f/1/ ffi/nő		39A/ 39A/ 39A/ 39A	40A/ 40A/ 40A/ 40A	41A/ 41A/ 41A/ 41A	42A/ 42A/ 42A/ 42A	43A/ 43A/ 43A/ 43A	
22. Nem bapt. ~ f/1/ ffi/nő		39A/ 39A/ 39A/ 39A	40A/ 40A/ 40A/ 40A	41A/ 41A/ 41A/ 41A	42A/ 42A/ 42A/ 42A	43A/ 43A/ 43A/ 43A	
23. Fogvás: kizárás	38A	39A	40AB	41AB	42AB	43AB	
24. Fogvás: elbocsátás/átadás	38A/3 8A		40B/ 40B	41B/ 41B	42B/42B	43B/43B	
25. Fogvás: önállósodás	38A		40B	41B	42B	43B	
26. Házasság: összesen		39A	40A	41A	42A	43A	
27. ~ bapt. /vegyes /más homogén		39A/ 39A/ 39A	40A/ 40A/ 40A	41A /41A /41A	42A /42A /42A	43A /43A /43A	
28. Házasulók: bapt		39A	40A	41A	42A	43A	
29. ~ rkat/gkat/ref		39A/ 39A/ 39A	40A/ 40A/ 40A	41A /41A /41A	42A /42A /42A	43A /43A /43A	
30. ~ ev/ort/unit		39A/ 39A/ 39A	40A/ 40A/ 40A	41A /41A /41A	42A /42A /42A	43A /43A /43A	
31. ~ felek. nélk./más		39A/ 39A	40A/ 40A	41A /41A	42A /42A	43A /43A	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók	38A/ 38A/ 38A		40B/ 40B *40D / 40B *40D	41B/ 41B/ 41B	42B/ 42B/ 42B	43B/ 43B/ 43B	
33. Hittan oktatási helyek		39A	40A	41A	42A	43A	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány		39A/ 39A/ 39A/ 39A	40A/ 40A/ 40A/ 40A	41A /41A, 41A /41A	42A /42A, 42A /42A	43A /43A, 43A /43A	

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
35. Bevétel (pengő)	38A		40B	41B	42B	43B	
36. Kiadás: gyülekezeti élet	38A		40B	41B	42B	43B	
37. Kiadás: missziómunkás	38A		40B	41B	42B	43B	
38. Kiadás: központ	38A		40B	41B	42B	43B	
39. Kiadás: kápolna	38A		40B	41B	42B	43B	
40. Kiadás: irodalom	38A		40B	41B	42B	43B	
41. Kiadás: szeminárium	38A		40B	41B	42B	43B	
42. Kiadás: vasárnapi iskola	38A		40B	41B	42B	43B	
43. Kiadás: jótékonyosság	38A		40B	41B	42B	43B	
44. Kiadás: egyéb	38A		40B	41B	42B	43B	
45. Van-e missziókamra?	38A		40B	41B	42B	43B	
46. Hozzá tartozók száma			*40D				

Továbbá az 1941. év tekintetében a Pacséri körzet kiegészítő adatforrása 41C, az 1942. év tekintetében a Bustyaházai körzet kiegészítő adatforrása 42C.

Gyülekezeti adatközlésben megjelenő adatok és forrásaik

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	38A	39A	40B	41B	42B	43B
Tagok száma	38A	39A/39B	40B/40C	41B	42B	43B
Énekkar	38A		40B	41B	42B	43B
Ifjúsági	38A		40B	41B	42B	43B
Ifjúsági könyvtár	38A		40B	41B	42B	43B
Leánykör	38A		40B	41B	42B	43B
Legénykör	38A		40B	41B	42B	43B
Női kör	38A		40B	41B	42B	43B
Fúvós zenekar	38A		40B	41B	42B	43B
Vonós zenekar	38A		40B	41B	42B	43B
Pengetős zenekar	38A		40B	41B	42B	43B
Missziókamra	38A		40B	41B	42B	43B
Imaház	38A		40B	41B	42B	43B
~hány férőhelyes	38A		40B	41B	42B	43B
~új-e	38A		40B	41B	42B	43B
Vasárnapi iskola		39A	40A	41A	42A	43A
~fiú		39A	40A	41A	42A	43A
~lány		39A	40A	41A	42A	43A
~összes		39A				43A
Elhaltak száma		39A	40A	41A	42A	43A
Kizárások		39A	40A	41A	42A	43A
Újra felvettek		39A	40A	41A	42A	43A
Vén, diakónus		39A	40A	41A	42A	43A
Új állomás-e		39A	40A	41A	42A	43A
Vasárnapi alkalmak száma		39A		41A	42A	43A
1944	Státusz: 44A	Létszám: 44A		Istentiszteleti hely: 44A		

Továbbá az 1941. év tekintetében a Pacséri körzet gyülekezeteinek kiegészítő adatforrása 41C, az innen származó adatokat * jelöli. Az 1942. év tekintetében a Bustyaházai körzet gyülekezeteinek kiegészítő adatforrása 42C, az innen származó adatokat ** jelöli.

Forrás- és irodalomjegyzék

Felhasznált levéltári források

- „*Körzeti statisztika az 1938. évről*” sorozat. BL III/H/8, „M.B.E. körzeti statisztika 1937” kötet
- „*A Baptista Hitközség – Budapest egyházközség statisztikai kérdőíve az 1939. évről*” sorozat. BL III/H/8, „A Magyarországi Baptista Egyház statisztikája 1939” kötet
- „*A Baptista Hitközség – Budapest egyházközség statisztikai kérdőíve az 1940. évről*” sorozat. BL III/H/8, „A Magyarországi Baptista Egyház statisztikája 1940” kötet
- „*Körzeti statisztika az 1940. évről*” sorozat. BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet
- „*A baptista vallásfelekezet körzeti beosztása (1940. augusztus 31-iki állapot) az állomások és alapítási évük, valamint a körzeti lelkipásztorok és hitoktatók, s azok születési évének feltüntetésével*” c. kimutatás. BL III/H/8, „A Magyarországi Baptista Egyház statisztikája 1940” kötet
- „*A nagyváradi román baptista hitközség statisztikája 1940. dec. hó 31-iki állapot szerint*” BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet
- „*A Baptista Hitközség – Budapest egyházközség statisztikai kérdőíve az 1941. évről*” sorozat. BL III/H/8, „A Magyarországi Baptista Egyház statisztikája 1941” kötet
- „*Körzeti statisztika az 1941. évről*” sorozat. BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet
- „*Kimutatás a 'Délvidék' bácskai magyar gyülekezetekről. 1941. évről*” BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet
- „*A Baptista Hitközség – Budapest egyházközség statisztikai kérdőíve az 1942. évről*” sorozat. BL III/H/8, „A Magyarországi Baptista Egyház statisztikája 1942” kötet
- „*Körzeti statisztika az 1942. évről*” sorozat. BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet
- *Mocsár János levele Nagy Pálhoz: 'Statisztikai megjegyzések az 1942. évhez B. háza.'* Bustyaháza, 1943. április 29. BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet

- „*A Baptista Hitközség – Budapest egyházközség statisztikai kérdőíve az 1943. évről*” sorozat. BL III/H/8, „A Magyarországi Baptista Egyház statisztikája 1943” kötet
- „*Körzeti statisztika az 1943. évről*” sorozat. BL III/H/8, „M.B.E. gyülekezeti statisztika 1940” kötet
- [Cím nélküli körzeti statisztikai ívek sorozata.] BL III/H/8, „Statisztika 1944” kötet

Nyomtatásban megjelent további elsődleges források

- *Statistik 1899 des Bundes der Baptisten-Gemeinden in Deutschland und im Anhang die Statistik von Baptisten-Gemeinden in einigen andern Ländern.* Kassel, 1899.
- *A magyarországi baptisták statisztikája 1907. évről.* Szerk.: Balogh Lajos. Budapest, 1908.
- *A Magyar Szent Korona országainak 1910. évi népszámlálása. Hatodik rész. Végeredmények összefoglalása.* Magyar Kir. Központi Statisztikai Hivatal. Budapest, 1920.
- *A magyarországi baptisták statisztikája az 1920. évben.* *Békehírnök.* 1921. 9. sz. 200-201.
- *A magyarországi baptisták statisztikája az 1921. évről.* *Békehírnök.* 1922. 5. sz. 144-145.
- *A Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetségének Budapesten 1935. május 8-10-én tartott VIII-ik konferenciája. Előadások, jegyzőkönyv és tájékoztató.* Szerk.: Kemény Arthur – Steiner István. Budapest, 1935.
- *A Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetségének Újpesten, 1940. április 30-tól május 3-ig tartott XII-ik konferenciája. Jegyzőkönyv és tájékoztató.* Budapest, 1940.

Szakirodalom

- GERZSENYI László: A baptista misszió önállósulása (1894-1920) In: *Krisztusért járva követségben. Tanulmányok a magyar baptista misszió 150 éves történetéből.* Szerk.: Bereczki Lajos. Budapest, 1996. 95-134.
- GYALAI Mihály: *A magyar igazgatástörténeti helységnév lexikon.* Szerk.: Czoma László-Gelléri István. Budapest, 1989. Online: https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Helysegnevtar_Gyalay-gyalay-mihaly-a-magyar-igazgatastorteneti-helysegnev-lexikon-2/
- KARNER Károly: *A felekezetek Magyarországon a statisztika megvilágításában.* Debrecen, 1931.
- KOVÁCS Géza: Az önkényuralom árnyékában (1949-1989) In: *Krisztusért járva követségben. Tanulmányok a magyar baptista misszió 150 éves történetéből.* Szerk.: Bereczki Lajos. Budapest, 1996. 217-263.
- LÁSZLÓ Gábor: „Tiltott vallási szekta fenntartásának vétsége.” Szekta kérdés és a baptisták a Horthy-rendszerben és azon túl. (1–2.). *Szolgatárs.* XXIII. évf. (2014) 2. sz., 3–4. sz., 27–34., 73–81.
- LÁSZLÓ Gábor: A „pápa” és az „uzurpátor” – A magyarországi baptisták belső feszültségei az 1900. évi békési konferenciáig. In: *Memoriae commendamus. Tanulmányok a XI. Eötvös Konferencia Történeti Üléséről.* Szerk.: Kapitány Adrienn–Locsmándi Dániel. Eötvös Collegium, Történész Műhely. Budapest, 2011. 183–228.
- LÁSZLÓ Gábor: Baptista Trianon, baptista revízió. *Szolgatárs.* 2016. 1. sz. 37-48.
- LÁSZLÓ Gábor: Baptista Trianon, baptista revízió. *Theológiai Szemle.* 2016. 4. sz. 221-228.
- LELKES György: *Magyar helységnév-azonosító szótár.* Baja, 1998.
- *Magyarország közigazgatási atlasza 1914. A Magyar Szent Korona országai.* Szerk.: Zentai László. Talma Könyvkiadó. Baja-Pécs, 2000.
- MÉSZÁROS Kálmán: A háború és az újjáépítés ideje (1939-1948). In: *Krisztusért járva követségben. Tanulmányok a magyar baptista misszió 150 éves történetéből.* Szerk.: Bereczki Lajos. Budapest, 1996. 193-216.
- MÉSZÁROS Kálmán: Fellendülés és újjászervezés (1920-1938). In: *Krisztusért járva követségben. Tanulmányok a magyar baptista misszió 150 éves történetéből.* Szerk.: Bereczki Lajos. Budapest, 1996. 135-192.

Körzeti adatok

A) FELVIDÉK ÉS KÁRPÁTALJA VISSZACSATOLT TERÜLETEI

Beregszászi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Beregszász, Felsőabsa, Gát, Gut, Gyertyánliget, Hetyen, Kajdanó, Kaszapolyána, Kászon, Kerepec, Kerepes, Kígyós, Körösmező, Lonka, Nagybégány, Nagybecskó, Rahó, Terebesfejrpaták, Verbóc, Zápszony.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
2. Önállósulás éve			1938				
3. Gyülekezetek (új~)		18 ()					
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		227 ()	152 (148)				
5. Imaházak száma			2				
6. Diakónusok, vének		5	9	3			
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)			2 ()				
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)		4/3 ()	2/4 (1)	2/ ()			
10. Kereszteleetlen fiú/leány		24/33	73/82				
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.			27, 2/	10/			
12. Bemerítés férfi/nő			8/19	4/6			
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány			/5	4/6			
16. Bemerítés 18- férfi/nő			8/14				
17. Növekedés: újrafelvétel				3			
18. Növekedés: Áthozat			7				
20. Halálozás/ Σ temetés		1/4	1/	2/4			
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő		1/2/0/1		2///2			
23. Fogyas: kizárás			3	6			
24. Fogyas: elbocsátás/átadás			/2				
26. Házasság: összesen			2				
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén			2//				
28. Házasulók: bapt			4				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók			5/80/8				
33. Hittan oktatási helyek		4	4	2			
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány		24/33, /	27/22, 2/				

Bustyaházai körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Alsógánya, Alsóneresznice, Brusztura, Bustyaháza, Csománfalva, Dulfalva, Felsőgánya, Irhóc, Kalinfalva, Kisugolyka, Lázi, Oroszmokra, Széleslonka, Talaborfalva, Tereselpatak, Uglya, Úrmező.

Az 1942	1938	1939	1940	1941	1942 ¹⁶	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)					17 ()		
4. Összes tag év végén (~előző év végén)					202 ()		
12. Bemerítés férfi/nő		3/10					
16. Bemerítés 18- férfi/nő		3/10					
26. Házasság: összesen		2			1		
27. ~ bapt./vegyes/más homogén		0/0/2					
29. ~ rkat/gkat/ref		/4/					
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók					10/169/		

Az 1942-es oszlop forrása.¹⁶

Jolsvai gyülekezet

Kapcsolódó határon túli települések: Jolsva.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)							1 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)							24 ()

Kassai körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Áj, Csucsom, Jablonka, Kassa.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
2. Önállósulás éve				1939			
3. Gyülekezetek (új~)		3 ()					
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		23 ()	23 (19)	65 (31)			
5. Imaházak száma			2	2			
9. Új hitközségi tagok 7 évnél fiatalabb gyermekeinek száma			1				
10. Kereszteletlen fiú/leány			4/3				
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.			5/				

¹⁶ 42C alapján kitöltött oszlop a bustyaházai körzet esetében

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
12. Bemerítés férfi/nő			2/3				
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány			/1				
16. Bemerítés 18- férfi/nő			2/2				
17. Növekedés: újrafelvétel			2	3			
18. Növekedés: Áthozat				31			
19. Növekedés: Odaköltözés			4				
20. Halálozás/Σ temetés			1/	1/1			
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				///1			
24. Fogyas: elbocsátás/átadás			6/				
26. Házasság: összesen			1				
27. ~ bapt. / vegyes/más homogén			/1/				
28. Házasulók: bapt			1				
30. ~ ev/ort/unit			1//				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók			1/12/1	1/12/1			
33. Hittan oktatási helyek			1	1			
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány			1/, 1/1	/1, /			
35. Bevétel (pengő)			500				
36. Kiadás: gyülekezeti élet			320				
37. Kiadás: missziómunkás			150				
38. Kiadás: központ			6				
40. Kiadás: irodalom			5				
43. Kiadás: jótékonyság			15				

Losonci körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Apátfalva, Csomorpuszta, Fülek, Füleksávolgy, Korláti, Lenkepuszta, Losonc, Mucsén, Ragyolc, Szoli puszt (azonosítása kérdéses).

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve	1919				1920		
2. Önállósulás éve	1922						
3. Gyülekezetek (új~)							5()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)	64 (212)				69 (?17)		75()
5. Imaházak száma	1						
6. Diakónusok, vének					3		

A 4. sorban az 1942-es oszlop adatához megjegyzés.¹⁷

¹⁷ Nem olvasható számadat 40B statisztikában.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)					6 ()		
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)					/1 (1)		
10. Keresztleletlen fiú/leány					10/3		
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.					14/8		
12. Bemerítés férfi/nő					/14		
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány					/8		
16. Bemerítés 18- férfi/nő					/6		
18. Növekedés: Áthozat					12		
20. Halálozás/ Σ temetés	1/				1/1		
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő					//1/		
23. Fogyas: kizárás					4		
24. Fogyas: elbocsátás/átadás	/148						
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók	2/18/2						
35. Bevétel (pengő)	1900				2114		
36. Kiadás: gyülekezeti élet	640				712		
37. Kiadás: missziómunkás	1000				927		
38. Kiadás: központ	50				50		
39. Kiadás: kápolna	40						
40. Kiadás: irodalom	70						
41. Kiadás: szeminárium					50		
42. Kiadás: vasárnapi iskola	10						
43. Kiadás: jótékonyosság					20		
44. Kiadás: egyéb	10				35		

Munkácsi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Akli, Alsókálinfalva, Alsóneresznice, Beregleányfalva, Beregnagyalmás, Beregrákos, Beregújfalu, Bereznek, Bréb, Csillagfalva, Csománfalva, Csontos, Dávidfalva, Domasina, Dulfalva, Erdőludas, Fancsika, Fenyvesvölgy, Gánya, Hajasd, Hársfalva, Határszög, Havasköz, Herincse, Huszt, Irhóc, Kajdanó, Keselymező, Kiskisva, Klacsanó, Komlós, Kökényes, Körtvélyes, Latorcafő, Lipcsemező, Makarja, Munkács, Nagyarakóc, Nagyszőlős, Ókemence, Ötvösfalva, Révhely, Széleslonka, Talaborfalva, Tarújfalu, Tereselpatak, Tiha, Tiszaújhely, Ulics, Ungvár, Úrmező, Uzso, Visk-Fenes.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)		49 (3)					
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		405 ()					
6. Diakónusok, vének		2	3		1		
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)		4/1 (2)	6/4 (4)				
10. Keresztetlen fiú/leány		48/52					
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.		37/	61/3		20/		
12. Bemerítés férfi/nő		17/20	22/39		9/11		
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány			2/3				
16. Bemerítés 18- férfi/nő		17/20	20/36		9/11		
20. Halálozás/ Σ temetés		3/1			5/6		
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő		/1//			1//2/3		
22. Nem bapt. ~ f/1/ffi/nő					1///		
23. Fogvás: kizárás			1				
26. Házasság: összesen		1	1		1		
27. ~ bapt. / vegyes/más homogén		//1	/1/		1//		
28. Házasulók: bapt			1		2		
29. ~ rkat/gkat/ref		/2/	/1/				
33. Hittan oktatási helyek		7	5		4		
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány					45/55, 10/5		

Nagybocskói körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Aknaszlatina, Bréb, Desze, Felsőabsa, Gyertyánliget, Kaszapolyána, Körösmező, Körtvélyes, Krácsfalu, Lonka, Makarja, Máramarossziget, Nagybocskó, Rahó, Szigetkamara, Terebesfejpatak, Visk-Fenes.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve					1935	1935	
2. Önállósulás éve					1941	1941	
3. Gyülekezetek (új~)				(1)	(1)	(2)	17 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)					160 (132)	160 (160)	291 ()
5. Imaházak száma					2	2	
6. Diakónusok, vének				6	7	4	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)					2 ()	3 ()	

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)					1/2 (3)	/2 (2)	
9. Új hitközségi tagok 7 évnél fiatalabb gyermekeinek száma					2		
10. Keresztelestlen fiú/leány				65/60	65/70	35/40	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.				30/	36/	66/	
12. Bemerítés férfi/nő					16/20	36/30	
14. Bemerítés 7<14 fiú/lány				/1	/4		
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				/1	2/2	4/3	
16. Bemerítés 18- férfi/nő				13/15	14/14	32/27	
20. Halálozás/ Σ temetés				4/5	4, 3/4	4,6/6	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				1//2/2	//3/1	//5-/1	
22. Nem bapt. ~ f/1/ffi/nő					///1	//2/	
23. Fogyas: kizárás					1, 5		
24. Fogyas: elbocsátás/átadás						1/	
25. Fogyas: önállósodás						59	
26. Házasság: összesen				1			
27. ~ bapt. / vegyes/más homogén				1//			
28. Házasulók: bapt				2			
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók					5/56/5	3/25/3	
33. Hittan oktatási helyek				2	3	3	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				12/12, 2/2	12/14, 3/3	10/12, 4/3	
35. Bevétel (pengő)					2801	4510	
36. Kiadás: gyülekezeti élet					376	517	
37. Kiadás: missziómunkás					1617	2342	
38. Kiadás: központ					45	118	
41. Kiadás: szeminárium					25	167	
43. Kiadás: jótékonyosság					170	371	
44. Kiadás: egyéb					567	878	

Nagydobronyi körzet (=Kisdobronyi körzet)¹⁸

Kapcsolódó határon túli települések: Ágcsernyő, Barkaszó, Bátyu, Bodrogvécs, Csongor, Eszeny, Kisdobrony, Nagydobrony, Szomotor.

¹⁸ Ideiglenes jelleggel több statisztika is Kisdobronyi körzet néven rögzítette a Nagydobronyi körzetet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve			1913	1900	Nagy: 1901 Kis: 1931	1902	
2. Önállósulás éve			1924	1924		1902	
3. Gyülekezetek (új~)		8 ()					6 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		64 ()	79 (79)	55 (84)	60 (86)	82 (86)	44 ()
5. Imaházak száma			2	2	2	2	
6. Diakónusok, vének				4	4	4	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)			6 ()	2 ()	1 ()	5 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)			2/1()		2/ (2)		
9. Új hitközségi tagok 7 évnél fiatalabb gyermekeinek száma					2		
10. Keresztleletlen fiú/leány			15/12	13/18	12/8	13/7	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.					1/		
12. Bemerítés férfi/nő					/1		
16. Bemerítés 18-férfi/nő					/1		
17. Növekedés: újrafelvétel						1	
20. Halálozás/ Σ temetés				3/3		5, 4/ 5	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				1//1/1		//1/4	
23. Fogyas: kizárás				2	2, 3	1	
24. Fogyas: elbocsátás/átadás				2/22	/23		

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók			3/27/3	2/12/2	2/12/2	2/13/2	
33. Hittan oktatási helyek					2	2	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány					2/, /	4/1, /	
35. Bevétel (pengő)				269	186	300	
36. Kiadás: gyülekezeti élet				48	22		
37. Kiadás: missziómunkás				139	88	300	
38. Kiadás: központ				10			
39. Kiadás: kápolna				22			
41. Kiadás: szeminárium				22	22		
43. Kiadás: jótékonyság				60	52		
45. Van-e missziókamra?				nincs	nincs	nincs	

Nagyszőlősi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Fancsika, Huszt, Huszt-Csebrén, Keszelymező, Nagyszőlős, Nagytarna, Rakasz, Tiszahetény, Tiszaújhely.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve					1941		
3. Gyülekezetek (új~)				(6)			8 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)					123 (93)		182 ()
6. Diakónusok, vénék				1	4		
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)					4 ()		
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				4/5 ()	3/2()		
10. Keresztelelt fiú/leány				38/39	37/40		
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.				23/	30/		
12. Bemerítés férfi/nő				11/12	13/17		
16. Bemerítés 18- férfi/nő				11/12	13/16		
20. Halálozás/ Σ temetés					1/1		

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő					///1		
26. Házasság: összesen					1		
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén					1//		
28. Házasulók: bapt					2		
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók					4/87/4		
33. Hittan oktatási helyek				2	4		
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				9/12,1/	32/37, /1		
37. Kiadás: missziómunkás					405		

Negyedi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Aradpuszta, Aranyosmarót, Bogya, Csata, Dunaradvány, Érsekújvár, Hetény, Izsa, Kamocsa, Kissáró, Kisújfalu, Komárom, Komáromszentpéter, Köbölkút, Léva, Marcelháza, Negyed, Nemcsény, Perbete, Révapuszta, Selmechánya, Szőlgyén, Tany, Tany-Bogya, Újbars.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve	1893			1893	1893	1893	
2. Önállósulás éve	1911			1911		1911	
3. Gyülekezetek (új~)		19 (1)					16 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)	171 (185)	169 ()		153 (152)	161 (153)	162 (161)	166 ()
5. Imaházak száma	3			3	3	4	
6. Diakónusok, vének	8	8	7	6	6	7	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)				4 ()	5 ()	5 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)		2/ (2)	2/ (1)	2/1 (1)	2/ (2)	1/ (1)	
9. Új hitközségi tagok 7 évnél fiatalabb gyermekeinek száma					5		
10. Keresztleetlen fiú/leány		30/22	23/22	10/13	12/13	13/9	

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
11. Bemerítés Σ/szül. bapt.	4/	1/		5/1	5/4	2/	
12. Bemerítés férfi/nő		/1		/5	1/4	1/1	
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				/1			
16. Bemerítés 18- férfi/nő				/4	1/4	1/1	
17. Növekedés: újrafelvétel			1		2		
19. Növekedés: Odaköltözés				4	3	1	
20. Halálozás/Σ temetés	4/	3/	2/	1,3/ 1	2/2	2/2	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				///1		///1/1	
22. Nem bapt. ~ f/1/ffi/nő					///2		
23. Fogyas: kizárás	3				1		
24. Fogyas: elbocsátás/átadás	/10			5/			
26. Házasság: összesen			1	1		2	
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén			1//	1//		2//	
28. Házasulók: bapt			2	2		4	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók	4/96/8			4/40/8	4/39/7	4/30/2	
33. Hittan oktatási helyek		5	4	4	4	4	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány		15/12,2/	15/9,2/	8/10, /1	7/8, /1	7/9, /1	
35. Bevétel (pengő)	857			2200	2400	3400	
36. Kiadás: gyülekezeti élet	137			700	400	600	
37. Kiadás: missziómunkás	857			840	900	1200	

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
38. Kiadás: központ	26			37	38	100	
39. Kiadás: kápolna				18	30	50	
40. Kiadás: irodalom				2	10	20	
41. Kiadás: szeminárium				127	300	800	
42. Kiadás: vasárnapi iskola				2	10	17	
43. Kiadás: jótékonyság	45			69	150	500	
44. Kiadás: egyéb				227	150	150	
45. Van-e missziókamra?					nincs		

B) ERDÉLY VISSZACSATOLT TERÜLETEI

Bedecsi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Bedecs, Bihardiószeg, Deréte, Gyerőfalva, Kalotánádas.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1908				
2. Önállósulás éve		1925				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		78 (80)				
5. Imaházak száma		2				
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		1 ()				
11. Bemerítés Σ /szül. bap.		1/				
20. Halálozás/ Σ temetés		3/				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		2/26/2				
35. Bevétel (pengő)		775				
36. Kiadás: gyülekezeti élet		250				
37. Kiadás: missziómunkás		100				
38. Kiadás: központ		52				
39. Kiadás: kápolna		40				
40. Kiadás: irodalom		70				
42. Kiadás: vasárnapi iskola		22				
43. Kiadás: jótékonyág		280				
44. Kiadás: egyéb		75				
45. Van-e missziókamra?		nincs				

Besztercei körzet

Kapcsolódó határon túli települések: ?

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)		*8 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		*61 ()				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		/*53/*4				
46. Hozzá tartozók száma		*45				

Bibarcfalvai körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Alsórákos, Bardoc, Bibarczfalva, Bölön, Erdőfüle, Székelyszáldobos, Vargyas.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve			1923		1924	
2. Önállósulás éve			1929		1941	
4. Összes tag év végén (~előző év végén)			75 (93)		58 (67)	
5. Imaházak száma			2		2	
6. Diakónusok, vének					2	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)					2 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)					2/2 (4)	
10. Keresztleletlen fiú/leány					19/19	
11. Bemerítés Σ / szül. bapt.			21/			
17. Növekedés: újrafelvétel			4			
18. Növekedés: Áthozat			27			
19. Növekedés: Odaköltözés			2			
20. Halálozás/ Σ temetés					1/1	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő					///1	
23. Fogvás: kizárás			2		5	
24. Fogvás: elbocsátás/átadás			1/		3/	
25. Fogvás: önállósodás			42			
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók			3/35/3		5/57/5	
33. Hittan oktatási helyek					3	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány					9/9 /	
35. Bevétel (pengő)			950		1556	
36. Kiadás: gyülekezeti élet			190		120	
37. Kiadás: missziómunkás			550		1080	
38. Kiadás: központ					39	
39. Kiadás: kápolna					50	
40. Kiadás: irodalom					21	
41. Kiadás: szeminárium			52		60	
42. Kiadás: vasárnapi iskola			25			
43. Kiadás: jótékonyság			35		80	
44. Kiadás: egyéb			80		106	

Bihardiőszegi gyülekezet*Kapcsolódó határon túli települések: Bihardiőszeg.*

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1889		1889	1889	
2. Önállósulás éve		1895				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		200 (200)		230 (217)	216 ()	229 ()
5. Imaházak száma		1				
6. Diakónusok, vének				1	6	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		8 (1)				
11. Bemerítés Σ /szül. bap.				13/	2/	
12. Bemerítés férfi/nő				1/12	1/1	
16. Bemerítés 18- férfi/nő				1/12	1/1	
17. Növekedés: újrafelvétel				4	2, 6	
19. Növekedés: Odaköltözés		10			2	
20. Halálozás/ Σ temetés		3/		/2	2/	
21. Bap. temetés f/1/ ffi/nő				1/1//		
23. Fogyas: kizárás		3				
24. Fogyas: elbocsátás/átadás		4/				
26. Házasság: összesen				2		
27. ~ bap. / vegyes/más homogén				2//		
28. Házasságok: bap				4		
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		1/80/9		1/75/9	1/65/9	
33. Hittan oktatási helyek				1		
35. Bevétel (pengő)		2409		2846	6200	
36. Kiadás: gyülekezeti élet		490			1900	
37. Kiadás: missziómunkás		146		210	800	
38. Kiadás: központ		133		280		
39. Kiadás: kápolna		72		50	200	
40. Kiadás: irodalom		166				
41. Kiadás: szeminárium					200	
42. Kiadás: vasárnapi iskola		44		70	100	
43. Kiadás: jótékonyosság		223		696	2200	
44. Kiadás: egyéb		227		1539		

Biharpüspöki gyülekezet*Kapcsolódó határon túli települések: Biharpüspöki.*

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve				1896		
4. Összes tag év végén (~előző év végén)				80 (77)		
6. Diakónusok, vénék				4		
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)				4 ()		
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				1/1 (2)		
11. Bemerítés $\bar{\gamma}$ /szül. bapt.				3/		
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				1/1		
16. Bemerítés 18- férfi/nő				/1		
26. Házasság: összesen				1		
27. ~ bapt. / vegyes/más homogén				1//		
28. Házasulók: bapt				2		
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók				1/67/7		
33. Hittan oktatási helyek				1		
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				5/7,1/1		
35. Bevétel (pengő)				1187		
36. Kiadás: gyülekezeti élet				437		
37. Kiadás: missziómunkás				70		
38. Kiadás: központ				60		
42. Kiadás: vasárnapi iskola				196		
43. Kiadás: jótékonyosság				295		
44. Kiadás: egyéb				68		

Erdőszentgyörgyi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Abafája, Aranyosmóric, Atosfalva, Beresztelek, Beszterce, Bordos, Búza, Csókfalva, Dédabisztra, Dedrádszéplak, Erdőszentgyörgy, Farcád, Firtosmartonos, Füzskút, Galócás, Gernyeszeg, Gyulakuta, Havadtő, Hodgya, Holtmaros, Iszló, Kékes, Kibéd, Kisfülpös, Makfalva, Maroshévíz, Marosjára, Marosvásárhelyi magyar gyülekezet, Marosvécs, Marosszentgyörgy, Mezőbándi magyar gyülekezet, Mezőpanit, Mezőszentmihály, Nagykend, Siklód, Szászrégen, Szászújös, Szászsombor, Székelydobó, Székelyudvarhely, Székelyvécke, Szentegyházsfalu, Szováta, Tekenyfalu, Vadad, Vadazsd.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1924		1930	1924	
2. Önállósulás éve		1931			1931	
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		186 (202)		201 (207)	227 ()	
5. Imaházak száma		4		4 ¹⁹	4	
6. Diakónusok, vének				5	6	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				3/4 (5)	2/1 (3)	
10. Kereszteleetlen fiú/leány				50/38	16/20	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.		5/		7/7	12/	
12. Bemerítés férfi/nő				3/4	5/7	
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				2/2	/1	
16. Bemerítés 18- férfi/nő				1/2	5/6	
17. Növekedés: újrafelvétel				3, 5	12	
18. Növekedés: Áthozat				2	22	
19. Növekedés: Odaköltözés				6	5	
20. Halálozás/ Σ temetés		2/		3/3	1/1	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				//2/1	//1/	
23. Fogyas: kizárás		19		6	1	
24. Fogyas: elbocsátás/átadás				7/10	2/	
26. Házasság: összesen					3	
27. ~ bapt. / vegyes/más homogén					2/1/	
28. Házasulók: bapt					5	
30. ~ ev/ort/unit					//1	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		4/50/4		6/63/6	6/70/6	
33. Hittan oktatási helyek				4	5	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				46/23, 2/6	30/25, 7/6	
35. Bevétel (pengő)		2643		2677	3743	
36. Kiadás: gyülekezeti élet				370	2394 ²⁰	
37. Kiadás: missziómunkás		1362		1513		
38. Kiadás: központ		46		148		
39. Kiadás: kápolna		170				
40. Kiadás: irodalom		25		40		
41. Kiadás: szeminárium		20		240		
42. Kiadás: vasárnapi iskola		30		40		
43. Kiadás: jótékonyosság		333		300		
44. Kiadás: egyéb				25		

4. Imaházak száma 1942-ben¹⁹

36. sor: Kiadás: gyülekezeti élet 1943-ban²⁰

Érmihályfalvai körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Érkörtvélyes, Érmihályfalva, Érsemlyén, Értarcsa, Nagykároly, Ottomány, Piskolt.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1893		1897	1897	
2. Önállósulás éve		1938			1938	
3. Gyülekezetek (új~)						8 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		68 (61)	115 ()	216 (115)	212 (216)	283 ()
5. Imaházak száma		1	2	4	4	
6. Diakónusok, vének				5	3	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		3 ()			1 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				3/2 (5)	1/2 (3)	
10. Kereszteleetlen fiú/leány				67/90	57/75	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.		9/	6/	12/	6/2	
12. Bemerítés férfi/nő					1/5	
14. Bemerítés 7<14 fiú/lány				/2		
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				/5	/2	
16. Bemerítés 18- férfi/nő				1/4	1/3	
18. Növekedés: Áthozat				95		
19. Növekedés: Odaköltözés		2	6			
20. Halálozás/ Σ temetés				3/5	6/8	
21. Bapt. temetés f/1/ ffi/nő				1/1/ /3	1/1/4/2	

¹⁹ További 5 bérlemény, az imaház közé be nem számítva.

²⁰ Kérdésesen értelmezhető adat: gyülekezeti élet, missziómunkás fizetése, vagy a kettő együtt.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
22. Nem bapt. ~ f/1/ffi/nő				/1/		
23. Fogvás: kizárás		1	1	2	6, 4	
24. Fogvás: elbocsátás/átadás		3/	/	1/	/	
26. Házasság: összesen				4	2	
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén				3/1/	1/1/	
28. Házassulók: bapt				6	3	
29. ~ rkat/gkat/ref				//1	//1	
30. ~ ev/ort/unit				//1	//	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		1/58/1	3/72/4	6/152/8	5/140/9	
33. Hittan oktatási helyek				4	4	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				16/25, /1	15/24, 2/3	
35. Bevétel (pengő)		448		3940	6308	
36. Kiadás: gyülekezeti élet		251		526	1657	
37. Kiadás: missziómunkás				844	1936	
38. Kiadás: központ		10		45	140	
39. Kiadás: kápolna				55	133	
40. Kiadás: irodalom		23		2	48	
41. Kiadás: szeminárium				20	100	
42. Kiadás: vasárnapi iskola				35	12	
43. Kiadás: jótékonyosság				466	856	
44. Kiadás: egyéb		128		1911	642	

Érszölösi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Érszölös, Szolnokháza, Úsztató.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1893		1893	1893	
2. Önállósulás éve		1933				
3. Gyülekezetek (új~)						1 ()

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		80 ()		120 (144)	116 (114)	102 ()
5. Imaházak száma		1		1		
6. Diakónusok, vének			2	5	4	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		9 ()		3 ()		
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				3/1 (5)	4/2 ()	
10. Keresztleletlen fiú/leány					6/3	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.			9/8		3/3	
12. Bemerítés férfi/nő					2/1	
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány					2/1	
16. Bemerítés 18- férfi/nő			2/7			
17. Növekedés: újrafelvétel			2	2		
19. Növekedés: Odaköltözés				2		
20. Halálozás/ Σ temetés		4/	2/2	6/6	1/1	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő			//1/1	//3/3	//1/	
23. Fogyás: kizárás		11	1	2, 16		
24. Fogyás: elbocsátás/átadás				2/		
26. Házasság: összesen				2		
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén				2//		
28. Házasulók: bapt				4		
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		1/32/5		1/36/5	2/46/6	
33. Hittan oktatási helyek			1	1	1	
34. ~ elemista fiú/leány, középkiskola fiú/leány			12/13, /		6/16, /	
35. Bevétel (pengő)		415		755	90	
36. Kiadás: gyülekezeti élet		315		236	1121	
37. Kiadás: missziómunkás		67		115	200	
38. Kiadás: központ		33		10	20	
39. Kiadás: kápolna		60				

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
42. Kiadás: vasárnapi iskola		10		12		
43. Kiadás: jótékonyság		40		17	60	
44. Kiadás: egyéb				108		

Felsőcsernátoni körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Alsócsernáton, Bereck, Dálnok, Felsőcsernáton, Kézdimárkosfalva, Kézdivásárhely, Kovászna, Márkusfalva, Páva, Székelytamásfalva, Szörce.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1907			1907	
2. Önállósulás éve		1938			1938	
3. Gyülekezetek (új~)			(1)			
4. Összes tag év végén (~előző év végén)					77 ()	
5. Imaházak száma		2			2	
6. Diakónusok, vének			1			
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		1 ()			1 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)			3/1 (4)	1/1 (2)	2/ (2)	
9. Új hitközségi tagok 7 évnél fiatalabb gyermekeinek száma					2	
10. Kereszteleetlen fiú/leány			45/43	34/36	36/35	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.					2/1	
12. Bemerítés férfi/nő					/2	
14. Bemerítés 7<14 fiú/lány					/1	
16. Bemerítés 18- férfi/nő					/1	
17. Növekedés: újrafelvétel		4	1			
18. Növekedés: Áthozat					1	
19. Növekedés: Odaköltözés		8				
20. Halálozás/ Σ temetés		1/		1/1	1/	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő			1/1/2/	///1		
23. Fogyas: kizárás		5	2		1	
24. Fogyas: elbocsátás/átadás		3/				
26. Házasság: összesen			1	2		
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén			1//	1/1/		
28. Házasulók: bapt			2	3		

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
29. ~ rkat/gkat/ref				//1		
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		5//7			5/52/5	
33. Hittan oktatási helyek			4	5	5	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány			15/19, /	10/12, /	18/14, /	
35. Bevétel (pengő)		1140			2355	
36. Kiadás: gyülekezeti élet		334				
37. Kiadás: missziómunkás		600			1100	
38. Kiadás: központ		114				
39. Kiadás: kápolna					370	
41. Kiadás: szeminárium					90	
42. Kiadás: vasárnapi iskola		22				
43. Kiadás: jótékonyosság		70			400	
44. Kiadás: egyéb					222	

Fugyivásárhelyi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Fugyi, Fugyivásárhelyi hegy, Hegyközüjlak, Körösbarlang.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)						4 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)						100 ()

Hadadi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Bogdánd, Diósad, Hadad, Hadadnásd, Kövesd, Kusaly, Lele, Mocsolya, Szer, Szilágykerked, Szilágygörcsön.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1907		1904		
2. Önállósulás éve		1920				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		407 (408)		405 (421)		
5. Imaházak száma		6		6		
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		2 ()		1 ()		
11. Bemerítés ∑/szül. bapt.		3/		20/		
17. Növekedés: újrafelvétel				3		
18. Növekedés: Áthozat		2				
20. Halálozás/∑ temetés		4/		5/		
23. Fogyás: kizárás				7		

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
24. Fogvás: elbocsátás/átadás				6/21		
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		11/165/25		8/126/20		
35. Bevétel (pengő)		500		900		
36. Kiadás: gyülekezeti élet				100		
37. Kiadás: missziómunkás		357		600		
38. Kiadás: központ		120		70		
43. Kiadás: jótékonyosság				20		

Homoródszentmártoni körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Abásfalva, Agyagfalva, Bétfalva, Fiafalva, Gagy, Gyepes, Homoródalmás, Homoródszentmárton, Homoródszentpál, Kisgalambfalva, Lókod, Lövéte, Miklósfalva, Nagygalambfalva, Rugonfalva, Székelykeresztúr, Szentábrahám, Városfalva.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1907	1907	1907	1907	
2. Önállósulás éve		1925	1925			
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		171 ()	150 (171)	156 (150)	156 ()	
5. Imaházak száma		7	7	3	4	
6. Diakónusok, vének				5	10	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)				4 ()	1 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				2/ (2)	1/ (1)	
10. Kereszteleetlen fiú/leány				26/25	27/25	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.		13/	9/		8/5	
12. Bemerítés férfi/nő					7/1	
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány					4/	
16. Bemerítés 18- férfi/nő					3/1	
17. Növekedés: újrafelvétel			3	12	2	
20. Halálozás/ Σ temetés		3/	8/	1/1	3/3	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				//1/	//1/2	
22. Nem bapt. ~ f/1/ffi/nő					//1/2	
23. Fogvás: kizárás			1	4, 5	6	

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
24. Fogyás: elbocsátás/átadás		/104	24/	4/	6/3	
26. Házasság: összesen				1		
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén				1//		
28. Házassulók: bapt				2		
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		5/80/8	4/60/5	4/60/8	5/72/9	
33. Hittan oktatási helyek				4	3	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				5/10, 1/3	6/11, /	
35. Bevétel (pengő)		2653	2225	1279	2989	
36. Kiadás: gyülekezeti élet		220	240	279	135	
37. Kiadás: missziómunkás		1404	800	474	2343	
38. Kiadás: központ		49		150	191	
39. Kiadás: kápolna			10			
40. Kiadás: irodalom		466	544			
41. Kiadás: szeminárium			150	120	190	
42. Kiadás: vasárnapi iskola		22	60		130	
43. Kiadás: jótékonyág		96	70	50		
44. Kiadás: egyéb		252	263	205		

Kalotaszeg-Magyarkiskapusi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Bábonny, Bánffyahunyad, Bogártelke, Egeres, Gyerővásárhely, Jákótelke, Kalotaszentkirály, Ketesd, Körösfő, Magyarbikal, Magyariskapus, Magyarlóna, Mákófalva, Méra, Váralmás.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1895				
2. Önállósulás éve		1907				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		375 (398)				
5. Imaházak száma		7				
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		2 ()				
11. Bemerítés $\sum$ /szül. bapt.		5/				
17. Növekedés: újrafelvétel		2				
20. Halálozás/ $\sum$ temetés		4/				
23. Fogyás: kizárás		3				

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
24. Fogvás: elbocsátás/átadás		/23				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		8/160/14				
35. Bevétel (pengő)		2994				
36. Kiadás: gyülekezeti élet		848				
37. Kiadás: missziómunkás		560				
38. Kiadás: központ		83				
39. Kiadás: kápolna		26				
40. Kiadás: irodalom		50				
42. Kiadás: vasárnapi iskola		106				
43. Kiadás: jótékonyság		251				
44. Kiadás: egyéb		305				

Kalotaszentkirályi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Kalotaszentkirály, Magyarókerke, Malomszeg, Marótlaka.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1905				
2. Önállósulás éve		1911				
3. Gyülekezetek (új~)		*2 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		22, *20 (28)				
5. Imaházak száma		2				
11. Bemerítés /szül. bap.		4/				
24. Fogvás: elbocsátás/átadás		10/				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		1/ 7, *13/ 1				
35. Bevétel (pengő)		91				
36. Kiadás: gyülekezeti élet		30				
37. Kiadás: missziómunkás		10				
38. Kiadás: központ		11				
43. Kiadás: jótékonyság		40				
46. Hozzá tartozók		*13				

Kémeri körzet²¹

Kapcsolódó határon túli települések: Bályok, Érszakácsi, Kémer, Kisbajompusztá, Tasnádbajom, Korbolytelep.

²¹ „1944 tavaszán a kémeri és a szilágyballai körzet egyesült, azonban az adatszolgáltatást a korábbi, önálló körzeti állapot szerinti rendben, külön-külön teljesítették.”

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1908		1941	1908	
2. Önállósulás éve		1908				
3. Gyülekezetek (új~)						5 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)				300 (241)	235 ()	387 ()
5. Imaházak száma		2		3	3	
6. Diakónusok, vének				1	1	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		3 ()		5 ()	4 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				2/5 (7)	13/4 (16)	
10. Keresztleletlen fiú/leány				70/65	62/56	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.				6/6	21, 6/	
12. Bemerítés férfi/nő				4/2	3/18	
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				2/	2/4	
16. Bemerítés 18- férfi/nő				2/2	1/14	
17. Növekedés: újrafelvétel				1		
18. Növekedés: Áthozat				1		
20. Halálozás/ Σ temetés				5/5	3,4/4	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				//2/3	/1//3	
23. Fogvás: kizárás				1		
26. Házasság: összesen				1	6	
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén				1//	4/2/	
28. Házasulók: bapt				2	10	
29. ~ rkat/gkat/ref					//2	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		3/122/10		4/120/9	3/75/3	
33. Hittan oktatási helyek				1	1	
34. ~ elemista fiú/leány, középiskolás fiú/leány				7/9, /	25/18, 1/1	
35. Bevétel (pengő)		886		2734	1300	
36. Kiadás: gyülekezeti élet		400		1325	300	
37. Kiadás: missziómunkás		83		400	400	
38. Kiadás: központ		66		50		

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
39. Kiadás: kápolna				50		
41. Kiadás: szeminárium				70	100	
42. Kiadás: vasárnapi iskola		20				
43. Kiadás: jótékonyság		100		60	200	
44. Kiadás: egyéb		117		70	150	
45. Van-e missziókamra?				nincs	nincs	

Kolozsvári magyar gyülekezet (körzet)

Kapcsolódó határon túli települések: Kolozsvár, Sófalva.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1890		1890		
2. Önállósulás éve		1906				
3. Gyülekezetek (új~)						2 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		102 ()		144 ()		173 (162)
5. Imaházak száma		1				
6. Diakónusok, vének			2	3		
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)						()
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)			1/2 ()	2/ (2)		/()
9. Új hitközségi tagok 7 évnél fiatalabb gyermekeinek száma						
10. Keresztetlen fiú/leány			1/2	18/26		/
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.			6/3	7/		/
12. Bemerítés férfi/nő			2/4	3/4		/
13. Bemerítés 7<fiú/lány						/
14. Bemerítés 7<14 fiú/lány						/
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány			/4	1/1		/
16. Bemerítés 18- férfi/nő			2/	2/3		/
17. Növekedés: újrafelvétel				2		
18. Növekedés: Áthozat						
19. Növekedés: Odaköltözés				5		

Adat	1939	1940	1941		1942	1943	1944
20. Halálozás/Σ temetés					1/1		/
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő					///1		
22. Nem bapt. ~ f/1/ffi/nő							
23. Fogvás: kizárás					1		
24. Fogvás: elbocsátás/átadás					3/		/
25. Fogvás: önállósodás							
26. Házasság: összesen					1		
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén					1//		//
28. Házasulók: bapt					2		
29. ~ rkat/gkat/ref							//
30. ~ ev/ort/unit							//
31. ~ felek. nélk./más							/
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		1/25/3			1/50/5		//
33. Hittan oktatási helyek					1		
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány					10/5, 6/		/, /
35. Bevétel (pengő)		3860			7220		
36. Kiadás: gyülekezeti élet					1887		
37. Kiadás: missziómunkás					1520		
38. Kiadás: központ					40		
39. Kiadás: kápolna					20		
40. Kiadás: irodalom					120		
41. Kiadás: szeminárium					20		
42. Kiadás: vasárnapi iskola					76		
43. Kiadás: jótékonyosság					580		
44. Kiadás: egyéb					1285		
45. Van-e missziókamra?							

Kolozsvári román körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Apahida, Dezmér, Gyalu, Kisbács, Kolozskara, Kolozsvári első román gyülekezet, Kolozsvári második román gyülekezet, Magyargorbó, Papfalva, Szamosfalva, Szamosszentmiklós, Szászfenes, Türe.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1920				
2. Önállósulás éve		1922				
3. Gyülekezetek (új~)		*11 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		264, *240 (246)				
5. Imaházak száma		2				
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		3 ()				
11. Bemerítés Σ /szül. bap.		29/				
20. Halálozás/ Σ temetés		4/				
24. Fogyas: elbocsátás/átadás		106/				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		8/139, *140/11				
35. Bevétel (pengő)		2742				
36. Kiadás: gyülekezeti élet		980				
37. Kiadás: missziómunkás		628				
38. Kiadás: központ		260				
39. Kiadás: kápolna		126				
40. Kiadás: irodalom		236				
42. Kiadás: vasárnapi iskola		92				
43. Kiadás: jótékonyosság		420				
46. Hozzá tartozók		*134				

Majori körzet

Kapcsolódó határon túli települések: ?

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)		*5 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		*180 ()				
46. Hozzá tartozók száma		*127				

Máramarosszigeti körzet

Kapcsolódó határon túli települések: ?

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)		*6 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		*80 ()				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		/*91/*6				
46. Hozzá tartozók száma		*94				

Márkaszéki körzet

Kapcsolódó határon túli települések: ?

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)		*21 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		*527 ()				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		/ *93 / *9				
46. Hozzá tartozók száma		*302				

Maroshévízi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Csobotán, Déda, Gyergyóbékás, Gyergyóholló, Gyergyóvasláb, Maroshévíz, Maroshévíz II., Ratosnya, Salamás.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1924				
2. Önállósulás éve		1933				
3. Gyülekezetek (új~)		*10 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		235, *238 (220)				
5. Imaházak száma		9				
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		3 ()				
11. Bemerítés Σ / szül. bapt.		28 /				
20. Halálozás / Σ temetés		3 /				
23. Fogyas: kizárás		6				
24. Fogyas: elbocsátás / átadás		4 /				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		7 / 280, *198 / 16, *11				
35. Bevétel (pengő)		200				
36. Kiadás: gyülekezeti élet		10				
37. Kiadás: missziómunkás		150				
38. Kiadás: központ		8				
40. Kiadás: irodalom		4				
43. Kiadás: jótékonyosság		10				
44. Kiadás: egyéb		18				
46. Hozzá tartozók		*73				

Micskei körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Albis, Almásfegyvernek, Almásfegyvernek tanya (Deszkás-tanya?), Apátkeresztúr, Érendréd, Érszodoró, Gálos-

petri, Jákóhodos, Kisdengeleg, Magyarkécs, Micske, Mónospetri, Piskolt, Piskoltliget, Poklostelek, Szalacs, Szalárd, Szentjobb, Tóti, Újfegyvernek, Vedresábrány.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1898		1898	1898	
2. Önállósulás éve		1931		1931	1931	
3. Gyülekezetek (új~)						18 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		397 (393)		407 (400)	416 (407)	417 ()
5. Imaházak száma		11		10	11	
6. Diakónusok, vének					6	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		5 ()		5 ()	5 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				5/2 (7)	2/1 (3)	
10. Kereszteletlen fiú/leány				140/ 115	102/101	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.		9/		14, 13/1	30/6	
12. Bemerítés férfi/nő				5/9	13/17	
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				/3	12/12	
16. Bemerítés 18- férfi/nő				5/6	1/5	
17. Növekedés: újrafelvétel					1	
18. Növekedés: Áthozat				23		
19. Növekedés: Odaköltözés		3				
20. Halálozás/ Σ temetés		2/		1, 3/3	/1	
21. Bapt. temetés f/l/ffi/nő				//1/ 2	///1	
22. Nem bapt. ~ f/l/ffi/nő				//1/ 1		
23. Fogyas: kizárás		3		2	1	
24. Fogyas: elbocsátás/átadás		3/		26/	24/	
26. Házasság: összesen				7	2	
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén				6/1/	1/1/	
28. Házasulók: bapt				13	3	
29. ~ rkat/gkat/ref				//1	//1	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		12/250 /25		12/2 91/1 5	13/310/ 26	
33. Hittan oktatási helyek				8	8	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány					37/31, 1/1	

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
35. Bevétel (pengő)		250		590	1250	
36. Kiadás: gyülekezeti élet				28	100	
37. Kiadás: missziómunkás		250		445	850	
38. Kiadás: központ				10	10	
40. Kiadás: irodalom					10	
41. Kiadás: szeminárium					10	
42. Kiadás: vasárnapi iskola					20	
43. Kiadás: jótékonyosság					70	
44. Kiadás: egyéb				97	190	

Nagybaconi-erdővidéki körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Bardoc, Barót, Bibarczfalva, Bölön, Felsőrákos, Magyarhermány, Nagybaczon, Sepsibüksád, Szárazajta, Székelyszáldobos, Tusnádfürdő, Vargyas.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1929				
2. Önállósulás éve		1929				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		96 (138)				
5. Imaházak száma		4				
17. Növekedés: újrafelvétel		3				
19. Növekedés: Odaköltözés		3				
20. Halálozás/∑ temetés		4/				
23. Fogyas: kizárás		8				
24. Fogyas: elbocsátás/átadás		8/28				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		2/18/2				
35. Bevétel (pengő)		1133				
37. Kiadás: missziómunkás		844				
38. Kiadás: központ		50				
39. Kiadás: kápolna		80				
43. Kiadás: jótékonyosság		96				
44. Kiadás: egyéb		62				

Nagybaconi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Barót, Magyarhermány, Nagybaczon, Sepsibüksád, Szárazajta, Tusnádfürdő.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve			1905	1905	1905	
2. Önállósulás éve			1941		1941	
4. Összes tag év végén (~előző év végén)			50 (47)	46 (45)	48 (46)	
5. Imaházak száma			2	2	2	
6. Diakónusok, vének				1	2	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)					2/ (1)	
10. Keresztleletlen fiú/leány				/1	16/13	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.			3/	3/		
12. Bemerítés férfi/nő				2/1		
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				/1		
16. Bemerítés 18- férfi/nő				2/		
17. Növekedés: újrafelvétel			1		1	
19. Növekedés: Odaköltözés			1	2	2	
20. Halálozás/ Σ temetés				2,1/1	1/1	
21. Bapt. temetés f/1/fffi/nő				//1	//1/	
23. Fogyas: kizárás			3	3	1	
24. Fogyas: elbocsátás/átadás			5/			
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók				1/13/2	2/22/2	
33. Hittan oktatási helyek				3	3	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				5/4, /3	5/6, /3	
35. Bevétel (pengő)			990	1495	3002	
36. Kiadás: gyülekezeti élet			150	240	300	
37. Kiadás: missziómunkás			480	700	1800	
38. Kiadás: központ				41	83	
40. Kiadás: irodalom			198	120	22	
41. Kiadás: szeminárium			51	20	50	
42. Kiadás: vasárnapi iskola					40	
43. Kiadás: jótékonyság			30	263	551	
44. Kiadás: egyéb			80	111	156	
45. Van-e missziókamra?			nincs			

Nagybányai körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Alsóberekcsó, Alsófernezely, Alsóhuta, Amac, Apa, Aranyosmeggyes, Batiz, Erdőd, Erdőszáda, Felsőberekcsó, Felsőszivágy, Felsővárca, Hadadgyörtelek, Kiszérce, Túrterebes, Komorzán, Kőrösfalu/Körörsfalu (azonosítása kérdéses), Lajosmajor, Láposhidegkút, Nagybányai román gyülekezet, Nagyérce, Oláhgyűrűs, Oláhtótfalu, Rész-

telek, Sárköz, Szentmiklós (azonosítása kérdéses), Turcz, Vámfalu (román gyülekezet?), Vetés.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1927		1929		
2. Önállósulás éve		1937				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		282 (307)		462 (427)		
5. Imaházak száma		3		3		
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		3 ()		4 ()		
11. Bemerítés $\sum$ /szül. bapt.		3/		45/		
18. Növekedés: Áthozat				24		
19. Növekedés: Odaköltözés		3				
20. Halálozás/ $\sum$ temetés		4/		10/		
23. Fogvás: kizárás		4		24		
24. Fogvás: elbocsátás/átadás		21/2				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		9/408/ 18		10/300/20		
35. Bevétel (pengő)		535		1333		
36. Kiadás: gyülekezeti élet				314		
37. Kiadás: missziómunkás		423		850		
38. Kiadás: központ		66		60		
41. Kiadás: szeminárium				35		
43. Kiadás: jótékonyosság				14		
44. Kiadás: egyéb		46		60		

Nagynyulási körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Erked, Füzükút, Kecsed, Komlód, Kozmatelke, Lompérd, Marosvásárhelyi román gyülekezet, Mezőbándi román gyülekezet, Mezőörményes, Mezősólymos, Mezőszentmárton, Mezőszentmihály, Nagynyulás, Septér.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1923				
2. Önállósulás éve		1925				
3. Gyülekezetek (új~)		*14 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		149, *154 (153)				
5. Imaházak száma		2				
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		2 ()				

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.		11/				
20. Halálozás/ Σ temetés		1/				
24. Fogyas: elbocsátás/átadás		14/				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		2/45, *55/2				
35. Bevétel (pengő)		400				
37. Kiadás: missziómunkás		400				
46. Hozzá tartozók		*154				

Nagyszalontai gyülekezet

Kapcsolódó határon túli települések: Nagyszalonta.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1875		1875	1875	
2. Önállósulás éve					1880	
3. Gyülekezetek (új~)						1 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		85 (80)		83 (83)	73 ()	70 ()
5. Imaházak száma		1		1	1	
6. Diakónusok, vénék			3	1	1	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		2 (1)		2 ()	4 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				2/1 (3)	1/1 (1)	
10. Kereszteleetlen fiú/leány			3/9	2/1	5/11	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.			1/		1/	
12. Bemerítés férfi/nő			/1		1/	
16. Bemerítés 18- férfi/nő					1/	
17. Növekedés: újrafelvétel			1	2		
18. Növekedés: Áthozat		8				
19. Növekedés: Odaköltözés		2			2	
20. Halálozás/ Σ temetés		4/	5/5	3/3	4/4	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő			//3/2	///3	//2/2	
23. Fogyas: kizárás		1			6	
24. Fogyas: elbocsátás/átadás					1/	
26. Házasság: összesen			1		1	

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén			1//		/1/	
28. Házassulók: bapt			2		1	
29. ~ rkat/gkat/ref					//1	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		1/20/4		1/30/7	1/32/6	
33. Hittan oktatási helyek					1	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				/4, /1	/4, /2	
35. Bevétel (pengő)		200		1500	2000	
36. Kiadás: gyülekezeti élet				825	700	
37. Kiadás: missziómunkás		700		250	554	
38. Kiadás: központ		20			20	
39. Kiadás: kápolna		40		30		
40. Kiadás: irodalom		50			50	
41. Kiadás: szeminárium		70			38	
42. Kiadás: vasárnapi iskola				29	100	
43. Kiadás: jótékonyosság		20		70	150	
44. Kiadás: egyéb				200	100	
45. Van-e missziókamra?		igen			nincs	

Nagyvárad körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Nagyvárad, Nagyvárad-Nilgesz-telep.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve					1880	
4. Összes tag év végén (~előző év végén)				289 (253)	281 (289)	
6. Diakónusok, vének			4	4	4	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)				6 ()	6 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)			2/ (2)	1/ (1)	26/20 ()	
10. Keresztleletlen fiú/leány			31/28	32/27		
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.			6/	13/	7/	
12. Bemerítés férfi/nő			2/4	2/11	3/4	
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				/7	2/	
16. Bemerítés 18- férfi/nő			2/4	2/4	1/4	

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
17. Növekedés: újrafelvétel				46		
19. Növekedés: Odaköltözés				6	4	
20. Halálozás/Σ temetés			/3	9, 7/9	9/9	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő			1//2	/1/4/4	1//2/6	
22. Nem bapt. ~ f/1/ffi/nő				///3	//1/2	
24. Fogyas: elbocsátás/átadás				22/	10/	
26. Házasság: összesen			2	2	2	
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén			2//	2//	1/1/	
28. Házasulók: bapt			4	4	3	
29. ~ rkat/gkat/ref					//1	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók				1/70/7	1/80/6	
33. Hittan oktatási helyek			1	1	1	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány			9/7, 9/10	13/8, 11/11	9/6,14/19	
35. Bevétel (pengő)				13049	16412	
36. Kiadás: gyülekezeti élet					4505	
37. Kiadás: missziómunkás					3400	
41. Kiadás: szeminárium					330	
42. Kiadás: vasárnapi iskola					200	
43. Kiadás: jótékonyosság					1064	
44. Kiadás: egyéb					6853	

Négerfalvi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Alsóhagymás, Alsóilosva, Blenkemező, Csatány, Csicsógombás, Csicsógyörgyfalva, Csicsóhagymás, Csicsókápolna, Rozália, Csicsókeresztúr, Csicsómező, Dés, Dülőfalva, Emberfő, Falkosány, Felsőszöcs, Gáncs, Hollómező, Kisdoboka, Magyarberéte, Nagydebrek, Nagykaján, Négerfalva, Oláhlapos, Pecsétszeg, Rézkolostor, Rohi, Semesnye, Tőkepataka.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1920				
2. Önellősülés éve		1920				
3. Gyülekezetek (új~)		*24 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		606, *519 (556)				
5. Imaházak száma		4				

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		4 ()				
11. Bemerítés $\sum$ /szül. bapt.		51/				
24. Fogvás: elbocsátás/átadás		1/				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		6/186, *263/6, *12				
35. Bevétel (pengő)		303				
37. Kiadás: missziómunkás		303				
46. Hozzá tartozók		*417				

Oláhszentmiklósi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: ?

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)		*12 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		*362 ()				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		/*144/*4				
46. Hozzá tartozók száma		*157				

Ottományi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Albis, Apátkeresztúr, Avasújváros, Bályok, Értarcsa, Kiskereki, Kőszegremete, Ottomány, Szalacs, Szinerváralja, Vámfalu.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1908	1908			
2. Önállósulás éve		1934	1934			
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		270 (268)	272 (287)			
5. Imaházak száma		8	7			
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		4 ()	5 ()			
11. Bemerítés $\sum$ /szül. bapt.		7/	15/			
17. Növekedés: újrafelvétel			2			
19. Növekedés: Odaköltözés			4			
20. Halálozás/ $\sum$ temetés		5/	6/			
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		7/110/12	6/108/9			
35. Bevétel (pengő)		700	850			
37. Kiadás: missziómunkás		400	365			

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
38. Kiadás: központ		30	35			
39. Kiadás: kápolna		15	50			
40. Kiadás: irodalom			50			
41. Kiadás: szeminárium			75			
42. Kiadás: vasárnapi iskola		20	40			
43. Kiadás: jótékonyság		170	85			
44. Kiadás: egyéb		70	140			

Páncélcsehi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Bábocz, Borsaujfalu, Diós, Veck, Fejérd, Gorbósalamon, Kolozsgyula, Magyarmacskás, Páncélcsehi.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1920				
2. Önállósulás éve		1922				
3. Gyülekezetek (új~)		*9 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		135, *176 (125)				
5. Imaházak száma		2				
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		3 ()				
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.		10/				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		8/398, *72/8, *2				
35. Bevétel (pengő)		467				
36. Kiadás: gyülekezeti élet		172				
37. Kiadás: missziómunkás		85				
38. Kiadás: központ		110				
43. Kiadás: jótékonyság		100				
46. Hozzá tartozók		*129				

Pósalakai körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Köröskisjenő, Mezőtelki, Örvénd, Pósalaka, Pusztajlak, Varasó (?) (azonosítása kérdéses), Vásárhelyhegy (azonosítása kérdéses).

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1890		1891		
2. Önállósulás éve		1895				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)				62 (64)		
6. Diakónusok, vénék				2		

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)				3 ()		
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				/ (3)		
10. Keresztleletlen fiú/leány				3/		
19. Növekedés: Odaköltözés				1		
20. Halálozás/Σ temetés				3/3		
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				//3/		
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók				1/15/1		
35. Bevétel (pengő)				564		
36. Kiadás: gyülekezeti élet				321		
37. Kiadás: missziómunkás				100		
38. Kiadás: központ				40		
42. Kiadás: vasárnapi iskola				10		
43. Kiadás: jótékonytság				50		

Pusztatopai körzet

Kapcsolódó határon túli települések: ?

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)		*4 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		*58 ()				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		/*23 /*2				
46. Hozzá tartozók száma		*41				

Révi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: ?

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)		*21 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		*870 ()				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		/*194/*11				
46. Hozzá tartozók száma		*367				

Sepsiszentgyörgyi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Kászonimpér, Kászonújfal, Sepsiszentgyörgy, Úzvölgye.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1922				
2. Önállósulás éve		1937				
3. Gyülekezetek (új~)				(1)		
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		32 (30)			44 (39)	
5. Imaházak száma		1			1	
6. Diakónusok, vének				1	1	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)					1 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				/2 (2)	1/ (1)	
9. Új hitközségi tagok 7 évnél fiatalabb gyermekeinek száma					1	
10. Kereszteleetlen fiú/leány				5/6	6/6	
11. Bemerítés $\sum$ /szül. bapt.				4/	2/	
12. Bemerítés férfi/nő				1/3	1/1	
14. Bemerítés 7<14 fiú/lány				1/		
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				1/		
16. Bemerítés 18- férfi/nő				/2	1/1	
19. Növekedés: Odaköltözés		2			3	
20. Halálozás/ $\sum$ temetés					1/1	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő					/// 1	
26. Házasság: összesen					2	
27. ~ bapt. /vegyes/ más homogén					/2/	
28. Házassulók: bapt					2	
29. ~ rkat/gkat/ref					//2	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		2/2 3/2			2/1 2/3	
33. Hittan oktatási helyek				2	2	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				2/1, /2	1/1, 1/3	
35. Bevétel (pengő)		295			1905	
36. Kiadás: gyülekezeti élet					274	
37. Kiadás: missziómunkás		200			1100	
38. Kiadás: központ		25				
39. Kiadás: kápolna					50	
40. Kiadás: irodalom					30	
41. Kiadás: szeminárium					125	
43. Kiadás: jótékonyosság					150	
44. Kiadás: egyéb		70			226	

Szászsombai körzet

Kapcsolódó határon túli települések: ?

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)		*6 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		*62 ()				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		/*20/*1				
46. Hozzá tartozók száma		*44				

Szatmárnémeti körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Avasújváros, Kiskolcs, Koltó, Kőszegremete, Nagybányai magyar gyülekezet, Szatmárnémeti, Szinerváralja, Vámfalu.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1913	1912	1913		
2. Önállósulás éve		1920	1920	1920		
3. Gyülekezetek (új~)						8 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		65 (55)	68 (60)	60 (63)		190 ()
5. Imaházak száma		2	3	2		
11. Bemerítés γ / szül. bapt.		2/				
17. Növekedés: újrafelvétel		4	4	2		
18. Növekedés: Áthozat				2		
19. Növekedés: Odaköltözés		6	6	1		
23. Fogyas: kizárás			2	2		
24. Fogyas: elbocsátás/átadás		2/				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		3/34/3	3/25/3	3/35/3		
35. Bevétel (pengő)		1430	806	840		
36. Kiadás: gyülekezeti élet		475				
37. Kiadás: missziómunkás		900	706	840		
44. Kiadás: egyéb			100			
45. Van-e missziókamra?				nincs		

Székelyhídi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Asszonyvására, Csokaly, Érábrány, Éradony, Érbogyoszló, Érköbölktút, Érkörtvélyes, Érsemlyén, Kágya, Kékes, Kiskereki, Kóly, Margitta, Nagykároly, Piskolt, Székelyhíd, Berettyószéplak, Szilágypér.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1895		1895	1895	
2. Önállósulás éve		1900				
3. Gyülekezetek (új~)						15 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		380 (376)		378 (217)	413 (378)	398 ()
5. Imaházak száma		6		11	10	
6. Diakónusok, vének				13	11	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)					1 (1)	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				8/6 (4)	2/3 (5)	
10. Kereszteletlen fiú/leány				54/57		
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.		1/		2/2	21/4	
12. Bemerítés férfi/nő				1/1	10/11	
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				1/1	10/9	
16. Bemerítés 18- férfi/nő				/	/2	
17. Növekedés: újrafelvétel		12		7	4	
18. Növekedés: Áthozat				161		
19. Növekedés: Odaköltözés				12	31	
20. Halálozás/ Σ temetés		3/		7, 6/12	5, 12/12	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				2//6/4	//3/9	
23. Fogvás: kizárás		4		1, 16	2, 6	
24. Fogvás: elbocsátás/átadás		2/		12/	3 /	
26. Házasság: összesen				3	4	
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén				3//	4//	
28. Házasulók: bapt				6	8	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		9/128/12		10/205/24	10/164/22	
33. Hittan oktatási helyek				6	5	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				14/12, 2/7	24/18, 7/9	
35. Bevétel (pengő)		500		5957	11112	
36. Kiadás: gyülekezeti élet				1354	3221	

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
37. Kiadás: missziómunkás		400		2158	2963	
38. Kiadás: központ				74	75	
39. Kiadás: kápolna				1036	4137	
40. Kiadás: irodalom				2	108	
41. Kiadás: szeminárium				215	79	
43. Kiadás: jótékonyág				254	376	
44. Kiadás: egyéb		83		60		

Székelyudvarhelyi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Abafája, Atosfalva, Beresztelek, Bördos, Erdőszentgyörgy, Farcád, Firtosmartonos, Füzkút, Galócás, Kibéd, Kisfülpös, Makfalva, Maroshévíz, Marosvásárhelyi magyar gyülekezet, Siklód, Szászrégen, Szászfűjös, Szászsombor, Székelyudvarhely, Székelyvécke, Szentegyházsfalu, Vadad.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)							22 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)							200 ()

Szilágyballai körzet²²

Kapcsolódó határon túli települések: Bályok, Egrespatak, Érszakácsi, Érszőlős, Érszölösi írtások, Goroszló, Kémer, Korbolytelep, Kusaly, Mezőpanit, Mocsolya, Oláhbaksa, Sarmaság, Szilágyballa, Szilágyámson, Vervölgy.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1904		1903		
2. Önállósulás éve		1912				
3. Gyülekezetek (új~)						11 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		348 (350)		414 (371)		468 ()
5. Imaházak száma		5		5		
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		2 ()				
11. Bemerítés $\sum$ /szül. bapt.				23/		
18. Növekedés: Áthozat				20		
20. Halálozás/ $\sum$ temetés		2/				

²² 1944 tavaszán a kémeri és a szilágyballai körzet egyesült, azonban az adatszolgáltatást a korábbi, önálló körzeti állapot szerinti rendben, külön-külön teljesítették.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		6/215/21		8/180/28		
35. Bevétel (pengő)		1700		4000		
36. Kiadás: gyülekezeti élet		210		300		
37. Kiadás: missziómunkás		300		1200		
38. Kiadás: központ		150		100		
39. Kiadás: kápolna		170		600		
40. Kiadás: irodalom		120				
41. Kiadás: szeminárium		100				
42. Kiadás: vasárnapi iskola		50		300		
43. Kiadás: jótékonyság		398		600		
44. Kiadás: egyéb		100		400		

Szilágynagyfalui körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Alsóvalkó, Ipp, Lecsmér, Szilagybagos, Szilagyborzas, Szilágynagyfalu, Szilagyzóvány.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1903		1903	1903	
2. Önellősülés éve		1910			1910	
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		357 (357)		352 (339)	362 (352)	
5. Imaházak száma		4		4	4	
6. Diakónusok, vének				2	2	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		3 ()		1 ()	1 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				8/5 (12)	7/5 (11)	
10. Keresztelelt fiú/leány				80/70	85/73	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.				15/	15/	
12. Bemerítés férfi/nő				7/8	6/9	
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				/	4/8	
16. Bemerítés 18- férfi/nő				/	2/1	
17. Növekedés: újrafelvétel				5	1	
19. Növekedés: Odaköltözés		5		6	6	
20. Halálozás/ Σ temetés		5/		9/9	4, 6/6	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				//5/4	//1/5	
22. Nem bapt. ~ f/1/ffi/nő					//1/2	
23. Fogvás: kizárás				4	1	

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
24. Fogyás: elbocsátás/átadás					5/	
26. Házasság: összesen				6	3	
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén				6//	3//	
28. Házasulók: bapt				12	6	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		5/174/		6/163/6	6/181/11	
33. Hittan oktatási helyek				4	4	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				30/30,/ <u>30/30</u> ,/	40/40, 1/1	
35. Bevétel (pengő)		1700		3870	8906	
36. Kiadás: gyülekezeti élet		400		670	2050	
37. Kiadás: missziómunkás		800		600	2580	
38. Kiadás: központ		50			200	
39. Kiadás: kápolna		30		200	350	
40. Kiadás: irodalom				500	120	
41. Kiadás: szeminárium		90		150	500	
42. Kiadás: vasárnapi iskola		50		70	450	
43. Kiadás: jótékonyosság		100		370	600	
44. Kiadás: egyéb				240	340	

Szilágyperecseni körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Kraszna, Krasznahorvát, Magyarkecel, Ráton, Selymesilosva, Szilágylompért, Szilágyperecsen, Szilágysomlyó, Varsolc.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve				1911	1911	
2. Önállósulás éve					1920	
4. Összes tag év végén (~előző év végén)				379 ()	399 (386)	
5. Imaházak száma				5	6	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)				1 ()	1 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)					7/5 (12)	
10. Keresztleletlen fiú/leány					7/5	
11. Bemerítés $\overline{\gamma}$ /szül. bapt.				5/	23/12	
12. Bemerítés férfi/nő					12/11	
16. Bemerítés 18- férfi/nő					12/11	
17. Növekedés: újrafelvétel				2		

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
20. Halálozás/Σ temetés				4/	13/13	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő					1/2/7/3	
23. Fogyas: kizárás				2		
26. Házasság: összesen					1	
27. ~ bapt. /vegyes/más homogén					1//	
28. Házasulók: bapt					2	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók				8/215/15	6/220/10	
33. Hittan oktatási helyek					3	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány					40/35, /1	
35. Bevétel (pengő)				2200	7231	
36. Kiadás: gyülekezeti élet				800	1500	
37. Kiadás: missziómunkás				580	1860	
38. Kiadás: központ				100	80	
39. Kiadás: kápolna				150	400	
40. Kiadás: irodalom				150	2000	
41. Kiadás: szeminárium					300	
42. Kiadás: vasárnapi iskola				60	70	
43. Kiadás: jótékonyosság				160	180	
44. Kiadás: egyéb				90		
45. Van-e missziókamra?				1		

Tasnádbajomi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: ?

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)		*6 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		*78 ()				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		/*39/*3				
46. Hozzá tartozók száma		*75				

Válaszúti körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Alsózsuk, Baré, Kendilóna, Kérő, Köteld, Lózsárd, Nagyiklód, Ormány, Tötör, Válaszút.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1919				
2. Önállósulás éve		1924				
3. Gyülekezetek (új~)		*6 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		129, *130 ()				
5. Imaházak száma		1				
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		1 ()				
11. Bemerítés $\sum$ / szül. bapt.		5/				
20. Halálozás / $\sum$ temetés		3/				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		3/64, *40/3, *2				
35. Bevétel (pengő)		406				
36. Kiadás: gyülekezeti élet		240				
37. Kiadás: missziómunkás		41				
38. Kiadás: központ		95				
43. Kiadás: jótékonyosság		30				
46. Hozzá tartozók		*72				

Vámoslázi körzet

Kapcsolódó határon túli települések: ?

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)		*33 ()				
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		*622 ()				
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		/*400/*24				
46. Hozzá tartozók száma		*452				

Zilahi gyülekezet

Kapcsolódó határon túli települések: Zilah.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1908		1909		
2. Önállósulás éve		1908				
3. Gyülekezetek (új~)				50 (53)		
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		65 (66)				
6. Diakónusok, vének				4		

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				2/ (2)		
10. Keresztelelt fiú/leány				10/9		
20. Halálozás/Σ temetés		1/		1/1		
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				1///		
24. Fogyas: elbocsátás/átadás				2/		
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		1/12/1		1/12/1		
33. Hittan oktatási helyek				1		
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				6/2, /2		
35. Bevétel (pengő)				600		
36. Kiadás: gyülekezeti élet				240		
37. Kiadás: missziómunkás				120		
38. Kiadás: központ				20		
43. Kiadás: jótékonyság				120		

Zsákfalvai körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Almásgalgó, Almásszentmária, Alsó-nyárló, Balázsháza, Beréd, Csömörölő, Egregypósa, Felsőegregy, Galponya, Karika, Meszesszentgyörgy, Pusztarajtolcz, Somróújfalu, Szamosörmező, Tihó, Vármező, Vártelek, Zsákfalva.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve		1908		1904	1905	
2. Önállósulás éve		1911			1905	
3. Gyülekezetek (új~)		*12 ()			(2)	
4. Összes tag év végén (~előző év végén)		249 (242)		275 (255)	293 ()	
5. Imaházak száma		10		4	10	
6. Diakónusok, vének				10	3	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)		4 ()		4 ()	4 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				10/8 ()	4/1 (5)	
10. Keresztelelt fiú/leány				60/41	78/80	
11. Bemerítés Σ/szül. bapt.		7/		18, 26/2	14, 12/	
12. Bemerítés férfi/nő				4/14	6/8	

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
16. Bemerítés 18- férfi/nő					6/8	
17. Növekedés: újrafelvétel				10		
18. Növekedés: Áthozat					31	
20. Halálozás/Σ temetés				2/2		
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				///2		
23. Fogyas: kizárás				4	3	
24. Fogyas: elbocsátás/átadás					15/	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók		4/164, *49/4, *5		4/134/4	4/119/4	
33. Hittan oktatási helyek				4		
35. Bevétel (pengő)		192		400	1250	
37. Kiadás: missziómunkás		126		355	881	
38. Kiadás: központ				30		
43. Kiadás: jótékonyosság		66		15	25	
44. Kiadás: egyéb					344	
45. Van-e missziókamra?				1		
46. Hozzá tartozók		*193				

C) DÉLVIDÉK VISSZACSATOLT TERÜLETEI

Cservenkai körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Cservenka, Feketehegy, Szeghegy, Torzsa.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
3. Gyülekezetek (új~)						4 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)				95 (81)	93 ()	77 ()
5. Imaházak száma				3	3	
6. Diakónusok, vénék				4	3	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)					7 ()	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)				1/ (1)		
10. Kereszteleetlen fiú/leány				8/11	9/7	
11. Bemerítés Σ /szül. bapt.				10/1		
12. Bemerítés férfi/nő				5/5		
17. Növekedés: újrafelvétel				10		
18. Növekedés: Áthozat				6		
20. Halálozás/ Σ temetés				3, 2/	2/2	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő				/1//2	//1/1	
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók				3/65/4	3/60/5	
33. Hittan oktatási helyek				4	4	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				5/4, /2	4/3, /2	
35. Bevétel (pengő)				2760	10310	
36. Kiadás: gyülekezeti élet					561	
37. Kiadás: missziómunkás					379	
42. Kiadás: vasárnapi iskola					41	
44. Kiadás: egyéb				2015 ²¹		

44. sor: Kiadás: egyéb – 1942-es adat²³

Pacséri körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Andrásfelke vasútállomás, Bácsföldvár, Bácskossuthfalva, Bácsstóváros, Bajmok, Csonoplya, Kishegyes, Pacsér, Szabadka, Szilágy, Topolya, Vajszka, Zsablya, Zsombor.

²³ Teljes gyülekezeti kiadás összege

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve				1924	1924	
2. Önállósulás éve				1942	1942	
3. Gyülekezetek (új~)			14 ²² ()	(2)		
4. Összes tag év végén (~előző év végén)			140 ²³ ()	131 (121)	139 (131)	
5. Imaházak száma				5	5	
6. Diakónusok, vének			1	1	1	
8. Született fiú/leány (ebből született baptista)			4/2 (6)		2/3 (5)	
10. Keresztleletlen fiú/leány			21, 8 ²⁴ /20, 8 ²⁵			
11. Bemerítés $\overline{\gamma}$ /szül. bapt.			3/	5/		
12. Bemerítés férfi/nő			1/2	2/3		
16. Bemerítés 18- férfi/nő			1/2	2/3		
17. Növekedés: újrafelvétel			2		5	
18. Növekedés: Áthozat				5	6	
19. Növekedés: Odaköltözés				9	4	
20. Halálozás/ $\overline{\gamma}$ temetés			4/4	2, 3/4	3/3	
21. Bapt. temetés f/1/ffi/nő			//1/3	1//1/2	//2/1	
22. Nem bapt. ~ f/1/ffi/nő				1///		
23. Fogvás: kizárás			1	2, 6	4	
26. Házasság: összesen				3		
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók				3/33/3	3//3	
33. Hittan oktatási helyek			2	3	4	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány					11/13, 1/1	
35. Bevétel (pengő)				1700		

3. sor: Gyülekezetek – 1941-ben²⁴

4. sor: Összes tag év végén – 1941-ben²⁵

10. sor: Keresztleletlen fiú – 1941-ben²⁶

10. sor: Keresztleletlen lány – 1941-ben²⁷

²⁴ A 41C statisztikai adatsorból származó adat.

²⁵ A 41C statisztikai adatsorból származó adat.

²⁶ A 41C statisztikai adatsorból származó adat.

²⁷ A 41C statisztikai adatsorból származó adat.

Újvidéki körzet

Kapcsolódó határon túli települések: Dunacséb, Sajkásszentiván, Újvidék, Zsabya második (német?) gyülekezet.

Adat	1939	1940	1941	1942	1943	1944
1. Alapítás éve				1875	1896	
3. Gyülekezetek (új~)						3 ()
4. Összes tag év végén (~előző év végén)				137 (138)	138 (135)	138 ()
5. Imaházak száma				2	3	
7. Segítő munkások (ez évben meghalt ~)					4 ()	
10. Kereszteletlen fiú/leány					22/21	
11. Bemerítés Σ /szül. bap.				6, 5/	3/	
12. Bemerítés férfi/nő					1/2	
15. Bemerítés 14<18 fiú/lány				5/	/1	
16. Bemerítés 18- férfi/nő				1/4	1/1	
19. Növekedés: Odaköltözés					1	
20. Halálozás/ Σ temetés				3/3	1/2	
21. Bap. temetés f/1/ffi/nő				// /3	//1/1	
24. Fogyas: elbocsátás/átadás				3/		
32. Vasárnapi iskolák / iskolások / tanítók				2/72/3	2/59/2	
33. Hittan oktatási helyek				1	1	
34. ~ elemista fiú/lány, középiskolás fiú/lány				1/1,1/	1/4,7/5	
35. Bevétel (pengő)				5477	5770	
36. Kiadás: gyülekezeti élet				1700	1150	
37. Kiadás: missziómunkás				1600	2100	
39. Kiadás: kápolna				200	500	
41. Kiadás: szeminárium					120	
42. Kiadás: vasárnapi iskola				190	370	
43. Kiadás: jótékonyosság				560	670	
44. Kiadás: egyéb				750		

Gyülekezeti adatok

A) FELVIDÉK ÉS KÁRPÁTALJA VISSZACSATOLT TERÜLETEI

Ágcsernyő

Körzeti hovatartozás: 1939: Kisdobronyi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/13	/13			
Vasárnapi iskola			nem			

Áj

Körzeti hovatartozás: 1941: Kassai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2		
Tagok száma				3		
Újra felvettek				3		

Akli

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/2	/2			
Vasárnapi iskola			nem			

Aknaszlatina

Körzeti hovatartozás: 1941: Nagybecskői körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	2
Tagok száma					27	33
Imaház					igen	igen
~hány férőhelyes					100	150
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					5	5
~lány					6	5
Vén, diakónus					1	1
Új állomás-e				igen		

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vasárnapi alkalmak száma				1	2	2
1944	Státusz: 2	Létszám: 35	Istentiszteleti hely: imaház			

Alsókalinfalva

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1942: Bustyaházai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		/3	/3		2	
Vasárnapi iskola			nem			

Alsóneresznice

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1942: Bustyaházai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		/26	/26		23	
Vasárnapi iskola			nem		igen	
~összes					15	
Kizárások					1 tanító**	
					2	

Apátfalva

Körzeti hovatartozás: 1938: Losonci körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2					
Tagok száma	2					

Aradpuszta

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2			
Tagok száma	4	/2	/2			
Vasárnapi iskola			nem			

Aranyosmarót

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2					
Tagok száma	1					

Barkaszó

Körzeti hovatartozás: 1939: Kisdobronyi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: Nagydobronyi körzet; 1944: Kisdobronyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	2
Tagok száma		/5	5/5	4	5	4
Vasárnapi iskola			nem			
Elhaltak száma				1		
Vasárnapi alkalmak száma				1	1	1
1944	Státusz: 2	Létszám: 4	Istentiszteleti hely: imaház			

Bátyu

Körzeti hovatartozás: 1939: Kisdobronyi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: Nagydobronyi körzet; 1944: Kisdobronyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	2
Tagok száma		/5	5/5	5	5	3
Vasárnapi iskola			nem			
Elhaltak száma						1
Vasárnapi alkalmak száma				2	1	1
1944	Státusz: 2	Létszám: 3	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Beregleányfalva

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		5	/5			
Vasárnapi iskola		nem	nem			
Új állomás-e		igen				

Beregnagyalmás

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		8	/8			
Vasárnapi iskola		nem	igen		igen	
~fiú					12	
~lány					16	
Új állomás-e		igen				

Beregrákos

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/1	/1			
Vasárnapi iskola			nem			

Beregszász

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		1	1	1		
Tagok száma		42	43/42	43		
Énekkar			igen	igen		
Ifjúsági			igen	igen		
Ifjúsági könyvtár			igen	igen		
Leánykör			igen	igen		
Legénykör			igen	igen		
Női kör			igen	igen		
Vonós zenekar			igen	igen		
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			150			
Vasárnapi iskola		igen	igen			
~fiú		10	9			
~lány		5	11			
Elhaltak száma				1		
Kizárások				5		
Újra felvettek				3		
Vén, diakónus		1	1	1		
Vasárnapi alkalmak száma		3		2		

Beregújfalu

Körzeti hovatartozás: 1940: Munkácsi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Vasárnapi iskola			igen			

Bereznék

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		/2	/2			
Vasárnapi iskola			nem		igen	
~fiú					4	
~lány					6	

Bodrogvécs

Körzeti hovatartozás: 1939: Kisdobronyi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/12	13/12			
Vasárnapi iskola			igen			
~fiú			4			
~lány			1			

Bréb

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1942: Nagybocskói körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	2
Tagok száma		/25	/25		4	9
Új állomás-e					igen	
Vasárnapi alkalmak száma						2
1944						
Státusz: 2	Létszám: 12		Istentiszteleti hely: imaház			

Brusztura

Körzeti hovatartozás: 1942: Bustyaháza körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					6	
Kizárások					3	

Bustyaháza

Körzeti hovatartozás: 1942: Bustyaházai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					1	
Tagok száma					27	
Vasárnapi iskola					igen	
~összes					24	
Kizárások					1 tanító**	
					2	

Csata

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	1	1	1/1	1	1	1
1944	Státusz: 2	Létszám: 1	Istentiszteleti hely: nincs			

Csillagfalva

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/14	/14			
Vasárnapi iskola			nem			

Csománfalva

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1942: Bustyaházai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		/2	/2		2	
Vasárnapi iskola			nem			

Csomorpuszta

Körzeti hovatartozás: 1938: Losonci körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2					
Tagok száma	4					

Csongor

Körzeti hovatartozás: 1939: Kisdobronyi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: Nagydobronyi körzet; 1944: Kisdobronyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	2
Tagok száma		/9	9/9	8	6	6
Vasárnapi iskola			nem			
Elhaltak száma				1		1
Újra felvettek						1
Vén, diakónus				1	1	1
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	1

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
1944	Státusz: 2	Létszám: 6	Istentiszteleti hely: imaház			

Csontos

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/6	/6			
Vasárnapi iskola			nem			

Csucsom

Körzeti hovatartozás: 1939: Kassai körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2		
Tagok száma		/9	15/9	15		
Imaház			igen	igen		
~hány férőhelyes			80	80		
Vasárnapi iskola			igen	igen		
~fiú			4	4		
~lány			8	8		
Elhaltak száma			1			
Vasárnapi alkalmak száma				3		

Dávidfalva

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		11	/11			
Vasárnapi iskola		nem	igen		igen	
~fiú					10	
~lány					6	
Elhaltak száma		1				
Új állomás-e		igen				

Desze

Körzeti hovatartozás: 1943: Nagybecskői körzet; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2
Tagok száma						22
Elhaltak száma						2
Új állomás-e						igen

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vasárnapi alkalmak száma						2
1944	Státusz: 2	Létszám: 21	Istentiszteleti hely: imaház			

Domasina

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/2	/2			
Vasárnapi iskola			nem			

Dulfalva

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1942: Bustyaházai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		/2	/2		2	
Vasárnapi iskola			nem			

Dunaradvány

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	10	10	10/10	5	8	9
Női kör	igen		igen			
Vasárnapi iskola		nem	nem			
Vén, diakónus		1	1			
Vasárnapi alkalmak száma		3			3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 9	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Erdőludas

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/4	/4			
Vasárnapi iskola			nem			

Érsekújvár

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	11	11	1/1	1	1	1
1944	Státusz: 2	Létszám: 1	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Eszeny

Körzeti hovatartozás: 1939: Kisdobronyi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: Nagydobronyi körzet; 1944: Kisdobronyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	2
Tagok száma		/8	9/8	7	7	6
Imaház			igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes			80	70		60
Vasárnapi iskola			nem			
Elhaltak száma						2
Vén, diakónus				1	1	1
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	1
1944	Státusz: 2	Létszám: 6	Istentiszteleti hely: imaház			

Fancsika

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1941: Nagyszőlősi körzet; 1942: ua.; 1944: Nagyszőlősi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	
Tagok száma		5	/5		25	
Vasárnapi iskola		igen	nem	igen	igen	
~fiú		8		15	17	
~lány		8		19	21	
Elhaltak száma		1				
Vén, diakónus		1		1	1	
Új állomás-e				igen		
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	
1944	Státusz: 2	Létszám: 39	Istentiszteleti hely:			

Felsőabcsa

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1942: Nagybecskői körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	2
Tagok száma		/25	/25		18	23
Vasárnapi iskola			igen			
~fiú			15			
~lány			13			
Elhaltak száma						1
1944	Státusz: 2	Létszám: 23	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Fenyvesvölgy

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		28	/28			
Vasárnapi iskola		igen	igen		igen	
~fiú		18			16	
~lány		15			15	

Fülek

Körzeti hovatartozás: 1938: Losonci körzet; 1942: Losonci körzet; 1944: Losonci körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2				2	
Tagok száma	1				3	
Új állomás-e					igen	
Vasárnapi alkalmak száma					3	
1944	Státusz: 2	Létszám: 8		Istentiszteleti hely:		

Füleksávolly

Körzeti hovatartozás: 1942: Losonci körzet; 1944: Losonci körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					12	
Vén, diakónus					1	
Vasárnapi alkalmak száma					3	
1944	Státusz: 2	Létszám: 11		Istentiszteleti hely:		

Gánya (Alsó~, Felső~)

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1942: Bustyaházai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		Alsó: 2 Felső: 2	
Tagok száma		/14	/14		Alsó: 7 Felső: 12	
Vasárnapi iskola			nem		igen	
~összes					Alsó: 24 1 tanító** Felső: 13 1 tanító**	
Újra felvettek					Alsó: 2	

Gát

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2		
Tagok száma		10	9/10	9		
Vasárnapi iskola		nem	nem			
Vasárnapi alkalmak száma		3				

Gut

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	
Tagok száma		34	31/34	31		
Imaház			igen	igen		
~hány férőhelyes			150	150		
Vasárnapi iskola		igen	igen	igen	igen	
~fiú		10	10	22	7	
~lány		24	9	20	8	
Elhaltak száma		1	1		3	
Vén, diakónus		1				
Vasárnapi alkalmak száma		3		3		

Gyertyánliget

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: Nagybecskői körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	2
Tagok száma		/13	/13		30	36
Vasárnapi iskola			igen	igen	igen	igen
~fiú			5	5	6	6
~lány			6	5	7	6

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Kizárások					1	
Vén, diakórus			1	1	1	1
Vasárnapi alkalmak száma				1	2	2
1944	Státusz: 2	Létszám: 39	Istentiszteleti hely: imaház			

Hajasd

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/48	/48			
Vasárnapi iskola			nem			

Hársfalva

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		8	/8			
Vasárnapi iskola		igen	igen		igen	
~fiú		8			8	
~lány		11			8	

Határszög

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/2	/2			
Vasárnapi iskola			nem			

Havasköz

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/12	/12			
Vasárnapi iskola			nem			

Herincse

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/4	/4			
Vasárnapi iskola			nem			

Hetény

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2					
Tagok száma	1					

Hetyen

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2		
Tagok száma		/1	1/1	1		
Vasárnapi iskola			nem			

Huszt

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1941: Nagyszőlősi körzet; 1942: ua.; 1944: Nagyszőlősi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	
Tagok száma		/6	/6		11	
Vasárnapi iskola			nem			
Új állomás-e				igen		
Vasárnapi alkalmak száma				1	2	
1944	Státusz: 2	Létszám: 14	Istentiszteleti hely:			

Huszt-Csebrén

Körzeti hovatartozás: 1941: Nagyszőlősi körzet; 1942: ua.; 1944: Nagyszőlősi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	
Tagok száma					12	
Vasárnapi iskola					igen	
~fiú					4	
~lány					12	
Vén, diakónus					1	
Új állomás-e				igen		
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	
1944	Státusz: 2	Létszám: 17	Istentiszteleti hely:			

Irhóc

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1942: Bustyaházai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		/5	/5		13	
Vasárnapi iskola			igen		igen	
~fiú			8			
~lány			8			
~összes					15	
Kizárások					1	
Újra felvettek					2	

Izsa

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	1	1	1/1	1	1	1
1944	Státusz: 2	Létszám: 1	Istentiszteleti hely: nincs			

Jablonca

Körzeti hovatartozás: 1939: Kassai körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2		
Tagok száma		/10	/10	10		
Vasárnapi iskola			nem			
Elhaltak száma				1		

Jolsva

Körzeti hovatartozás: 1944: Jolsvai gyülekezet.

1944	Státusz: 3	Létszám: 24	Istentiszteleti hely: imaház
------	------------	-------------	------------------------------

Kajdanó

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1941: Beregszászi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2		
Tagok száma		/10	/10			
Vasárnapi iskola			nem			
Elhaltak száma				1		

Kamocsa

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1943: Negyedi körzet; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	5	4	3/4	4		4
Vasárnapi iskola		nem	nem			
Elhaltak száma		1				
Vasárnapi alkalmak száma		3			3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 4	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Kassa

Körzeti hovatartozás: 1939: Kassai körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		1	1	1		
Tagok száma		/4	8/4	4		
Női kör			igen	igen		
Imaház			igen	igen		
~hány férőhelyes			120	120		
Vasárnapi iskola			nem			
Vasárnapi alkalmak száma				2		

Kaszapolyána

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1942: Nagybocskói körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	2
Tagok száma		/13	/13		30	3
Vasárnapi iskola			igen			
~fiú			5			
~lány			6			
Vén, diakónus			1			
1944	Státusz: 2	Létszám: 3	Istentiszteleti hely: nincs			

Kászon

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2		
Tagok száma		9	9/9	9		

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vasárnapi iskola		igen	igen			
~fiú		5	8			
~lány		10	3			
Vasárnapi alkalmak száma		3				

Kerepec

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	
Tagok száma		7	7/7			
Vasárnapi iskola		nem	nem			
Vén, diakónus				1	1	
Vasárnapi alkalmak száma		3				

Kerepes

Körzeti hovatartozás: 1940: Beregszászi körzet; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2		
Tagok száma				7		
Vasárnapi iskola			nem			
Vén, diakónus			1			

Keselymező

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1942: Nagyszőlősi körzet; 1944: Nagyszőlősi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		/3	/3		14	
Vasárnapi iskola			nem			
Vasárnapi alkalmak száma					2	
1944	Státusz: 2	Létszám: 16	Istentiszteleti hely:			

Kígyós

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	
Tagok száma		36	38/36	38		
Énekkar			igen	igen		
Női kör			igen	igen		

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vonós zenekar			igen	igen		
Imaház				igen		
~hány férőhelyes				150		
Vasárnapi iskola		igen	igen	igen	igen	
~fiú		20	5	24	12	
~lány		30	15	15	13	
Elhaltak száma					2	
Vén, diakónus		1				
Új állomás-e				1		
Vasárnapi alkalmak száma		3		3		

Kisdobrony

Körzeti hovatartozás: 1939: Kisdobronyi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: Nagydobronyi körzet; 1944: Kisdobronyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	2
Tagok száma		/10	11/10	10	10	8
Énekar			igen			
Vonós zenekar			igen			igen
Pengetős zenekar						igen
Imaház					igen	
Vasárnapi iskola			nem	igen	igen	igen
~fiú				2	2	6
~lány				4	4	4
Vén, diakónus				1	1	1
Vasárnapi alkalmak száma				3	3	2
1944	Státusz: 1	Létszám: 10	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Kiskisva

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/16	/16			
Vasárnapi iskola			nem			

Kissáró

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	1	1	1/1	1	1	1
1944	Státusz: 2	Létszám: 1	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Kisugolyka

Körzeti hovatartozás: 1942: Bustyaházai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					6	
Vasárnapi iskola					igen	
~fiú					5 1 tanító**	

Kisújfalu

Körzeti hovatartozás: 1939: Negyedi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	1	1	1/1	1	1	1
1944	Státusz: 2	Létszám: 1	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Klacsanó

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/30	/30			
Vasárnapi iskola			nem			

Komárom

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	3	2	2/2	2	2	2
1944	Státusz: 2	Létszám: 2	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Komáromszentpéter

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	29	29	22/29	26	24	24
Énekkar			igen	igen	igen	
Ifjúsági			igen	igen	igen	
Ifjúsági könyvtár			igen	igen		
Női kör	igen		igen	igen		
Fúvós zenekar	igen		igen	igen		
Imaház	igen		igen	igen	igen	
~hány férőhelyes	120		100	100		
Vasárnapi iskola		igen	igen	igen	igen	igen
~fiú		7	7	7	4	4
~lány		7	4	4	5	5
Elhaltak száma		1				
Vén, diakónus		2	2	1	2	2
Vasárnapi alkalmak száma		3			3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 23	Istentiszteleti hely: imaház			

Komlós

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/1	/1			
Vasárnapi iskola			nem			

Korláti

Körzeti hovatartozás: 1938: Losonci körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2					
Tagok száma	10					

Köbölkút

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	2	2	2	2	2	2
1944	Státusz: 2	Létszám: 2	Istentiszteleti hely: imaház			

Kökényes

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/1	/1			
Vasárnapi iskola			nem			

Körösmező

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: Nagybocksói körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	2
Tagok száma		/13	/13		30	3
Vasárnapi iskola			igen			
~fiú			5			
~lány			6			
Elhaltak száma				2		
Vén, diakónus			1			
Vasárnapi alkalmak száma				1		
1944	Státusz: 2	Létszám: 3	Istentiszteleti hely: nincs			

Körtvélyes

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1941: Nagybocksói körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	2
Tagok száma		/13	/13		30	9
Vasárnapi iskola			igen			
~fiú			5			
~lány			6			
Vén, diakónus			1	1		
Vasárnapi alkalmak száma					2	
1944	Státusz: 2	Létszám: 10	Istentiszteleti hely: nincs			

Krácsfalu

Körzeti hovatartozás: 1944: Nagybocksói körzet.

1944	Státusz: 2	Létszám: 6	Istentiszteleti hely: imaház
-------------	------------	------------	------------------------------

Latorcafé

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/2	/2			
Vasárnapi iskola			nem			

Lázi

Körzeti hovatartozás: 1942: Bustyaházai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					11	
Vasárnapi iskola					igen	
~összes					3	
Újra felvettek					1 tanító**	
					4	

Lenkepuszta

Körzeti hovatartozás: 1942: Losonci körzet; 1944: Losonci körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					16	
Vén, diakónus					1	
Vasárnapi alkalmak száma					3	
1944	Státusz: 2	Létszám: 17	Istentiszteleti hely:			

Léva

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	5	5	5/5	5	5	4
1944	Státusz: 2	Létszám: 4	Istentiszteleti hely: imaház			

Lipcsemező

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/3	/3			
Vasárnapi iskola			nem			

Lonka

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: Nagybecskői körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	2
Tagok száma		/13	/13		30	2
Vasárnapi iskola			igen			
~fiú			5			
~lány			6			
Elhaltak száma				1	1	
Vén, diakónus			1	1		
1944	Státusz: 2	Létszám: 2	Istentiszteleti hely: nincs			

Losonc

Körzeti hovatartozás: 1938: Losonci körzet; 1942: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	1				1	
Tagok száma	34				42	
Énekkar	igen					
Ifjúsági	igen					
Ifjúsági könyvtár	igen					
Női kör	igen					
Imaház	igen					
~hány férőhelyes	150					
Elhaltak száma					1	
Vén, diakónus					2	
Vasárnapi alkalmak száma					3	
1944	Státusz: 1	Létszám: 34	Istentiszteleti hely: imaház			

Makarja

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1941: Nagybecskői körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	2
Tagok száma		/13	/13		30	20
Vasárnapi iskola			igen	igen	igen	
~fiú			5	8	6	
~lány			6	4	4	
Vén, diakónus			1	1	1	
Vasárnapi alkalmak száma				0	2	
1944	Státusz: 2	Létszám: 20	Istentiszteleti hely: imaház			

Máramarossziget

Körzeti hovatartozás: 1943: Nagybocskói körzet; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2
Tagok száma						7
1944	Státusz: 2	Létszám: 16	Istentiszteleti hely: imaház			

Marcelháza

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	21	20	20/20	20	20	20
Női kör	igen		igen	igen		
Imaház	igen		igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes	80		50	60		60
Vasárnapi iskola		igen	igen	igen	igen	igen
~fiú					0	
~lány		5	5	5	5	5
Elhaltak száma		1				
Vén, diakónus		1	1	1		1
Vasárnapi alkalmak száma		3			3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 20	Istentiszteleti hely: imaház			

Mucsén

Körzeti hovatartozás: 1941: Losonci körzet; 1944: Losonci körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Új állomás-e					igen	
Vasárnapi alkalmak száma						
1944	Státusz: 2	Létszám: 5	Istentiszteleti hely:			

Munkács

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		1	1		1	
Vasárnapi iskola		nem	igen		igen	
~fiú			15		12	
~lány			11		13	
Kizárások			1			
Vén, diakónus			2			

Nagybégány

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2		
Tagok száma		/2	2/2	2		
Vasárnapi iskola			nem			

Nagybocskó

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: Nagybocskói körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	1	1	1
Tagok száma		/11	/11		28	32
Imaház					igen	igen
~hány férőhelyes					150	200
Vasárnapi iskola			igen	igen	igen	igen
~fiú			6	6	5	4
~lány			4	5	5	4
Elhaltak száma				1	1	
Vén, diakónus			1	1	3	2
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	2
1944	Státusz: 1	Létszám: 36	Istentiszteleti hely: imaház			

Nagydobrony

Körzeti hovatartozás: 1941: Kisdobronyi körzet; 1942: ua.; 1943: Nagydobronyi körzet; 1944: Kisdobronyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				1	1	1
Tagok száma				27	27	26
Vonós zenekar				igen		
Imaház				igen		igen
~hány férőhelyes				220		160
Vasárnapi iskola				igen	igen	igen
~fiú				2		2
~lány				4		1
Elhaltak száma				1	2	1
Kizárások				2		
Vén, diakónus				1	1	1
Vasárnapi alkalmak száma				3	3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 15	Istentiszteleti hely: imaház			

Nagylucska

Körzeti hovatartozás:

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Vasárnapi iskola					igen	
~fiú					40	
~lány					50	

Nagyarakóc

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/2	/2			
Vasárnapi iskola			nem			

Nagyszőlős

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1941: Nagyszőlősi körzet; 1942: ua.; 1944: Nagyszőlősi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	1	1	
Tagok száma		6	/6		12	
Vasárnapi iskola		nem	nem		igen	
~fiú					2	
~lány					4	
Vén, diakónus		1				
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	
1944	Státusz: 1	Létszám: 19	Istentiszteleti hely:			

Nagytarna

Körzeti hovatartozás: 1944: Nagyszőlősi körzet.

1944	Státusz: 2	Létszám: 27	Istentiszteleti hely:
------	------------	-------------	-----------------------

Negyed

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	1	1	1	1	1	1
Tagok száma	56	57	54/57	57	64	67

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Fénekkar	igen		igen	igen	igen	igen
Ifjúsági	igen		igen	igen	igen	igen
Női kör	igen		igen	igen		
Vonós zenekar	igen		igen	igen		
Imaház	igen		igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes	220		180	200		200
Vasárnapi iskola		igen	igen	igen	igen	igen
~fiú		9	8	8	8	6
~lány		7	7	7	7	6
Elhaltak száma			1	1	1	2
Kizárások					1	
Újra felvettek			1		1	
Vén, diakónus		3	2	2	2	3
Vasárnapi alkalmak száma		3			3	3
1944	Státusz: 1	Létszám: 66		Istentiszteleti hely: imaház		

Nemcsény

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2					
Tagok száma	3					

Ókemenca

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/4	/4			
Vasárnapi iskola			nem			

Oroszmokra

Körzeti hovatartozás: 1942: Bustyaháza körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					10	
Újra felvettek					6	

Ötvösfalva

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/3	/3			
Vasárnapi iskola			nem			

Perbete

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	18	20	19/20	19	20	19
Fúvós zenekar	igen		igen	igen		
Imaház						igen
~hány férőhelyes						50
Vasárnapi iskola		igen	igen	igen	igen	igen
~fiú		5	5	5	5	5
~lány		2	3	3	3	3
Elhaltak száma			1		1	
Vén, diakónus		1	1	1	2	1
Vasárnapi alkalmak száma		3			3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 19	Istentiszteleti hely: imaház			

Ragyolc

Körzeti hovatartozás: 1938: Losonci körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2					
Tagok száma	1					

Rahó

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: Nagybecskői körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	2
Tagok száma		/4	/4		20	20
Vasárnapi iskola			nem			
Elhaltak száma					2	1
Vasárnapi alkalmak száma				0	2	2
1944	Státusz: 2	Létszám: 20	Istentiszteleti hely: imaház			

Rakasz

Körzeti hovatartozás: 1941: Nagyszőlősi körzet; 1942: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	
Tagok száma					38	
Vasárnapi iskola					igen	
~fiú					14	
~lány					13	
Elhaltak száma					1	
Vén, diakónus					1	
Új állomás-e				igen		
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	
1944	Státusz: 2	Létszám: 35		Istentiszteleti hely:		

Révapuszta

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2	2	2
Tagok száma	7	7	7/7	8	8	9
Vasárnapi iskola		nem	nem			
Vasárnapi alkalmak száma		3			3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 9		Istentiszteleti hely: imaház		

Révhely

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/4	/4			
Vasárnapi iskola			nem			

Selemecbánya

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2					
Tagok száma	1					

Széleslonka

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1942: Bustyaházai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		/18	/18		12	
Vasárnapi iskola			nem			
Elhaltak száma					1	
Kizárások					2	

Szigetkamara

Körzeti hovatartozás: 1943: Nagybecskői körzet; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2
Tagok száma						6
Új állomás-e						igen
Vasárnapi alkalmak száma						2
1944	Státusz: 2	Létszám: 12	Istentiszteleti hely: imaház			

„Szoli puszta” (azonosítása kérdéses)

Körzeti hovatartozás: 1938: Losonci körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2					
Tagok száma	12					

Szomotor

Körzeti hovatartozás: 1939: Kisdobronyi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/2	/2			
Vasárnapi iskola			nem			

Szölgyén

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2			
Tagok száma	2	/2	2/2			
Vasárnapi iskola			nem			

Talaborfalva

Közzet hovatartozás: 1939: Munkácsi közzet; 1940: ua.; 1942: Bustyaházai közzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		3	/3		1	
Vasárnapi iskola		nem	nem			

Tany-Bogya (Tany, Bogya)

Közzet hovatartozás: 1938: Negyedi közzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	Tany: 2 Bogya: 2	2	2	2	2
Tagok száma	3	Tany: 3 Bogya: ?	3/3	3	3	3
1944	Státusz: Tany: 2	Létszám: Tany: 3	Istentiszteleti hely:			

Tarújfalu

Közzet hovatartozás: 1939: Munkácsi közzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/1	/1			
Vasárnapi iskola			nem			

Terebesfejpatak

Közzet hovatartozás: 1939: Beregszászi közzet; 1940: ua.; 1942: Nagybocksói közzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	2
Tagok száma		/4	/4		20	3
Vasárnapi iskola			nem			
1944	Státusz: 2	Létszám: 3	Istentiszteleti hely: nincs			

Tereselpatak

Közzet hovatartozás: 1939: Munkácsi közzet; 1940: ua.; 1942: Bustyaházai közzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		/8	/8		22	
Vasárnapi iskola			nem		igen	
~összes					40 2 tanító**	

Tiha

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/4	/4			
Vasárnapi iskola			nem			

Tiszahetény

Körzeti hovatartozás: 1941: Nagyszőlősi körzet; 1942: ua.; 1944: Nagyszőlősi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	
Tagok száma					11	
Vén, diakónus					1	
Új állomás-e				igen		
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	
1944	Státusz: 2	Létszám: 15	Istentiszteleti hely:			

Tiszaújhely

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1941: Nagyszőlősi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2		2		
Vasárnapi iskola		nem				
Elhaltak száma		1				
Új állomás-e				igen		

Uglya

Körzeti hovatartozás: 1942: Bustyaházai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					40	
~összes					30 1 tanító**	
Kizárások					6	

Újbars

Körzeti hovatartozás: 1938: Negyedi körzet; 1939: ua.; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz	2	2	2	2		
Tagok száma	1	1	1/1	1		
Vasárnapi iskola		nem	nem			

Ulics

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/1	/1			
Vasárnapi iskola			nem			

Ungvár

Körzeti hovatartozás: 1940: Munkácsi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Vasárnapi iskola			nem			
Vén, diakónus			1			

Úrmező

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1942: Bustyaházai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2		2	
Tagok száma		/5	/5		3	
Vasárnapi iskola			nem			

Uzsok

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2			
Tagok száma		/6	/6			
Vasárnapi iskola			nem			

Verbóc

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2		
Tagok száma		/3	3/3	3		
Vasárnapi iskola			nem			

Visk-Fenes

Körzeti hovatartozás: 1939: Munkácsi körzet; 1940: ua.; 1941: Nagybocksói körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2	2	2
Vasárnapi iskola			igen	igen	igen	
~fiú			6	8	6	
~lány			10	8	6	
Vén, diakónus			2	1		
Vasárnapi alkalmak száma				0	2	
1944	Státusz: 2	Létszám: 30	Istentiszteleti hely: nincs			

Zápszony

Körzeti hovatartozás: 1939: Beregszászi körzet; 1940: ua.; 1941: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz		2	2	2		
Tagok száma		10	9/10	9		
Vasárnapi iskola		igen	igen			
~fiú		4	3			
~lány		6	7			
Vén, diakónus		1				
Vasárnapi alkalmak száma		3				

B) ERDÉLY VISSZACSATOLT TERÜLETEI

Abafája

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			8		6	6
1944	Státusz: 2	Létszám: 5	Istentiszteleti hely: imaház			

Abásfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			7	6	6	8
Imaház			igen	igen (bérelt)		
~hány férőhelyes			50	50		
Elhaltak száma						1
Vén, diakónus						1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Agyagfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			10	10	10	11
Imaház			igen	igen		igen
~hány férőhelyes			130	130		80
Vén, diakónus						1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Albis

Körzeti hovatartozás: 1940: Ottományi körzet; 1941: ua.; 1942: Micskei körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			15	15	13	11
Vonós zenekar					igen	igen
Imaház			igen	igen	igen	
~hány férőhelyes			50	80	50	
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					3	3
~lány					2	2
1944	Státusz: 2	Létszám: 11	Istentiszteleti hely: imaház			

Almásfegyvernek

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			44		42	43
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			108		100	108
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					4	25
~lány					8	22
Vén, diakónus					1	
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 42	Istentiszteleti hely: imaház			

Almásfegyvernek tanya (Deszkás-tanya?)

Körzeti hovatartozás: 1942: Micskei körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					13	13
Imaház					igen	igen
~hány férőhelyes					80	70
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					25	14
~lány					22	8
Vén, diakónus						1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 13	Istentiszteleti hely: imaház			

Almásgalgó

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			18		12	12
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			50			120
Vasárnapi alkalmak száma						3

Almásszentmária

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			3		6	6
Újra felvettek					2	

Alsóberekuszó

Körzeti hovatartozás: 1942: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					12	

Alsócsernáton

Körzeti hovatartozás: 1940: Felsőcsernátoni körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			13			12
Énekkar			igen			
Ifjúsági			igen			
Ifjúsági könyvtár						igen
Vasárnapi iskola				igen	igen	igen
~fiú				7	2	3
~lány				8	2	4
Kizárások				1		
Újra felvettek				1		
Vasárnapi alkalmak száma				3	2	3

Alsófernezely

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			10			

Alsóhagymás

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Alsóhuta

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			7		5	

Alsóilosva

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			4			

Alsónyárló

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			10		10	8
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			25			
Vén, diakónus					1	
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Alsórákos

Körzeti hovatartozás: 1941: Bibarcfalvai körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2		2
Tagok száma				4		2

Alsóvalkó

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágynagyfalui körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			14		10	10
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					3	3
~lány					2	2
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Alsózsuk

Körzeti hovatartozás: 1940: Válaszúti körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			34			
Ifjúsági			igen			

Amac

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			2		2	

Apa

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			13		11	
Női kör			igen			

Apahida

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári román körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Apátkeresztúr

Körzeti hovatartozás: 1940: Ottományi körzet; 1941: ua.; 1942: Micskei körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			8	8	8	8

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Imaház			igen	igen	igen	
~hány férőhelyes			80	80	80	
Vasárnapi alkalmak száma					3	
1944	Státusz: 2	Létszám: 8		Istentiszteleti hely: imaház		

Aranyosmeggyes

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			22		25	
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			100			

Aranyosmóric

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			2		2	1

Asszonyvására

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			24		30	27
Énekkar					igen	igen
Ifjúsági						igen
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			80			80
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					6	3
~lány					8	4
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 27		Istentiszteleti hely: imaház		

Atosfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2		2	2
Tagok száma				4		2	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 2		Istentiszteleti hely: imaház			

Avasújváros

Körzeti hovatartozás: 1940: Ottományi körzet; 1941: ua.; 1944: Szatmárnémeti körzet.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2		
Tagok száma				62	56		
Ifjúsági					igen		
Imaház				igen	igen		
~hány férőhelyes				70	500		
~új-e					igen		
1944	Státusz: 2	Létszám: 45		Istentiszteleti hely: imaház			

Bábocz

Körzeti hovatartozás: 1940: Páncélcsehi körzet.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2			
Tagok száma				10			

Bábony

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2			
Tagok száma				5			

Balázsháza

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2			
Tagok száma				1			

Bályok

Körzeti hovatartozás: 1940: Ottományi körzet; 1941: ua.; 1942: Kémeri körzet; 1943: ua.; 1944: Szilágyballai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			22	20	18	21
Imaház			igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes			50	90		80
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					3	8
~lány					6	2
Kizárások					1	
Újra felvettek					1	
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 30	Istentiszteleti hely: nincs			

Bánffyhungad

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			30			
Ifjúsági			igen			
Női kör			igen			
Vonós zenekar			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			150			

Bardoc

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybacon-erdővidéki körzet; 1941: Bibarcfalvai körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2		2
Tagok száma			3	4		4
Vasárnapi iskola						igen
~fiú						3
~lány						2
Vasárnapi alkalmak száma						3

Báré

Körzeti hovatartozás: 1940: Válaszúti körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			6			

Barót

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybacon-erdővidéki körzet; 1941: Nagybaconi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			9	9	10	11
Énekkar				igen	igen	
Vén, diakónus						1

Batiz

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Bedecs

Körzeti hovatartozás: 1940: Bedecsi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1			
Tagok száma			49			
Énekkar			igen			
Női kör			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			150			

Bereck

Körzeti hovatartozás: 1941: Felsőcernátoni körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2
Tagok száma						1
Új állomás-e				igen		
Vasárnapi alkalmak száma				0		

Beréd

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet; 1942: ua. 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			40		40	35
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			60			150

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					16	10
~lány					12	8
Újra felvettek					2	
Vén, diakónus					2	
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Beresztelek

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			3		3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 4	Istentiszteleti hely: imaház			

Berettyószéplak

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			50		52	35
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági			igen		igen	igen
Fúvós zenekar			igen		igen	
Vonós zenekar			igen			igen
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			160			100
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					12	4
~lány					8	8
Elhaltak száma						1
Újra felvettek					3	
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 35	Istentiszteleti hely: imaház			

Beszterce

Körzeti hovatartozás: 1942: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					5	3
Új állomás-e					igen	

Bétfalva

Körzeti hovatartozás: 1942: Homoródszentmártoni körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					2	2
Kizárások						1

Bibarcfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybacon-erdővidéki körzet; 1943: Bibarcfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			1
Tagok száma			18			20
Női kör						igen
Fúvós zenekar						igen
Imaház			igen			igen
~hány férőhelyes			50			100
Vasárnapi iskola						igen
~fiú						6
~lány						4
Elhaltak száma						1
Vén, diakónus						1
Vasárnapi alkalmak száma						3

Bihardiószeg

Körzeti hovatartozás: 1940: Bedecsi körzet; 1942: Bihardiószegi gyülekezet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			3		3	3
Tagok száma			200		230	216
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági					igen	igen
Fúvós zenekar			igen		igen	igen
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			400			
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					30	25
~lány					45	40
Elhaltak száma						2
Újra felvettek						2
Vén, diakónus					1	6
Vasárnapi alkalmak száma					3	2
1944	Státusz: 3	Létszám: 229	Istentiszteleti hely: imaház			

Biharpüspöki

Körzeti hovatartozás: 1942: Biharpüspöki gyülekezet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					3	
Tagok száma					77	
Énekkar					igen	
Ifjúsági					igen	
Fúvós zenekar					igen	
Vasárnapi iskola					igen	
~fiú					27	
~lány					40	
Vén, diakónus					4	
Vasárnapi alkalmak száma					3	

Blenkemező

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			16			

Bogártelke

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			6			

Bogdánd

Körzeti hovatartozás: 1940: Hadadi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			28			
Énekkar			igen			
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			120			

Bordos

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			3		4	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 3	Istentiszteleti hely: imaház			

Borsaujfalu

Körzeti hovatartozás: 1940: Páncélcsehi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			8			

Bölön

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybacon-erdővidéki körzet; 1941: Bibarcfalvai körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2		2
Tagok száma			8	8		7
Vasárnapi iskola						igen
~fiú						3
~lány						10
Vasárnapi alkalmak száma						3

Búza

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			2
Tagok száma			4			4

Csatány

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			11			

Csicsógombás

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			40			

Csicsógyörgyfalva

Közzeti hovatarlozás: 1940: Négerfalvai közzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			23			

Csicsóbagymás

Közzeti hovatarlozás: 1940: Négerfalvai közzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			3			

Csicsókápolna

Közzeti hovatarlozás: 1940: Négerfalvai közzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			20			

Csicsókeresztúr

Közzeti hovatarlozás: 1940: Négerfalvai közzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			10			

Csicsómező

Közzeti hovatarlozás: 1940: Négerfalvai közzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			15			

Csobotán

Közzeti hovatarlozás: 1940: Maroshévízi közzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			20			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			80			

Csokaly

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			17		18	18
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			80			60
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					0	
~lány					5	6
Elhaltak száma						1
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 18		Istentiszteleti hely: imaház		

Csókfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			2		1	2

Csömörölő

Körzeti hovatartozás: 1943: Zsákfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2
Tagok száma						6
Új állomás-e						igen
Vasárnapi alkalmak száma						3

Dálnok

Körzeti hovatartozás: 1940: Felsőcernátoni körzet; 1941: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			2
Tagok száma			1			1
Vasárnapi alkalmak száma				0		

Déda

Körzeti hovatartozás: 1940: Maroshévízi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			18			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			20			

Dédabisztra

Körzeti hovatartozás: 1943: Erdőszentgyörgyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2
Tagok száma						6

Dedrászéplak

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			2
Tagok száma			1			1

Deréte

Körzeti hovatartozás: 1940: Bedecsi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			14			

Dés

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfálvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			24			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			50			

Dezmér

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári román körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			5			

Diós

Körzeti hovatartozás: 1940: Páncélcsehi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			14			

Díósad

Körzeti hovatartozás: 1940: Hadadi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			30			

Dúlőfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			14			

Egeres

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			8			

Egregypósa

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			11		30	35
Imaház			igen			igen
~hány férőhelyes			30			100
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					5	11
~lány					8	7
Elhaltak száma					1	
Újra felvettek					12	
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Egrespatak

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyballai körzet; 1942: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			46		45	
Énekkar			igen		igen	
Ifjúsági			igen		igen	
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			100			
1944	Státusz: 2	Létszám: 52	Istentiszteleti hely: imaház			

Emberfő

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			15			

Érábrány

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			24		27	6
Imaház					igen	
~új-e					igen	
1944	Státusz: 2	Létszám: 6	Istentiszteleti hely: nincs			

Éradony

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			24		27	4
Imaház					igen	
~új-e					igen	
1944	Státusz: 2	Létszám: 4	Istentiszteleti hely: nincs			

Érbogyoszló

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			24		27	25
Énekkar						igen
Ifjúsági						igen
Imaház					igen	igen
~hány férőhelyes						80

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
~új-e					igen	
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					1	
~lány					7	10
Elhaltak száma					1	
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 15	Istentiszteleti hely: imaház			

Erdőd

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			12		11	

Erdőfüle

Körzeti hovatartozás: 1941: Bibarcfalvai körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2		2
Tagok száma				5		4
Vasárnapi iskola						igen
~fiú						5
~lány						7
Vasárnapi alkalmak száma						3

Erdőszáda

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			9		11	

Erdőszentgyörgy

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.;
1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		1	1
Tagok száma			36		26	30
Női kör					igen	igen
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			150			

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					3	4
~lány					2	4
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	
1944	Státusz: 2	Létszám: 17	Istentiszteleti hely: imaház			

Érendréd

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági			igen			
Vonós zenekar					igen	igen
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			120		120	120
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					5	6
~lány					10	10
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 30	Istentiszteleti hely: imaház			

Erked

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulási körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Érköbölkút

Körzeti hovatartozás: 1942: Székelyhídi körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					3	1

Érkörtvélyes

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet; 1941: Érmihályfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			10	10	8	9
Elhaltak száma						1
Vasárnapi alkalmak száma					2	
1944	Státusz: 2	Létszám: 9	Istentiszteleti hely: imaház			

Érmihályfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Érmihályfalvai körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			3	1	1	1
Tagok száma			68	76	79	83
Énekkar			igen	igen	igen	igen
Ifjúsági			igen			
Ifjúsági könyvtár			igen			
Leánykör						igen
Női kör			igen	igen	igen	igen
Vonós zenekar			igen	igen	igen	igen
Imaház			igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes			180	200		200
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					27	19
~lány					42	35
Elhaltak száma					2	2
Kizárások					1	
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	2
1944	Státusz: 1	Létszám: 93	Istentiszteleti hely: imaház			

Érsemlyén

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet; 1941: Érmihályfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			25	20	19	20
Énekkar			igen			
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes			100	100		100

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					4	4
~lány					5	6
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 24	Istentiszteleti hely: imaház			

Érszakácsi

Körzeti hovatartozás: 1940: Kémeri körzet; 1942: ua.; 1944: Szilágyballai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma					58	
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			60			
Vasárnapi iskola					igen	
~fiú					5	
~lány					17	
Elhaltak száma					3	
Vasárnapi alkalmak száma					3	
1944	Státusz: 2	Létszám: 50	Istentiszteleti hely: imaház			

Érszodoró

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			3		3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 3	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Érszőlős

Körzeti hovatartozás: 1940: Érszőlősi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Szilágyballai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		1	1
Tagok száma			62		100	96
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági			igen		igen	igen
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			200			

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vasárnapi iskola				igen	igen	igen
~fiú				16	16	14
~lány				18	20	24
Elhaltak száma				2	6	1
Kizárások				10	2	
Újra felvettek				2	2	
Vén, diakónus				2	5	4
Vasárnapi alkalmak száma				3	3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 69	Istentiszteleti hely: imaház			

Érszölősi írtások

Körzeti hovatartozás: 1944: Szilágyballai körzet.

1944	Státusz: 2	Létszám: 8	Istentiszteleti hely: más saját
------	------------	------------	---------------------------------

Értarcsa

Körzeti hovatartozás: 1940: Ottományi körzet; 1941: ua.; 1942: Érmihályfalvai körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			58	77	61	55
Énekkar			igen	igen	igen	igen
Ifjúsági				igen		
Vonós zenekar			igen	igen	igen	igen
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			120			150
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					24	23
~lány					24	28
Elhaltak száma					1	2
Kizárások						4
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 55	Istentiszteleti hely: imaház			

Falkosány

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			5			

Farcád

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			17		16	17
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			300			
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					5	2
~lány					4	7
Kizárások						1
Vén, diakónus					2	1
Vasárnapi alkalmak száma						2
1944	Státusz: 2	Létszám: 16	Istentiszteleti hely: imaház			

Fejérd

Körzeti hovatartozás: 1940: Páncélcsehi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			43			
Ifjúsági			igen			
Női kör			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			150			

Felsőberekcső

Körzeti hovatartozás: 1942: Nagybányai körzet;

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					7	

Felsőcsernáton

Körzeti hovatartozás: 1940: Felsőcsernátoni körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		1	1
Tagok száma			29			20
Énekkar			igen			
Ifjúsági			igen			
Ifjúsági könyvtár			igen			igen

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Női kör			igen			
Fúvós zenekar			igen			
Imaház			igen			igen
~hány férőhelyes			200			200
Vasárnapi iskola				igen	igen	igen
~fiú				19	12	18
~lány				20	17	19
Elhaltak száma					2	
Kizárások				1		
Vén, diakónus				1		
Vasárnapi alkalmak száma				3	2	3

Felsőegregy

Körzeti hovatartozás: 1943: Zsákfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2
Tagok száma						3
Új állomás-e						igen

Felsőrákos

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybacon-erdővidéki körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			3			

Felsőszivágy

Körzeti hovatartozás: 1942: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					20	

Felsőszőcs

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			5			

Felsővárca

Körzeti hovatartozás: 1942: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					39	
Ifjúsági					igen	

Fiatfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			2	2	2	10
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Firtosmartonos

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			17		16	4
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			300			
Elhaltak száma					1	
1944	Státusz: 2	Létszám: 3	Istentiszteleti hely: imaház			

Fugyi

Körzeti hovatartozás: 1944: Fugyivásárhelyi körzet.

1944	Státusz: 2	Létszám: 32	Istentiszteleti hely: imaház
------	------------	-------------	------------------------------

Fugyivásárhelyi hegy

Körzeti hovatartozás: 1944: Fugyivásárhelyi körzet.

1944	Státusz: 2	Létszám: 30	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház
------	------------	-------------	---

Füzkút

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulási körzet; 1942: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			17		16	1

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			300			

Gagy

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			5	5	5	5
Vén, diakónus						1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Galócás

Körzeti hovatartozás: 1942: Erdőszygyörgyi körzet; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			17		16	4
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			300			
Új állomás-e					igen	
1944	Státusz: 2	Létszám: 4	Istentiszteleti hely: imaház			

Gálospetri

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			61		61	61
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági			igen			
Vonós zenekar					igen	igen
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			129		100	120
Vasárnapi iskola					yees	igen
~fiú					16	16
~lány					21	18
Vasárnapi alkalmak száma					3	
1944	Státusz: 2	Létszám: 61	Istentiszteleti hely: imaház			

Galponya

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			9		18	10
Imaház						igen
~hány férőhelyes						50
Újra felvettek					2	
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Gáncs

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			59			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			100			

Gernyeszeg

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			1			

Gorbósalamon

Körzeti hovatartozás: 1940: Páncélcsehi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			10			

Goroszló

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyballai körzet; 1942: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			52		60	
Énekkar			igen		igen	
Ifjúsági			igen		igen	
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			120			
1944	Státusz: 2	Létszám: 65	Istentiszteleti hely: imaház			

Gyalu

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári román körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			33			
Ifjúsági			igen			

Gyepes

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			5	5	5	2

Gyergyóbékás

Körzeti hovatartozás: 1940: Maroshévízi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			80			
Énekkar			igen			
Ifjúsági			igen			
Női kör			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			200			

Gyergyóholló

Körzeti hovatartozás: 1940: Maroshévízi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			5			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			20			

Gyergyóvasláb

Körzeti hovatartozás: 1940: Maroshévízi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			14			
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			30			

Gyerőfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Bedecsi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			8			

Gyerővásárhely

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Gyulakuta

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			2
Tagok száma			2			2

Hadad

Körzeti hovatartozás: 1940: Hadadi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1			
Tagok száma			110			
Énekkar		/	igen			
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			350			

Hadadgyőrtelek

Körzeti hovatartozás: 1942: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					1	

Hadadnásasd

Körzeti hovatartozás: 1940: Hadadi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			65			

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Énekkar			igen			
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			200			

Havadtő

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			2
Tagok száma			3			2

Hegyközújlak

Körzeti hovatartozás: 1944: Fugyivásárhelyi körzet.

1944	Státusz: 2	Létszám: 10	Istentiszteleti hely: imaház
------	------------	-------------	------------------------------

Hodgya

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2
Tagok száma						2

Hollómező

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			15			

Holtmaros

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			1		1	1

Homoródalmás

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			25	22	22	22

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Ifjúsági			igen			
Női kör			igen			
Imaház			igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes			100	100		100
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					2	9
~lány					4	5
Elhaltak száma					1	1
Vén, diakónus						1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Homoródszentmárton

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1	1	1	1
Tagok száma			49	39	39	42
Énekkar			igen	igen	igen	igen
Ifjúsági			igen	igen	igen	igen
Ifjúsági könyvtár						igen
Női kör			igen	igen	igen	igen
Fúvós zenekar			igen		igen	
Imaház			igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes			200	200		156
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					9	7
~lány					9	8
Kizárások					2	
Újra felvettek						1
Vén, diakónus					2	1
Vasárnapi alkalmak száma						3

Homoródszentpál

Körzeti hovatartozás: 1941: Homoródszentmártoni körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			25	22	22	1
Ifjúsági			igen			
Női kör			igen			
Imaház			igen	igen	igen	
~hány férőhelyes			100	100		

Ipp

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágynagyfalui körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			87		74	73
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági					igen	
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			120			
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					15	17
~lány					20	23
Elhaltak száma					3	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Iszló

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			2
Tagok száma			1			1

Jákóhodos

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			9		9	8
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			80		80	80
Vasárnapi alkalmak száma						3
1944	Státusz: 2	Létszám: 8	Istentiszteleti hely: imaház			

Jákótelke

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			1			

Kágya

Körzeti hovatartozás: 1942: Székelyhídi körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					32	32
Énekkar					igen	igen
Ifjúsági					igen	igen
Fúvós zenekar					igen	igen
Vonós zenekar					igen	igen
Imaház					igen	
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					8	6
~lány					12	9
Elhaltak száma					1	
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					2	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 32	Istentiszteleti hely: imaház			

Kalotánádas

Körzeti hovatartozás: 1940: Bedecsi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			10			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			100			

Kalotaszentkirály

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			34			
Ifjúsági			igen			
Női kör			igen			
Vonós zenekar			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			140			

Kalotaszentkirály második gyülekezet

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszentkirályi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1			
Tagok száma			14			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			32			

Karika

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			7		8	7
Imaház			igen			igen
~hány férőhelyes			10			40
Vén, diakónus					1	
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Kászonimpér

Körzeti hovatartozás: 1940: Sepsiszentgyörgyi körzet; 1941: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			13	17		16
Női kör				igen		
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					4	4
~lány					6	5
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					2	2

Kászonújfalú

Körzeti hovatartozás: 1941: Sepsiszentgyörgyi körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			13	17		3
Női kör				igen		
Új állomás-e					igen	
Vasárnapi alkalmak száma					1	

Kecsed

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulasi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Kékes

Körzeti hovatartozás: 1943: Erdőszentgyörgyi körzet; 1944: Székelyhídi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2
Tagok száma						6
1944	Státusz: 2	Létszám: 6	Istentiszteleti hely: imaház			

Kémer

Körzeti hovatartozás: 1940: Kémeri körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Szi-lágyballai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		1	1
Tagok száma			180		208	200
Énekkar					igen	igen
Ifjúsági			igen		igen	igen
Ifjúsági könyvtár					igen	igen
Női kör					igen	igen
Fúvós zenekar			igen		igen	igen
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			400			400
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					46	30
~lány					40	20
Elhaltak száma					2	3
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 250	Istentiszteleti hely: imaház			

Kendilóna

Körzeti hovatartozás: 1940: Válaszúti körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Kérő

Körzeti hovatartozás: 1940: Válaszúti körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			5			

Ketesd

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			4			

Kézdimárkosfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Felsőcernátoni körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			2
Tagok száma			7			
Vasárnapi iskola				igen		igen
~fiú				5		4
~lány				2		2
Vasárnapi alkalmak száma				2		3

Kézdivásárhely

Körzeti hovatartozás: 1940: Felsőcernátoni körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			8			7
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	2

Kibéd

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.;
1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			20		6	7
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			300			
Újra felvettek					2	
1944	Státusz: 2	Létszám: 4	Istentiszteleti hely: imaház			

Kisbács

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári román körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			6			

Kisbajom puszta, Tasnádbajom

Körzeti hovatartozás: 1940: Kémeri körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			2
Tagok száma						20
Imaház						igen
~hány férőhelyes						50
Vasárnapi iskola						igen
~fiú						11
~lány						4
Vasárnapi alkalmak száma						3

Kisdengeleg

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			6			

Kisdoboka

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			3			

Kisfülpös

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			9		12	9
Vasárnapi iskola						igen
~fiú						3
~lány						4
Vén, diakónus						1
1944	Státusz: 2	Létszám: 13	Istentiszteleti hely: imaház			

Kisgalambfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			16	16	16	19

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Imaház			igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes			70	70		60
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					6	9
~lány					5	7
Elhaltak száma						1
Vén, diakónus					2	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Kisgérece

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			5		4	

Kiskereki

Körzeti hovatartozás: 1940: Ottományi körzet; 1941: ua.; 1942: Székelyhídi körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			20	18	17	16
Imaház			igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes			100	200		60
Elhaltak száma					1	
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 16	Istentiszteleti hely: imaház			

Kiskolcs

Körzeti hovatartozás: 1940: Szatmárnémeti körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	
Tagok száma			4	5	4	
1944	Státusz: 2	Létszám: 7	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Kolozsgyula

Körzeti hovatartozás: 1940: Páncélcsehi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			14			

Kolozskara

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári román körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			21			

Kolozsvári magyar gyülekezet

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári magyar gyülekezet (körzet); 1941: ua; 1942: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			3		3	
Tagok száma			102		144	
Énekkar			igen		igen	
Ifjúsági					igen	
Leánykör					igen	
Legénykör					igen	
Női kör					igen	
Fúvós zenekar					igen	
Vonós zenekar					igen	
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			240			
Vasárnapi iskola				igen	igen	
~fiú				26	18	
~lány				13	26	
Elhaltak száma					1	
Újra felvettek					2	
Vén, diakónus				2	3	
Vasárnapi alkalmak száma				3	2	
1944	Státusz: 1	Létszám: 165	Istentiszteleti hely: imaház			

Kolozsvári első román gyülekezet

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári román körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1			
Tagok száma			99			
Énekkar			igen			
Ifjúsági			igen			
Ifjúsági könyvtár			igen			
Leánykör			igen			

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Női kör			igen			
Fúvós zenekar			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			240			

Kolozsvári második román gyülekezet

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári román körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			10			

Koltó

Körzeti hovatartozás: 1940: Szatmárnémeti körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	
Tagok száma			15	14	12	
Imaház				igen	igen	
~hány férőhelyes					50	
~új-e				igen	igen	
1944	Státusz: 2	Létszám: 27	Istentiszteleti hely: imaház			

Kóly

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			75			
Énekkar			igen			
Ifjúsági			igen			
Fúvós zenekar			igen			
Vonós zenekar			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			140			

Komlód

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulási körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			9			

Komorzán

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			46		55	
Ifjúsági			igen		igen	
Női kör			igen			
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			200			

Korbolytelep

Körzeti hovatartozás: 1942: Kémeri körzet; 1944: Szilágyballai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					16	
Vasárnapi iskola					igen	
~fiú					1	
~lány					2	
Vasárnapi alkalmak száma					3	
1944	Státusz: 2	Létszám: 30	Istentiszteleti hely: nincs			

Kovászna

Körzeti hovatartozás: 1940: Felsőcernátoni körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			9			8
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	2

Kozmatelke

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulási körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			8			

Körösbarlan

Körzeti hovatartozás: 1944: Fugyivásárhelyi körzet.

1944	Státusz: 2	Létszám: 28	Istentiszteleti hely: imaház
------	------------	-------------	------------------------------

„Kőrősfalu/Kórrősfalu” (azonosítása kérdéses)*Körzeti hovatartozás:* 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			8		8	

Körösfő*Körzeti hovatartozás:* 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			10			

Köröskisjenő*Körzeti hovatartozás:* 1940: Pósalakai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			4			

Kőszegremete*Körzeti hovatartozás:* 1940: Ottományi körzet; 1941: ua.; 1944: Szatmárnémeti körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2		
Tagok száma			12	12		
1944	Státusz: 2	Létszám: 21	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Kötelend*Körzeti hovatartozás:* 1940: Válaszúti körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			20			

Kövesd*Körzeti hovatartozás:* 1940: Hadadi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			9			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			125			

Kraszna

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyperecseni körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			110		120	125
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági			igen		igen	igen
Leánykör					igen	
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			180			
Elhaltak száma						2

Krasznahorvát

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyperecseni körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			110		120	10
Énekkar			igen		igen	
Ifjúsági			igen		igen	
Leánykör					igen	
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			180			

Kusaly

Körzeti hovatartozás: 1940: Hadadi körzet; 1942: Szilágyballai körzet; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			6		4	
1944	Státusz: 2	Létszám: 6	Istentiszteleti hely: nincs			

Lajosmajor

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			10		18	

Láposhidegkút

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Lecsmér

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágynagyfalui körzet; 1942: ua.; 1943: ua.;

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			23		20	20
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			57			
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					4	4
~lány					4	5
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Lele

Körzeti hovatartozás: 1940: Hadadi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			17			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			120			

Lókod

Körzeti hovatartozás: 1941: Homoródszentmártoni körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			16	16	16	1
Imaház			igen	igen	igen	
~hány férőhelyes			70	70		

Lompérd

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulasi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			9			

Lózsárd

Körzeti hovatartozás: 1940: Válaszúti körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			4			

Lövéte

Közzeti hovatarlozás: 1940: Homoródszentmártoni közzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			21	1	1	
Kizárások						1

Magyarberéte

Közzeti hovatarlozás: 1940: Négerfalvai közzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			6			

Magyarbikal

Közzeti hovatarlozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi közzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			20			
Ifjúsági			igen			
Női kör			igen			
Vonós zenekar			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			100			

Magyargorbó

Közzeti hovatarlozás: 1940: Kolozsvári román közzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			47			
Énekkar			igen			
Ifjúsági			igen			
Női kör			igen			
Vonós zenekar			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			100			

Magyarhermány

Közzeti hovatarlozás: 1940: Nagybacon-erdővidéki közzet; 1941: Nagybaconi közzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			2	2	2	1
Elhaltak száma						1

Magyarkecel

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyperecseni körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			110		120	15
Énekkar			igen		igen	
Ifjúsági			igen		igen	
Leánykör					igen	
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			180			

Magyarkécz

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			20		14	18
Énekkar					igen	igen
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			120		100	120
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					6	6
~lány					8	8
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 18	Istentiszteleti hely: imaház			

Magyarkiskapus

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1			
Tagok száma			140			
Énekkar			igen			
Ifjúsági			igen			
Ifjúsági könyvtár			igen			
Női kör			igen			
Vonós zenekar			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			200			

Magyarlóna

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			41			
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			140			

Magyarmacskás

Körzeti hovatartozás: 1940: Páncélcsehi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			34			
Ifjúsági			igen			
Női kör			igen			

Magyarókereke

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszentkirályi körzet;

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			1			

Makfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			5		5	5
Vasárnapi iskola					igen	
~fiú					2	
~lány					4	
Vén, diakónus						1
1944	Státusz: 2	Létszám: 4		Istentiszteleti hely: imaház		

Mákófalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			38			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			100			

Malomszeg*Körzeti hovatartozás:* 1940: Kalotaszentkirályi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			1			

Margitta*Körzeti hovatartozás:* 1942: Székelyhídi körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					20	20
Imaház					igen	igen
~hány férőhelyes						60
Vasárnapi iskola					igen	
~fiú					4	
~lány					2	
Elhaltak száma					1	1
Kizárások					1	2
Újra felvettek					3	
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 20	Istentiszteleti hely:			

Márkusfalva*Körzeti hovatartozás:* 1943: Felsőcernátoni körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma						9
Vasárnapi iskola					igen	
~fiú					4	
~lány					2	
Vasárnapi alkalmak száma					2	

Maroshévíz*Körzeti hovatartozás:* 1940: Maroshévízi körzet; 1942: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		2	2
Tagok száma			43		13	12

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Énekkar		/	igen			
Ifjúsági			igen			
Ifjúsági könyvtár			igen			
Női kör			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			250			
Vén, diakónus					1	
1944	Státusz: 2	Létszám: 10	Istentiszteleti hely: imaház			

Maroshévíz második gyülekezet

Körzeti hovatartozás: 1940: Maroshévízi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			11			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			30			

Marosjára

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			2		2	2

Marosvásárhelyi magyar gyülekezet

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			23		27	26
Énekkar		/				igen
Ifjúsági			igen			
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					10	12
~lány					9	6
Újra felvettek					1	
Vasárnapi alkalmak száma						2
1944	Státusz: 2	Létszám: 31	Istentiszteleti hely: imaház			

Marosvásárhelyi román gyülekezet

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulási körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Marosvécs

Körzeti hovatartozás: 1942: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					2	2
Új állomás-e					igen	

Marosszentgyörgy

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			1		2	1
Elhaltak száma					1	

Marótlaka

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszentkirályi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			6			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			18			

Méra

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			26			
Női kör			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			200			

Meszesszentgyörgy

Körzeti hovatartozás: 1943: Zsákfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2
Tagok száma						30
Énekkar						igen

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Imaház						igen
~hány férőhelyes						100

Mezőbándi magyar gyülekezet

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			4		3	4

Mezőbándi román gyülekezet

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulasi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			3			

Mezőörményes

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulasi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			46			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			80			

Mezőpanit

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyballai körzet; 1942: ua.; 1943: Erdőszentgyörgyi körzet; 1944: Szilágyballai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			16		6	1
1944	Státusz: 2	Létszám: 10	Istentiszteleti hely: nincs			

Mezősóllymos

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulasi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			5			

Mezőszentmárton

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulasi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Mezőszentmihály

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulasi körzet; 1942: Erdőszentgyörgyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			4		2	
Új állomás-e					igen	

Mezőtelki

Körzeti hovatartozás: 1940: Pósalakai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			4			

Micske

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		1	1
Tagok száma			73		66	66
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági			igen		igen	igen
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			158		160	180
~új-e					igen	
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					29	29
~lány					25	29
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 1	Létszám: 66		Istentiszteleti hely: imaház		

Miklósfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			20	13	13	13
Ifjúsági			igen	igen		
Női kör			igen	igen		
Fúvós zenekar			igen	igen		
Imaház				igen		
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					6	6
~lány					4	9
Kizárások					1	
Újra felvettek						1
Vén, diakónus					1	2
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Mocsolya

Körzeti hovatartozás: 1940: Hadadi körzet; 1942: Szilágyballai körzet; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			15		16	
Imaház					igen	
~új-e					igen	
1944	Státusz: 2	Létszám: 13	Istentiszteleti hely: imaház			

Mónospetri

Körzeti hovatartozás: 1943: Micskei körzet; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2
Tagok száma						10
Vén, diakónus						1
1944	Státusz: 2	Létszám: 10	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Nagybacon

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybacon-erdővidéki körzet; 1941: Nagybaconi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1	1	1	1
Tagok száma			16	17	15	15
Női kör				igen		
Imaház			igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes			160	130	160	160

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Kizárások					1	
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Nagybányai magyar gyülekezet

Körzeti hovatartozás: 1940: Szatmárnémeti körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	
Tagok száma			11	14	12	
Ifjúsági			igen			
Női kör			igen	igen	igen	
Imaház				igen (bérelt)		
~hány férőhelyes				50		
1944	Státusz: 2	Létszám: 16	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Nagybányai román gyülekezet

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		1	
Tagok száma			27		36	
Énekkar			igen		igen	
Ifjúsági			igen		igen	
Ifjúsági könyvtár					igen	
Leánykör					igen	
Női kör			igen		igen	

Nagydebrek

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			80			

Nagygalambfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			4	7	7	8

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vasárnapi iskola	/					igen
~fiú						5
~lány						7
Vén, diakónus						1
Vasárnapi alkalmak száma			/		3	3

Nagyérce

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			0		12	

Nagyiklód

Körzeti hovatartozás: 1940: Válaszúti körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			1			

Nagykaján

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			5			

Nagykároly

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet; 1941: Érmihályfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			7	8	10	9
Vasárnapi iskola	/				igen	igen
~fiú					2	2
~lány					3	3
Vasárnapi alkalmak száma			/		3	
1944	Státusz: 2	Létszám: 9	Istentiszteleti hely: nincs			

Nagykend

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			2
Tagok száma			2			2

Nagynyulas

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulasi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1			
Tagok száma			31			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			120			

Nagyszalonta

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagyszalontai gyülekezet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			3	3	3	3
Tagok száma			85		80	73
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági			igen		igen	igen
Ifjúsági könyvtár			igen		igen	igen
Leánykör			igen			
Női kör			igen		igen	igen
Vonós zenekar			igen		igen	igen
Missziókamra			igen			
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			200			200
Vasárnapi iskola				igen	igen	igen
~fiú				10	10	12
~lány				15	20	20
Elhaltak száma				5	3	4
Kizárások						6
Újra felvettek				1	2	
Vén, diakónus				3	1	1
Vasárnapi alkalmak száma				3	3	3
1944	Státusz: 3	Létszám: 70	Istentiszteleti hely: imaház			

Nagyvárad

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagyvárad körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				1	1	1
Tagok száma					289	281

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Énekkar					igen	igen
Ifjúsági					igen	igen
Ifjúsági könyvtár					igen	igen
Leánykör					igen	igen
Legénykör					igen	igen
Női kör					igen	igen
Vonós zenekar					igen	igen
Vasárnapi iskola				igen	igen	igen
~fiú				25	25	35
~lány				32	32	32
Elhaltak száma				3	7	9
Vén, diakónus				4	4	4
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	2

Nagyvárad-Nilgesz-telep

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagyvárad körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	2
Vasárnapi alkalmak száma				2		2

Négerfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1			
Tagok száma			112			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			200			

Oláhbaksa

Körzeti hovatartozás: 1944: Szilágyballai körzet.

1944	Státusz: 2	Létszám: 5	Istentiszteleti hely: nincs
------	------------	------------	-----------------------------

Oláhgyűrűs

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			9			

Oláhlápos

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet;

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Oláhtótfalu

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			5			

Ormány

Körzeti hovatartozás: 1940: Válaszúti körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			1			

Ottomány

Körzeti hovatartozás: 1940: Ottományi körzet; 1941: ua.; 1942: Érmihályfalvai körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1	1	2	2
Tagok száma			45	46	38	35
Énekkar			igen	igen	igen	
Ifjúsági				igen		
Fúvós zenekar			igen	igen	igen	igen
Imaház			igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes			150	200		100
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					9	10
~lány					12	10
Elhaltak száma						1
Kizárások					1	2
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 38	Istentiszteleti hely: imaház			

Örvénd

Körzeti hovatartozás: 1940: Pósalakai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			19			

Páncélcsehi

Körzeti hovatartozás: 1940: Páncélcsehi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1			
Tagok száma			28			
Ifjúsági			igen			
Női kör			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			120			

Papfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári román körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Páva

Körzeti hovatartozás: 1940: Felsőcsernátoni körzet; 1941: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			2
Tagok száma			2			2
Vasárnapi alkalmak száma				0		

Pecsétszeg

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			70			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			200			

Piskolt

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet; 1941: Érmihályfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: Micskei körzet; 1944: Érmihályfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			23	1	1	1

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vén, diakónus							1
1944	Státusz: 2	Létszám: 1		Istentiszteleti hely: nincs			

Piskolttiget

Körzeti hovatartozás: 1942: Micskei körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2	2
Tagok száma						7	7
1944	Státusz: 2	Létszám: 7		Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Poklostelek

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2		2	2
Tagok száma				33			38
Énekkar				igen			igen
Vonós zenekar							igen
Imaház				igen			igen
~hány férőhelyes				108			108
Vasárnapi iskola						igen	igen
~fiú						8	8
~lány						9	9
Vasárnapi alkalmak száma						3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 38		Istentiszteleti hely: imaház			

Pósalaka

Körzeti hovatartozás: 1940: Pósalakai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		3	
Tagok száma			66		64	
Énekkar					igen	
Fúvós zenekar					igen	
Vasárnapi iskola					igen	
~fiú					6	
~lány					9	
Elhaltak száma					3	
Vén, diakónus					2	
Vasárnapi alkalmak száma					3	

Pusztarajtolcz

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			7		8	7
Imaház			igen			igen
~hány férőhelyes			10			30
Vasárnapi alkalmak száma					3	

Pusztaiújlak

Körzeti hovatartozás: 1940: Pósalakai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			4			

Ráton

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyperecseni körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			110		120	19
Énekkar			igen		igen	
Ifjúsági			igen		igen	
Leánykör					igen	
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			180			

Ratosnya

Körzeti hovatartozás: 1940: Maroshévízi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			4			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			20			

Résztelek

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Rézkolostor

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			16			

Rohi

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			7			

Rozália

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet;

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Rugonfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			4	7	7	4
Kizárások					1	

Salamás

Körzeti hovatartozás: 1940: Maroshévízi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			40			
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			100			

Sárköz

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Sarmaság

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyballai körzet; 1942: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			40		50	
Énekkar					igen	
Ifjúsági			igen		igen	
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			80			
1944	Státusz: 2	Létszám: 60	Istentiszteleti hely: imaház			

Selymesilosva

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyperczeni körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			110		120	23
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági			igen		igen	igen
Leánykör					igen	
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			180			
~új-e						igen

Semesnye

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			6			

Sepsibükszád

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybacon-erdővidéki körzet; 1941: Nagybaconi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			4	5	4	5

Sepsiszentgyörgy

Körzeti hovatartozás: 1940: Sepsiszentgyörgyi körzet; 1941: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1	1	1	1
Tagok száma			13	18		22
Énekkar			igen	igen		igen
Ifjúsági			igen	igen		igen
Ifjúsági könyvtár						igen
Női kör			igen	igen		igen
Pengetős zenekar			igen			igen
Imaház			igen	igen		igen
~hány férőhelyes			50	50		60
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					5	6
~lány					8	8
Elhaltak száma						1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Septér

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagynyulasi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			17			

Siklód

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			2		2	2
1944	Státusz: 2	Létszám: 3	Istentiszteleti hely: imaház			

Sófalva

Körzeti hovatartozás: 1944: Kolozsvári magyar gyülekezet (körzet).

1944	Státusz: 2	Létszám: 8	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház
------	------------	------------	---

Somróújfalu

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			74		64	60

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Énekkar			igen			
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			200			200
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					30	25
~lány					23	20
Elhaltak száma					1	
Kizárások					2	3
Újra felvettek					2	
Vén, diakónus					1	
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Szalacs

Körzeti hovatartozás: 1940: Ottományi körzet; 1941: ua.; 1942: Micskei körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			5	5	3	2
1944	Státusz: 2	Létszám: 2	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Szalárd

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			70		60	60
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági			igen		igen	igen
Fúvós zenekar					igen	igen
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			120		120	120
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					15	15
~lány					16	16
Elhaltak száma					1	
Vén, diakónus					2	2
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 60	Istentiszteleti hely: imaház			

Szamosfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári román körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			5			

Szamosőrmező

Körzeti hovatartozás: 1942: Zsákfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					7	
Vén, diakónus					1	
Új állomás-e					igen	
Vasárnapi alkalmak száma					3	

Szamosszentmiklós

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári román körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			16			

Szárzajta

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybacon-erdővidéki körzet; 1941: Nagybaconi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			11	13	14	15
Imaház			igen	igen	igen	igen
~hány férőhelyes			40	60	60	60
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					6	6
~lány					7	7
Elhaltak száma					1	
Kizárások						1
Újra felvettek						1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Szászfenes

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári román körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			15			

Szászrégen

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			7		11	
Elhaltak száma					1	
Vén, diakónus					1	
Vasárnapi alkalmak száma						2
1944	Státusz: 2	Létszám: 12	Istentiszteleti hely: imaház			

Szászújós

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			17		22	18
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			150			
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					6	6
~lány					8	7
Vén, diakónus						1
Vasárnapi alkalmak száma						3
1944	Státusz: 2	Létszám: 8	Istentiszteleti hely: imaház			

Szászsombor

Körzeti hovatartozás: 1942: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					6	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 16	Istentiszteleti hely: imaház			

Szatzmárnémeti

Körzeti hovatartozás: 1940: Szatzmárnémeti körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1	1	1	
Tagok száma			35	37	35	
Énekkar			igen	igen	igen	
Ifjúsági			igen	igen	igen	
Legénykör				igen		
Női kör				igen	igen	
Imaház			igen	igen	igen	
~hány férőhelyes			150	100	80	
1944	Státusz: 1	Létszám: 46	Istentiszteleti hely: imaház			

Székelydobó

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			1			

Székelyhíd

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		1	1
Tagok száma			54		52	50
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági			igen		igen	igen
Fúvós zenekar			igen		igen	igen
Vonós zenekar			igen			
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			120			100
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					6	6
~lány					16	10
Elhaltak száma					1	2
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					2	3
1944	Státusz: 1	Létszám: 48	Istentiszteleti hely: imaház			

Székelykeresztúr

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			16	13	13	

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Női kör			igen	igen		
Imaház			igen	igen		
~hány férőhelyes			100	100		
Kizárások						3
Vasárnapi alkalmak száma					3	

Székelyszáldobos

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybacon-erdővidéki körzet; 1941: Bibarcfalvai körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2		2
Tagok száma			2	2		2

Székelytamásfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Felsőcernátoni körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			12			9
Női kör			igen			
Imaház			igen			igen
~hány férőhelyes			25			100
Vasárnapi iskola				igen	igen	igen
~fiú				8	2	2
~lány				11	7	8
Vasárnapi alkalmak száma				3	2	2

Székelyudvarhely

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			8		12	12
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					3	6
~lány					7	4
Vén, diakónus						1
Vasárnapi alkalmak száma						3
1944	Státusz: 1	Létszám: 15	Istentiszteleti hely: imaház			

Székelyvécke

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			2		2	1
1944	Státusz: 2	Létszám: 2	Istentiszteleti hely: imaház			

Szentábrahám

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			1	1	3	3
Kizárások						1

Szentegyházsfalu

Körzeti hovatartozás: 1942: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					6	8
Elhaltak száma						1
Új állomás-e					igen	
1944	Státusz: 2	Létszám: 16	Istentiszteleti hely: imaház			

Szentjobb

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			12		13	14
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			110		100	110
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					4	4
~lány					2	2
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 14	Istentiszteleti hely: imaház			

„Szentmiklós” (azonosítása kérdéses)

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Szér

Körzeti hovatartozás: 1940: Hadadi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			48			

Szilágybagos

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágynagyfalui körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			53		53	55
Énekkar			igen		igen	
Ifjúsági					igen	
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			130			
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					15	16
~lány					15	18
Elhaltak száma					2	1
Kizárások					1	
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Szilágyballa

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyballai körzet; 1942: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		1	
Tagok száma			135		130	
Énekkar			igen		igen	
Ifjúsági			igen		igen	
Ifjúsági könyvtár			igen		igen	
Leánykör					igen	
Legénykör					igen	
Női kör					igen	
Fúvós zenekar			igen		igen	

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Imaház				igen		igen	
~hány férőhelyes				300			
1944	Státusz: 1	Létszám: 150		Istentiszteleti hely: imaház			

Szilágyborzás

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágynagyfalui körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2		2	2
Tagok száma				12		10	10
Újra felvettek							1
Vasárnapi alkalmak száma						3	3

Szilágyerked

Körzeti hovatartozás: 1940: Hadadi körzet.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2			
Tagok száma				50			
Énekkar				igen			
Ifjúsági				igen			

Szilágygörcsön

Körzeti hovatartozás: 1940: Hadadi körzet.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2			
Tagok száma				29			
Imaház				igen			
~hány férőhelyes				110			

Szilágylompért

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyperecseni körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2		2	2
Tagok száma				110		120	5
Énekkar				igen		igen	
Ifjúsági				igen		igen	
Leánykör						igen	
Imaház				igen		igen	
~hány férőhelyes				180			

Szilágynagyfalu

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágynagyfalui körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		1	1
Tagok száma			154		175	181
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági					igen	igen
Ifjúsági könyvtár					igen	
Leánykör					igen	
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			370			
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					35	38
~lány					45	50
Elhaltak száma					4	2
Kizárások					3	1
Vén, diakónus					2	2
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Szilágypér

Körzeti hovatartozás: 1940: Székelyhídi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			6		8	8
1944	Státusz: 2	Létszám: 8	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Szilágyperecsen

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyperecseni körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		1	1
Tagok száma			150		160	165
Énekkar			igen		igen	igen
Ifjúsági			igen		igen	igen
Ifjúsági könyvtár						igen
Leánykör					igen	igen
Női kör						igen
Pengetős zenekar						igen
Missziókamra					igen	
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			300			
Elhaltak száma						9

Szilágysámson

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilagyballai körzet; 1942: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			59		80	
Énekkar			igen		igen	
Ifjúsági			igen		igen	
Vonós zenekar			igen		igen	
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			150			
1944	Státusz: 2	Létszám: 52	Istentiszteleti hely: imaház			

Szilágysomlyó

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilagypercseeni körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			20		16	14
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			60			
Elhaltak száma						1

Szilágyzovány

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágynagyfalui körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			14		10	13
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					2	2
~lány					3	3
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Szinérváralja

Körzeti hovatartozás: 1940: Ottományi körzet; 1941: ua.; 1944: Szatmárnémeti körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2		
Tagok száma			16	16		
Imaház			igen	igen		
~hány férőhelyes			50	80		
1944	Státusz: 2	Létszám: 14	Istentiszteleti hely: imaház			

Szolnokháza

Körzeti hovatartozás: 1940: Érszölösi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			3		4	4

Szováta

Körzeti hovatartozás: 1942: Erdőszentgyörgyi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					1	

Szörcse

Körzeti hovatartozás: 1940: Felsőcsernátoni körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			7			7
Vasárnapi iskola				igen		
~fiú				5		
~lány				9		
Elhaltak száma						1
Kizárások						1
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	2

Tekenyfalu

Körzeti hovatartozás: 1942: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.;

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					2	2

Tihó

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			1			

Tóti

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			18		18	20
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			80		100	80
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					7	7
~lány					7	9
1944	Státusz: 2	Létszám: 20	Istentiszteleti hely: imaház			

Tőkepataka

Körzeti hovatartozás: 1940: Négerfalvai körzet;

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			8			

Tötör

Körzeti hovatartozás: 1940: Válaszúti körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			5			

Turcz

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			49			
Ifjúsági			igen		igen	
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			150			

Túrterebes

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	
Tagok száma			24		22	
Ifjúsági			igen			

Tusnádfürdő

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybacon-erdővidéki körzet; 1941: Nagybacon körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			2	1	1	1
Kizárások					1	

Türe

Körzeti hovatartozás: 1940: Kolozsvári román körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			3			

Újfegyvernek

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			11			
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			70			

Úsztató

Körzeti hovatartozás: 1940: Érszőlősi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			15		14	14
Vasárnapi iskola						igen
~fiú						5
~lány						3
Vasárnapi alkalmak száma						3

Úzvölgye

Körzeti hovatartozás: 1940: Sepsiszentgyörgyi körzet; 1941: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2		2
Tagok száma			4	4		3

Vadad

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1943: ua.; 1944: Székelyudvarhelyi körzet.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2			2
Tagok száma				6			4
1944	Státusz: 2	Létszám: 6		Istentiszteleti hely: imaház			

Vadazsd

Körzeti hovatartozás: 1940: Erdőszentgyörgyi körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2		2	2
Tagok száma				3		6	3

Válaszút

Körzeti hovatartozás: 1940: Válaszúti körzet.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				1			
Tagok száma				54			
Énekkar			/	igen			
Ifjúsági				igen			
Imaház				igen			
~hány férőhelyes				90			

Vámfalu

Körzeti hovatartozás: 1940: Ottományi körzet; 1941: ua.; 1944: Szatmárnémeti körzet.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2		
Tagok száma				7	7		
1944	Státusz: 2	Létszám: 14		Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Vámfalu (román gyülekezet?)

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet.

Adat		1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2			
Tagok száma				5			

Váralmás

Körzeti hovatartozás: 1940: Kalotaszeg-magyarkiskapusi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			10			

„Varasnó” (azonosítása kérdéses)

Körzeti hovatartozás: 1940: Pósalakai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			4			

Vargyas

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybacon-erdővidéki körzet; 1941: Bibarcfalvai körzet; 1943: Bibarcfalvai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2		2
Tagok száma			18	29		19
Imaház			igen	igen		igen
~hány férőhelyes			36	90		130
~új-e						igen
Vasárnapi iskola						igen
~fiú						7
~lány						10
Vén, diakónus						1
Vasárnapi alkalmak száma						3

Vármező

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			10		10	17
Imaház			igen			igen
~hány férőhelyes			25			50
Vén, diakónus					1	
Vasárnapi alkalmak száma					3	

Városfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Homoródszentmártoni körzet; 1941: ua.; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2	2	2	2
Tagok száma			5	5	5	5

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Imaház			igen	igen		
~hány férőhelyes			60	60		
Vén, diakónus						1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Varsolc

Körzeti hovatartozás: 1940: Szilágyperecseni körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			20		16	10
Ifjúsági			igen			
Imaház			igen		igen	
~hány férőhelyes			60			

Vártelek

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			10		10	7
Imaház			igen			
~hány férőhelyes			25			
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

„Vásárhelyhegy” (azonosítása kérdéses)

Körzeti hovatartozás: 1940: Pósalakai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			4			

Veck

Körzeti hovatartozás: 1940: Páncélcsehi körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			2			

Vedresábrány

Körzeti hovatartozás: 1940: Micskei körzet; 1942: ua.; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2		2	2
Tagok száma			3		6	7
Vasárnapi alkalmak száma						3
1944	Státusz: 2	Létszám: 6	Istentiszteleti hely: bérlemény, magánház			

Vérvölgy

Körzeti hovatartozás: 1944: Szilágyballai körzet.

1944	Státusz: 2	Létszám: 2	Istentiszteleti hely: nincs
------	------------	------------	-----------------------------

Vetés

Körzeti hovatartozás: 1940: Nagybányai körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			2			
Tagok száma			5			

Zilah

Körzeti hovatartozás: 1940: Zilahi gyülekezet; 1942: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			3		3	
Tagok száma			65		50	
Énekkar			igen		igen	
Ifjúsági					igen	
Leánykör					igen	
Fúvós zenekar					igen	
Vasárnapi iskola					igen	
~fiú					7	
~lány					5	
Elhaltak száma					1	
Vén, diakónus					4	
Vasárnapi alkalmak száma					2	

Zsákfalva

Körzeti hovatartozás: 1940: Zsákfalvai körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz			1		1	1
Tagok száma			54		50	50

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Missziókamra					igen	
Imaház			igen		igen	igen
~hány férőhelyes			150			200
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					22	20
~lány					18	18
Kizárások					2	
Vén, diakónus					2	2
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

C) DÉLVIDÉK VISSZACSATOLT TERÜLETEI

Andrástelke vasútállomás

Körzeti hovatartozás: 1942: Pacséri körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					13	3
Imaház					igen	
Új állomás-e					igen	

Bácsföldvár

Körzeti hovatartozás: 1942: Pacséri körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	2
Tagok száma				2*	13	2
Imaház					igen	

Bácskossuthfalva

Körzeti hovatartozás: 1942: Pacséri körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	2
Tagok száma				7*	13	5
Imaház					igen	
Elhaltak száma					1	

Bácsstóváros

Körzeti hovatartozás: 1942: Pacséri körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	2
Tagok száma				2*	1	2

Bajmok

Körzeti hovatartozás: 1941: Pacséri körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	2
Tagok száma				13*	13	15
Imaház					igen	igen
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	2

Cservenka

Körzeti hovatartozás: 1942: Cservenkai körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					1	1
Tagok száma					33	32
Énekkar					igen	igen
Ifjúsági					igen	igen
Vonós zenekar					igen	igen
Imaház					igen	igen
~hány férőhelyes						100
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú						12
~lány						20
Újra felvettek					7	
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 1	Létszám: 27	Istentiszteleti hely: imaház			

Csonoplya

Körzeti hovatartozás: 1941: Pacséri körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	2
Tagok száma				6*	6	9
Imaház					igen	igen
Vasárnapi alkalmak száma				2	3	3

Dunacséb

Körzeti hovatartozás: 1942: Újvidéki körzet.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	
Tagok száma					7	

Feketehegy

Körzeti hovatartozás: 1942: Cservenkai körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					4	5
Elhaltak száma					1	
Vasárnapi alkalmak száma					1	
1944	Státusz: 2	Létszám: 5	Istentiszteleti hely: nincs			

Kishegyes

Körzeti hovatartozás: 1941: Pacséri körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	2
Tagok száma				2*	7	7
Elhaltak száma				1		
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Pacsér

Körzeti hovatartozás: 1941: Pacséri körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				1	1	1
Tagok száma				35*	35	35
Női kör					igen	igen
Imaház					igen (épül)	igen
~új-e					igen	igen
Vasárnapi iskola				igen	igen	igen
~fiú				8	5	8
~lány				5	8	7
Kizárások					2	4
Vén, diakónus				1	1	1
Vasárnapi alkalmak száma				3	2	3

Sajkásszentiván

Körzeti hovatartozás: 1942: Újvidéki körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					42	46
Imaház					igen	igen
~hány férőhelyes					250	180
Vasárnapi iskola						igen
~fiú						9
~lány						15
1944	Státusz: 2	Létszám: 46	Istentiszteleti hely: imaház			

Szabadka

Körzeti hovatartozás: 1941: Pacséri körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	2
Tagok száma				8*	6	8

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					6	6
~lány					4	7
Vasárnapi alkalmak száma				2	3	3

Szeghegy

Körzeti hovatartozás: 1942: Cserevenkai körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					32	31
Énekkar					igen	igen
Ifjúsági					igen	igen
Ifjúsági könyvtár					igen	igen
Vonós zenekar					igen	igen
Imaház					igen	igen
~hány férőhelyes						80
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú						8
~lány						10
Elhaltak száma					2	1
Újra felvettek					2	
Vén, diakónus					2	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 26	Istentiszteleti hely: nincs			

Szilágyi

Körzeti hovatartozás: 1941: Pacséri körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2		2
Tagok száma				22*	22	24
Imaház					igen	igen
Vasárnapi iskola				igen	igen	igen
~fiú				4	4	4
~lány				5	5	4
Elhaltak száma				1		2
Vasárnapi alkalmak száma				2	2	3

Temerin

Körzeti hovatartozás:

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	
Tagok száma				2*		
Elhaltak száma					1	

Topolya

Körzeti hovatartozás: 1941: Pacséri körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	2
Tagok száma				9*	9	8
Elhaltak száma				1		1
Kizárások				1		
Vasárnapi alkalmak száma					2	

Torzsa

Körzeti hovatartozás: 1942: Cservenkai körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma					26	25
Énekkar					igen	
Ifjúsági					igen	
Imaház					igen	igen
~hány férőhelyes						80
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú						5
~lány						5
Elhaltak száma						1
Újra felvettek					1	
Vén, diakónus					1	1
Vasárnapi alkalmak száma					3	3
1944	Státusz: 2	Létszám: 19	Istentiszteleti hely: imaház			

Újvidék

Körzeti hovatartozás: 1942: Újvidéki körzet; 1943: ua.; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					1	1
Tagok száma					88	86
Énekkar						igen
Ifjúsági						igen
Női kör						igen
Pengetős zenekar						igen
Imaház					igen	igen
~hány férőhelyes					200	200

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vasárnapi iskola					igen	igen
~fiú					14	16
~lány					18	19
Vasárnapi alkalmak száma					4	3
1944	Státusz: 1	Létszám: 85	Istentiszteleti hely: imaház			

Vajszka

Körzeti hovatartozás: 1942: Pacséri körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz					2	2
Tagok száma				19*	5	4
Új állomás-e					igen	
Vasárnapi alkalmak száma					3	3

Zsablya

Körzeti hovatartozás: 1941: Pacséri körzet; 1942: ua.; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	2
Tagok száma				11*	10	10
Imaház					igen	igen
Elhaltak száma				1		
Újra felvettek				2		
Vasárnapi alkalmak száma				3	2	3

Zsablya második (német?) gyülekezet

Körzeti hovatartozás: 1943: Újvidéki körzet; 1944: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz						2
Tagok száma						7
Imaház						igen
~hány férőhelyes						90
1944	Státusz: 2	Létszám: 7	Istentiszteleti hely: nincs			

Zsombor

Körzeti hovatartozás: 1942: Pacséri körzet; 1943: ua.

Adat	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Státusz				2	2	2
Tagok száma				2*	1	7
Vasárnapi iskola						igen
~fiú						1
~lány						3
Elhaltak száma					1	

IV. EGYHÁZZENE

Garai Zsolt

Partita a XX. század orgonairodalmában

Stíluselemek a saját művekben¹

Dolgozatom témájának kiválasztásában két cél vezetett.

Az első: a baptizmus 500 éves múltjára visszatekintve rámutatni az orgona fontosságára és pótolhatatlan szerepére a baptista gyülekezetek istentiszteleteinek zenei életében, közös- és kórusénekülésében, amely napjainkban egyre inkább kezd elhalványulni, felváltja a különböző póthangszerek használata és dicsőítő csapatok felbukkanása. Egyik nyilván nem zárja ki a másikat, de mindkettőnek megvan a helye, a szerepe, és ezt bölcsen, alázattal kell kezelni. Meg vagyok győződve azonban, hogy istentiszteleteinken a közös dicsőítés énekeinek kíséretét az orgona tudja ellátni a legjobban, azért is, mert ez áll legközelebb az emberi hanghoz és az emberi szívhez, ezáltal tud elcsendesedni, vagy éppen felemelő dicséretben kitörni. Az orgonának tehát fontos vezető szerepe van a közös éneklésben, így nem szükséges énekvezető, mint egyes helyeken.

A második motivációm pedig az volt, hogy bemutassam Beharka Pál testvér egyedülálló zenei munkásságát a baptista gyülekezetekben és kulcsfontosságú szerepét a különböző zenei kiadványok megjelenésében. Továbbá, amint látni fogjuk, más neves egyházzénészek bevonása ebbe az alkotó folyamatba, melynek eredménye Isten dicsőségét és a következő generáció zenei tanítását, nevelését szolgálta. Bárcsak mi is, a mostani zenei szolgáltatók ilyen odaadással és bölcsességgel tudnánk a felnövekvő fiatalságot jó zenei és lelki irányba terelni, továbbadni az értékeket, melyeket elődeinktől kaptunk, hogy el tudjuk mondani a zsoltárossal: „Új éneket adott a számba, Istenünknek dicséretét. Sokan látják ezt, félük az Urat, és bíznak benne.” (Zsolt 40,4)

¹ Elhangzott a III. Tudományos Konferencián, 2023. november 23-án a BTA-n

Az 1846-os évet tekintjük a baptizmus kezdetének Magyarországon. Ekkor még a német baptista testvérek által hozott evangélikus énekeskönyvet használták. Eleinte tehát a német korálok képezték az énekanyag nagy részét, kiegészülve az angolszász eredetű, úgynevezett ébredési énekekkel.² 1860-ban bevezették a bázeli egyházi énekeskönyvet, amely a svájci protestánsok lelki énekeit tartalmazta.³ Magyar nyelven 1866-ban jelent meg az első énekeskönyv *Új Sion Hárfa* címmel, majd 1872-ben a második kiadása.⁴ Meg kell említenünk a *Glaubenstimme* című hamburgi német énekeskönyvet, amely 1875 körül került használatba, és a későbbi *A hit hangjai* énekeskönyv alapját képezte.⁵ Ezt különböző, vasárnapi iskolák számára kiadott énekeskönyvek követték, majd 1905-ben megjelent a magyar nyelvű baptista gyülekezeti énekeskönyv, *A hit hangjai*,⁶ amely a következő évtizedekben számos kiadást ért meg. A teljesség igénye nélkül megemlítjük még a *Kis Zsoltár*, *Kis Énekes*, *Sion Énekei*, *Evangéliumi Karénekek* című kiadványokat, valamint a különböző gyűjteményekben, folyóiratokban és éneklapokon megjelenő gyülekezeti, vegyeskari vagy vasárnapi iskolai használatra szánt énekeket.⁷

Mivel a frissen alakuló gyülekezetekben még nem voltak orgonák, ezért a harmóniumot használták a közös énekek kíséretéhez, ami eleinte nehézségekbe ütközött, ráadásul érezhető volt egy kálvini eredetű hangszerellesség is.⁸ A „kántori” feladatot képzett zenetanárok töltötték be, akik jó hangszereseket neveltek, gondoskodva az utánpótlásról. A gyülekezetek megalakulása után rövid idővel megalakultak az énekkarok is,⁹ eleinte egyszerű, képzetlen, de annál lelkesebb karvezetőkkel és kórustagokkal, aztán pedig lehetőség volt a fejlődésre különböző „Ének elméleti” függelékek, tanfolyamok és továbbképzők segítségével, nem utolsósorban a Baptista Teológiai Szeminárium falain belül.¹⁰

A múlt évszázad elején kezdtek megjelenni az orgonák a baptista gyülekezetekben: Budapest Nap utca (1903), Békés I. (1905), Pesterzsébet

² BÁNYAI J.: A magyarországi baptista egyházzene története, Baptista Kiadó, Budapest, 1996, 10. o.

³ U.o. 11. o.

⁴ U.o. 12. o.

⁵ U.o. 19. o.

⁶ U.o. 15. o.

⁷ BEHARKA P.: Himnológia jegyzet, Baptista Teológiai Akadémia, Himnológia Tanszék, 2011, 116-118. o.

⁸ U.o. 243. o.

⁹ U.o. 113. o.

¹⁰ Mai nevén Baptista Teológiai Akadémia.

(1908), Hajdúböszörmény (1912), Kétegyháza (1920)¹¹. Később Kiskőrösön, Újpesten (1940) és Soltvadkerten (1944) épült orgona. Az 1970-es, 80-as években újabb orgonák is épültek, illetve felújították és bővítették a már meglévő orgonákat.¹² Aztán egyre jobban teret kaptak az elektromos orgonák hely- vagy pénzhány miatt, illetve a digitális orgonák, amelyek messze állnak a hagyományos orgona hangzásvilágától, de alkalmasnak bizonyulnak a gyülekezeti használatra. Legújabbban az úgynevezett *Hauptwerk* orgonák részesülnek előnyben, mint Rákosszabán, Kiskőrösön, Debrecenben stb. A jogos kérdés az, hogy mi lesz a már meglévő sípos orgonáink sorsa, melyeknek a karbantartása elég költséges. Áldozunk-e ezeknek az orgonáknak a javítására, vagy könnyen lemondunk róluk? Ne feledjük, hogy elődeink sokat áldoztak ezen hangszerek megvásárlására, tudatában lévén annak, hogy a közös énekek kíséretére a legalkalmasabbak!

Miután rövid betekintést nyertünk a magyarországi baptista zenei életbe, lássuk, milyen irányzatok voltak jellemzőek a XX. század magyar orgonazenéjében. Ha párhuzamot szeretnénk vonni a baptista zenei örökség és a múlt század orgonazenéje között, láthatjuk, hogy mindkettőnek szoros kapcsolata van a német zenei kultúrával, annak történetével, az hatással volt úgy a magyar baptista misszióra, mint a magyar orgonamuzsikára, orgonaépítészetre. Ebben az értelemben meg kell említenünk a németországi orgonamozgalmat az 1920-as évek elején, amely arra törekedett, hogy megújítsa a teljes német kulturális életet,¹³ és visszaállítsa a barokk zene értékeit, jelen esetben a barokk orgona-ideált és a barokk zene autentikus, stílushű előadását. Konkrétan a barokk mechanikus traktúra és a csúszkaláda elektromos úton való kombinálását kívánták megvalósítani. Ugyanakkor az elzászi orgonareform hatása is érezhető Magyarországon, amely a romantikus gondolkodást nem zárta ki, és a szimfonikus zenekari hangzást követte a hangszerépítésben is¹⁴. Ezek az eszmék Magyarországon is hamar meggyökereztek, és az orgonahangzás ideálja megegyezett itt is Bach, Silbermann és Cavaillé-Coll féle orgonák hangzásával.¹⁵

Egyre jobban kiéleződött a különbség, a korai modernizmus zenéje és a régizene elhatárolódott egymástól. Az első a neoklasszicista irányzatban, majd

¹¹ BEHARKA P.: Himnológia jegyzet, Baptista Teológiai Akadémia, Himnológia Tanszék, 2011, 247. o. Itt csak a magyarországi gyülekezetek orgonáit soroltuk föl.

¹² U.o. 248. o.

¹³ BALOGH L.: A németországi orgonamozgalom hatása a magyar orgonaépítészetre, doktori disszertáció, 2019, 1. o.

¹⁴ U.o. 4. o.

¹⁵ U.o. 9. o.

később a dodekafóniában és szerializmusban nyilvánult meg, míg a második a historikus mozgalmakban, kutatásokban, kongresszusokban¹⁶. Bartók és Kodály művészetén keresztül a nemzeti vonás is hangsúlyt kapott, hiszen őáltaluk lépett ki a magyar zenetörténet a német zeneélet provinciájából.¹⁷

Az iparosodásnak köszönhetően nagyobb orgonák építésében gondolkodtak, gyári orgonák készültek „gépies” hangzással, sajnos a kisebb orgonák kárára, melyeket kézműves módszerekkel készítettek, és „művészi pontosságra” törekedtek¹⁸. A XX. század második felétől a pneumatikus és az elektro-pneumatikus rendszerek egyre inkább háttérbe szorultak, és a csúszkaláda lett mértékadó, nagyobb hangszereken elektromos játszótraktúrával. Az első neobarokk szellemben épült orgonát Árokháty Béla és Zalánfy Aladár tervezte, és a Rieger gyár építette meg 1940-ben az óbudai evangélikus templomban. A Budapest-Tisztviselőtelep református templomában épülő Angster-orgonához 1941-ben Németországból rendelték a nyelvsípkokat. A két nagy orgonagyárat, a pécsi Angster és a budapesti Rieger céget államosították. Utóbbi – mely a legtöbb hangszert építette, újította fel az országban – 1963-tól, mint a Fővárosi Művészi Kézműves Vállalat orgonaüzeme működött.¹⁹ A 60-as évek közepétől több nagyobb orgonaépítésre, átépítésre is sor kerülhetett, részben külföldi cégek közreműködésével (egri főszékesegyház 1964., budapesti Zeneakadémia 1967., pesti egyetemi templom 1972., pécsi székesegyház 1973.). Az első jelentős mechanikus traktúrájú orgona – még importált csúszkaládákkal – 1971-ben épült fel a budapesti Deák téri evangélikus templomban, egy korábbi pneumatikus orgona sípjainak felhasználásával.²⁰ Itt meg kell említenünk Trajtler Gábor²¹ orgonaművészi, orgonatervezői és orgonaszakértői munkásságát, de pedagógusként is meghatározó irányt mutatott az Evangélikus Teológia hallgatóinak, illetve egyházzenészek egész nemzedékeinek.

A *Partita* (*partie, parthia*) az olasz *partire* szóból ered, jelentése: osztani. A XVI. sz. végétől a XVIII. sz. elejéig egy variáció-sorozat valamelyik darabját jelenti. Ugyanakkor a *szvit* egyik általánosan elterjedt elnevezése is

¹⁶ Főleg az 1925-i hamburgi és lübecki, majd az 1926 és 1927-i freiburgi orgonakongresszusokat emeljük ki.

¹⁷ MOLNÁR J.: *Az új zene*, Budapest, Révai, 1925, 134. o.

¹⁸ U.o. 11. o.

¹⁹ BALOGH L.: A németországi orgonamozgalom hatása a magyar orgonaépítésre, doktori disszertáció, 2019, 68 o.

²⁰ U.o. 69. o.

²¹ 1929-2022. 2000-ben jelent meg az „Orgonaismeret” című tankönyve

volt Olaszországban már a XVII. század elején.²² Legkorábbi nyomai egyrészt táncleírásokban, másrészt a hangszeres zenében bukkannak fel. A XVIII. századig a partiták számozása már az első darabbal kezdődik, eltérően a későbbi gyakorlattól, ahol a második darabbal kezdődött a számozás. Az első a témát volt hivatott bemutatni, egyszerű harmonizációval és technikákkal. A XVII. századtól a partitát általánosan használták hangszeres darabok vagy szvitszerű sorozatok elnevezésére (pl. Bach partitái szólóhegedűre). A barokk korálvariáció vagy korálpártita esetében a dallam annyiszor hangzik fel, ahány versszakból áll a korál, és szólamról szólamra vándorolva, az ének-szöveg értelmét programatikus karaktervariációkban fejezi ki (pl. Bach korálpártitái orgonára).²³ A liturgiai újítómozgalmak és az orgonamozgalom nyomán Magyarországon is nagy számban keletkeztek liturgikus és koncert célokra szánt orgonaművek. Ezekben a művekben a cantus firmus kötődés és a modern kompozíciós eszközök egyensúlyainak legkülönbébb megoldásait találhatjuk meg. Ebben a vonatkozásban Koloss István négy orgona partitáját, Lisznyai Szabó Gábor partitáját, Kovács Szilárd: Korál-Partita barokk stílusban c. művét és Garai Zsolt partitáit említjük meg.

Lisznyai Szabó Gábor:

Ó, fogd kezem vezérem című partita

Lisznyay Szabó Gábor (1913–1981) a XX. századi zenetörténet egyik legjelentősebb személyisége, zeneszerzői munkássága legalább olyan fontos, mint pedagógiai, egyházzenei hivatása. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán Harmat Artúr növendékeként 1934-ben egyházkarnagyi oklevelet, Siklós Albert irányítása mellett 1935-ben zeneszerzés diplomát, Dohnányi Ernő mesteriskolájában pedig 1937-ben zeneszerzői művészi oklevelet szerzett. Ebben az intézetben és a Budai Zeneakadémián tanároskodott, ahonnan a személyi kultusz idején minden indok nélkül elbocsátották. Négy évtizeden keresztül több templom orgonistája is volt. Azon muzsikusként tartozott, akik egyházi és nemzeti kultúrában gondolkodtak, zenéje sok egyházzene szerint „életet áraszt”. Lisznyay életműve gazdag és változatos, zenekari, kamara, orgonaművek és dalok mellett húsz misét is komponált, de a kórus és az orgona adta szerteágazó művészetének két fő pillérét. Műveit áthatja a személyes hitbeli meggyőződés. Több mint 300 művéből alig félszáz alkotás van, amely mellőzi az ember vagy az orgona hangját.

²² Szabolcsi Bence–Tóth Aladár: Zenei lexikon, III. kötet, Zeneműkiadó Vállalat, Budapest, 1965, 476. o.

²³ U.o., 365. o.

Lisznyay életműve úgy formai, tematikai, mind harmóniai, zeneelméleti szempontból meglehetősen heterogén. Kreatív, színes harmóniákkal átszőtt zenéjében a Belgiumban töltött diákévek hatása érződik. Műveiben gyakran keverednek a divatos franciás impresszionista harmóniák a gregorián puritánságával, vagy egyesül a XVII. század polifóniája az *avantgárd* tonalitás rideg effektjeivel. Egyházi műveiben az általánosan elterjedt gregorián témák és kanonizált katolikus népénekek mellett megannyi apokrif népéneket, protestáns korált, baptista gyökerekkel rendelkező énekeket és héber dallamot is feldolgozott, beépített műveibe.

Lisznyai tanár úr, a baptisták „házi zeneszerzőjének” vallotta magát.²⁴ Számos kórusfeldolgozása és önálló kompozíciója megtalálható a Magyarországi Baptista Egyház budapesti zenei kiadványaiban, mint az Evangéliumi Vegyeskarok (1968), Bibliaköri énekek kíséretei (1982), Énekeljünk az Úrnak (1985) és az Evangéliumi Karénekek (1992).²⁵ Ez a gyümölcsöző kapcsolat 1943/44. tanévben kezdődött, amikor Beharka Pál és Bányai Jenő testvérek nála tanulhattak az egykori *Nemzeti Zenedében*. A '60-as évek második felében Beharka Pál²⁶ testvérnek köszönhetően újra fölvelték vele a kapcsolatot. Pali bácsi,²⁷ mint az akkori zenebizottság elnöke felkérte több baptista vonatkozású ének feldolgozására, hogy így is gazdagodjon és színesedjen a kórus repertoár. Az akkoriban már külföldön is ismertté vált Központi Énekkar is több alkalommal felkérte művek komponálására. Más nagyobb mérvű művei közül megemlíthjük a *Gedeon-kantátát*, a *Karácsonyi*

²⁴ BÁNYAI J.: A magyarországi baptista egyházzene története, Baptista Kiadó, Budapest, 1996, 229. o.

²⁵ E kiadványok megjelenéséhez hozzájárultak: Beharka Pál, Bányai Jenő, Jobbágy István, Harmat Artúr, Bárdos Lajos, Csomasz Tóth Kálmán, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán, Kerényi György, Lisznyai Szabó Gábor, Halmos László, valamint az újabb nemzedék: Gerő Erik, Lukács Géza, Ráduly Emil, ifj. Révész László, Tóka Szabolcs, ifj. Pátkai Imre.

²⁶ Dr. Beharka Pál (1929–) neve az évek során szinte teljesen összefonódott a magyarországi baptista ének-zenével. Az egyházi szolgálat és a zenélés öröme betöltötte egész életét. 1952-ben az újpesti gyülekezet orgonistája, karvezetője lett, majd az egész Baptista Egyház zenei irányítójává vált. Szolgált, mint a Baptista Teológiai Akadémia egyházzenei tanszékének vezetője és professzora, énekeskönyv szerkesztő és hangversenyző orgonista, egyházzenei tanfolyamok vezetője. A magyar baptista zenekultúra meghatározó egyéniségeként énekfeldolgozásaival, az elmúlt évtizedek során kiadott énekeskönyvekkel, kórus gyűjteményekkel, és más egyházakban is népszerű kétkötetes orgonaiskolájával gazdagította, nemcsak a baptista gyülekezeteket. A baptista közösség zenekultúrája érdekében végzett tevékenységéért 1994-ben a Magyar Köztársaság Érdemrend kiskeresztjét adományozták neki, 2001-ben neki ítéltek az Újpestért Díjat, 2005-ben pedig a Spurgeon-díjat. 2005. december 17-én a kaliforniai Biola Egyetem a zenetudományok doktorává avatta.

²⁷ Engedtessek meg ez a megszólítás, legtöbben erre a kedves, közvetlen megszólításra kapunk felkérést tőle.

oratóriumot, továbbá az *Ó, fogd kezem, vezérem* című orgona partitáját, variáció sorozatát.

Lisznyay legtöbb orgonaművét valamilyen koráldallamra építette. Pali bácsinak ajánlva írta meg az *Ó, fogd kezem, vezérem* című partitáját,²⁸ amely Friedrich Silcher 1842-ből származó dallamára épül.²⁹ A mű pontos keletkezési évét nem tudjuk, de feltehetően a '70-es évek második felében hagyhatta el a mester tollát. Amint láthattuk, Lisznyay a magárahagyatottság éveitől kezdve elsőként a baptista egyháztól kapott felkérést kóruskompozíciók írására, majd később kisebb, pedagógiai célokra szánt orgonaművek komponálására a Beharka Pál által szerkesztett *Gyülekezeti harmónium- és orgonajáték* kötetekbe.³⁰ A második kötetben a legjelentősebb Lisznyay kompozíció, a *Csordapásztorok*³¹ és *Canzonetta I.*³² mellett ez a partita.

A következőkben csupán informatív jelleggel szeretném bemutatni és elemezni a különböző partiták variációs tételeit, a teljesség igénye nélkül. A dallam bemutatása, harmonizálása alapvetően klasszikusnak mondható, négyoszlamú, habár a szolid kromatika, és a számos szeptim-, és non akkord különleges, spirituálékra jellemző színeket kölcsönöz a dallamnak.

Az első variációban a tenor szólamba kerül a cantus firmus, melyet a felső szólamokban egy polifon, triolás motívum kísér végig.

A második variáció talán az egész sorozat legérdekesebb tétele. Habár a 12/8-os metrum megmarad az előző tételből, a harmóniak helyett itt egyszólamú fel-alá futkározó kvartokból áll a variáció, melyek tenutóval jelölt hangjai adják ki a dallamot.

A harmadik variáció melankolikus daktilusai, és a szoprán alatt húzódó polifon imitációs szerkesztés a barokk korálelőjátékokat idézi. A tétel első fele gyakorlatilag tiszta d-mollban mozog, csak a kilencedik ütemtől induló hangnemi kitérés alatt válik kromatikussá a kíséret, amely azonban már végig kíséri a korált és pikardiai terccel zárul.

²⁸ Ez az opusz megtalálható a „*Hű pásztor az Úr*” című jubileumi hanglemezen, melyet 2001-ben rögzített Pali bácsi az Újpesti Baptista Gyülekezet sípos orgonáján.

²⁹ Egy másik, Pali bácsinak ajánlott műve a *Pastorale* című kamaramű, a HH. 43-as énekére vonózenekarra, harmóniumra (*ad libitum* egy szólamú énekkar). A pontos datálás szerint Felsőgödön készült 1968. november 13-án.

³⁰ Beharka Pál: *Gyülekezeti harmónium- (orgona-) játék I. kötet*. Magyarországi Baptista Egyház, Budapest, 1975; Beharka Pál: *Gyülekezeti orgonajáték II. kötet*. Magyarországi Baptista Egyház, Budapest, 1980.

³¹ A *Három magyar pásztorált* 1937-ben komponálta, ezekből a harmadik jelent meg az említett kötetben.

³² 1938 november 26-án írta.

A negyedik variáció egy scherzo, ahol a második variációhoz hasonlóan a szopránban megállás nélkül áradó tizenhatod futamok indító hangjai idézik a dallamot. Ez a tétel a leginkább impresszionista, rengeteg kromatikával, domináns-, és félszűk szeptimekkel, majd a karakterének megfelelően két könnyed staccatóval zár a basszusban.

Az ötödik variáció a basszusban végig vonuló negyed-osztinátóra épül, miközben a szopránban megjelenő korál alatt egy rendkívül sűrű kromatikus kíséret húzódik. A kilencedik és tizedik ütemben megjelenő klasszikus funkciók nélküli kromaticizmus már Lisznyay utolsó korszakának a jellemzője, és csak az utolsó dallamsor alatt válik újra diatonikussá a kíséret.

A záró, hatodik variáció egy tokkáta, melyben a válaszolató, repetáló tizenhatodok alatt a pedálban szólal meg a téma. A teljes korál elhangzása után polifonná válik a kíséret, és egy szubdomináns nyugvópont után egy rövid akkordikus codával zárul a mű.

Koloss István:

Siess, keresztyén című partita

Koloss István (1932–2010), orgonaművész, zeneszerző, a XX. századi magyar egyházzene egyik legmeghatározóbb alakja volt. Tanulmányait Gergely Ferencnél és Szelényi Istvánnál végezte. 1963-ban improvizációs kurzust végzett Párizsban Marcel Duprénél. Évtizedeken át, egészen haláláig a budapesti Szent István-bazilika orgonistájaként szolgált.

Nemcsak mint orgonista, de mint zeneszerző is jelentős örökséget hagyott hátra, főként egyházi kompozíciói, kiemelten kórusművei által. Zeneszerzői hitvallása ez volt: „A zene egy lehetőség, ugyanis mindenben, ami szép, abban kicsit megláthatjuk Istent. Így az értékes zenék által Isten fénye világhat meg minket.”

Koloss István sokat tett a Lisznyay életmű megismertetéséért, tervbe vette a szerző összes orgonaművének közreadását. Sajnos nem sikerült a teljes anyagot kiadnia, de két kötetben megjelent Lisznyai számos orgonaműve.³³ Részt vett a Beharka Pál által kiadott Gyülekezeti orgonajáték II. kötet szerkesztésében is.

Koloss István négy, orgonára írt partitájából hadd emeljem ki a második partitát, amelyben a szerző a *Siess, keresztyén lelki jól hallani* című dallamot

³³ BALATONI S.: *A kórus és az orgona árnyékában. Lisznyai Szabó Gábor életművének a rendszerezése és elemzése*. Doktori disszertáció, 2016, 2. o.

dolgozta föl (katolikusoknál a *Felmutat égbe Szent Gellért keresztje* című ének), feltehetően a '70-es évek elején. A manuál változata, az eredeti *Introductio* nélkül Beharka Pál *Gyülekezeti harmóniumjáték I-es* kötetében jelent meg más Koloss-feldolgozások mellett. A dallam Tinódi Lantos Sebestyénhez, a XVI. század fontos műfaja, a históriás ének mesterének a nevéhez fűződik, melyet 1549-ben szerzett, szövegét pedig Magyar Bálint írta. A szép, f-eolra épülő modális koráldallam lépegető kvint akkordokkal van harmonizálva, híven követve a modális fokok adta lehetőségeket. Ezt a bemutatást nyolc karaktervariáció követi, röviden elemezném ezeket:

Első variáció – *Moderato*, 4/4 ü., a dallamot a jobb kézben hozza szolisztikusan, amit a bal kéz nyolcad mozgású kromatikus párhuzamos kvartokkal kísér.

Második variáció – *Allegretto*, 4/4 ü., a dallam ugyancsak a jobb kézben szól, alatta tizenhatodos kromatikus akkord figurációkkal harmonizálja a szerző, a végén fríg és lokriszi zárlatokkal.

Harmadik variáció – *Allegro*, 6/8 ü., a koráldallam a nyolcados lük-tetésű figuratív, kromatikus kvint és kvart akkordok tetején bukkan föl.

Negyedik variáció – *Grave*, 4/4 ü., a feszes ritmusú, magyaros motívummal díszített dallam kísérő akkordjai ellenidőre jönnek, és fölfelé ívelő kromatikus szeptimakkordokkal fokozza a feszültséget. Egy rövid, 2 ütemes coda zárja ezt a változatot.

Ötödik variáció – *Lento, rubato*, újból 6/8-os ütemben szólal meg a cantus firmus a tenorban, ezúttal egy ceolban, fölötte magas regiszterben szinkópált ritmusú ellenpontozást hoz a jobb kéz, egy akusztikus skála 1:3:1:3:1:3 arányban, ami a bitonalitás, moll-dúr kapcsolat érzetét adja.

Hatodik variáció – *Fugato I. Molto moderato*, 3/8 ü., újból f-eol, itt az első korálsornak, illetve a belőle nyert témát négyszólamú szabályos fűga-szerkesztéssel vezeti végig. Disszonáns és modern hangzásokat alkalmaz, a végén pedig mixtúrák kíséretében hangzik fel a téma a basszusban, és egy biterciális akkorddal készíti elő a következő részt.

Hetedik variáció – *Fugato II. Più mosso*, 3/4 ü., ugyanazt a kompozíciós technikát alkalmazza, mint az előző variáció, de itt egy karakteresebb, háromszólamú fűgát hallhatunk, változó metrummal és egy váratlan, de hatásos befejezéssel.

Nyolcadik variáció – *Solenne*, 2/2 ü., a témát augmentálva hozza, most már egy ünnepélyes F-mixolid hangnemben. A jobb kéz kromatikus, távoli hangnembeli akkordjait egy ostinato basszus kíséri. Itt is egy hatütemes coda zárja a tételt, és egy világos, nónával színezett F-dúron állunk meg.

Garai Zsolt:

Az egyháznak csak Jézus a fundamentuma című partita

Az első orgona partitámat³⁴ 2003 körül komponáltam az Újpesti Egyházzenei tanfolyamon, és Beharka Pál orgonaművész testvérnek ajánlottam tisztelem és nagyrabecsülésem jeléül. A hat variációból álló mű Samuel Sebastian Wesley, XIX. századi egyházzenesész, az anglikán egyház virtuóz organistája és zeneszerzője híres dallamát, a *The Church Has One Foundation*-t dolgozza föl. Itt leginkább Lisznyay stílushatása érezhető, a hangnem (D-dúr) és a variációk száma is megegyezik az *Ó, fogd kezem, Vezérem* című partitájával.

A dallam bemutatása ugyancsak egyszerű négyszólamú letét formájában szólal meg, negyed értékű hangokat hozva, kromatikus harmóniákkal, kisleltetésekkel díszítve.

Első variáció – *Andante espressivo*, a téma a bal kézben, a jobb kéz két szólama pedig folyamatos nyolcad mozgású ellenponttal egészíti ki a hangzatokat.

Második variáció – *Andante con moto*, triolás motívum vonul végig ezen a variáción, főleg a jobb kézben, és jól rejtik a dallam hangjait.

Harmadik variáció – *Allegro moderato*, ezúttal a párhuzamos hangnem, h-moll szólal meg, a szopránban megállás nélkül áradó tizenhatod futamok hangjai idézik foszlányaiban a dallamot. A francia impresszionista hatás ebben a tételben érezhető a legjobban, gyakori kromatikával és hangnemi kitérésekkel.

Negyedik variáció – *Andante religioso*, ez a legnyugodtabb variáció, talán Beethoven lassú tételeire emlékeztet. Visszatér a D-dúr, a téma a jobb kézben, de megfordításban.

Ötödik variáció – *Scherzando*, itt a harmóniát egyszólamú fel-alá futkározó felbontott kvart akkordok biztosítják, melyek tenutóval jelölt hangjai adják ki a dallamot. A pedál szólóregisztere oktáv kánonban hozza a témát.

Hatodik variáció – *Tempo giusto*, a manuál összetett ütemű szinkópás kísérete alatt a pedálban szólal meg a cantus firmus, jelképezve az időktől megtépázott egyház fundamentumát, aki maga Jézus, biztos és erős szikla, bármi jönne is. A fölfele ívelő, egyre növekvő kíséret végül egy osztináló basszus pedál fölött hozza a záróakkordokat, amelyek Beharka első négy beütését idézik. Egy fenséges adagio koronázza meg a mű végét, Liszt Ferenc orgona kompozícióira emlékeztetve.

³⁴ Ez az opus megtalálható a „*Verre resurrexit*” című CD-lemezen, melyet 2016-ban rögzítettem a Nagyváradi Egyetem kápolnájában lévő Heyligers analóg orgonán.

Garai Zsolt:

Veni Creator Spiritus című partita

A *Veni Creator Spiritus* egyike a legrégebbi és legnépszerűbb latin himnuszoknak az egyházi liturgiában. Ezt a gregorián pünkösdi himnuszt (Jöjj, teremő Lélek) a IX. századi Hrabanus Maurusnak tulajdonítják (776-856).

Később az anglikán, lutheránus közösség is lefordította és bevezette, több nyelvre is lefordították, többek között 1524-ben Luther Márton németre (*Komm, Gott schöpfer heiliger Geist*). Számos magyar fordítása is van: *Teremő lélek, jöjj közénk* (Babits Mihály fordítása), *Ó, jöjj, Teremő Szentlélek* (Vietorisz József fordításában), *Jövel, Teremő Szentlélek*. Az orgonairodalomban számtalan zeneszerző felhasználta cantus firmusként művében.

A *Veni Creator Spiritus* című partitám³⁵ ugyancsak hat variációból áll, 2018-ban komponáltam édesapám emlékére, aki 2011 pünkösdvasárnap reggel adta át lelkét Teremőjének. Ez a partita Koloss stílusjegyeit hordozza inkább, talán azért, mert merészebb technikákkal és harmóniákkal próbálkoztam. A modális hangvételű, pontosabban e-fríg témabemutató után:

az **Első variáció** kánonban hozza a témát a szopránban és a pedálban kromatikus kvartakkordok kíséretében, nyolcad mozgásban.

A **Második variáció** hasonló technikát alkalmaz, a téma ezúttal felütéssel kezd, és triolás, szinkópás hatású, cluster-szerű kvartakkordok kísérik. A pedál a verssor végeket imitálja.

A **Harmadik variáció** a témát egy tiszta kvarttal feljebb mutatja be, alatta pedig felbontott mixtúra akkordok hullámoznak tizenhatod értékekben.

A **Negyedik variáció** meditatív, megnyugvást hozó kitartott akkordjai fölött a jobb kéz megfordításban hozza a cantus firmust. A végén hozott mixtúrák Kodály hangzásvilágát idézik.

Az **Ötödik variáció**ban újabb kánon következik a manuál gyors triolás kvart akkordos mozgása és a pedál között,

Az **Utolsó variáció** pedig francia tokkáta stílusban, távoli hangnemkapcsolatokkal monumentálisan zárja a ciklust. A coda váratlan ünnepélyes E-dúrja a reményt sugározza, Kodály Zoltán *Organoedia*-jából a *Gloria* magasztos hangulatát idézve.

³⁵ Ez az opus megtalálható a *Veni Creator Spiritus* című lemezen, melyet 2019-ben rögzítettem az Aradi Magyar Baptista imaház Johannus digitális orgonáján.

Irodalomjegyzék

- BALATONI Sándor: A kórus és az orgona árnyékában. Lisznyai Szabó Gábor életművének a rendszerezése és elemzése, Doktori disszertáció, 2016.
- BALOGH Lázár: A németországi orgonamozgalom hatása a magyar orgonaépítészetre, Doktori disszertáció, 2019.
- BÁNYAI Jenő: A magyarországi baptista egyházzene története, Baptista Kiadó, Budapest, 1996.
- BEHARKA Pál: Himnológia jegyzet, Baptista Teológiai Akadémia Himnológia Tanszék, Budapest, 2011.
- BEHARKA Pál: Gyülekezeti harmónium- (orgona-) játék. I. kötet. Magyarországi Baptista Egyház, Budapest, 1975.
- BEHARKA Pál: Gyülekezeti orgonajáték. II. kötet. Magyarországi Baptista Egyház, Budapest, 1980.
- MOLNÁR József: Az új zene, Budapest, Révai, 1925.
- SZABOLCSI Bence – TÓTH Aladár: Zenei lexikon, II-III. kötet, Zene-műkiadó Vállalat, Budapest, 1965.

Kis-Juhász Vilmos

„Az Úrban jó nekem”

Evangéliumi Karénekek 111 éve és ma

A XX. sz. első évtizedei nagy fordulatot hoztak a magyar baptisták zenei életében. 1905-ben megjelent Pesten a *Glaubenstimme* magyar fordítása, amely az „elismert baptisták” gyülekezeti énekeskönyve volt. Ezt követte 1907-ben az *Evangéliumi Zsoltár*, amely a szabad baptisták énekeskönyve volt. Az 1913-as esztendő hozadéka, amikor az *Evangéliumi Karénekek* Szabadi F. Gusztáv szerkesztésében a Magyar Baptisták Könyvnyomdájából kikerült. A könyv tartalmát az alcím így összegzi: Válogatott zsoltárok, hála-, dicsérő- és lelkiénekek gyűjteménye. E kóruskönyv 343 énekével több mint háromnegyed évszázadig fő kiadványa maradt a magyar baptista énekkaroknak, amit sok helyen ma is használnak, főként tematikai gazdagsága miatt.

Jobbágy István szerint zenei anyagában az *Evangéliumi Karénekek* és a *Gedeoniták énekei* is főként a bécsi klasszikus stílushoz tartozik, kisebb arányban pedig a romantika-utóromantika, a Liedertafel-stílus jegyeit mutatja. Található továbbá ezekben is az angolszász-amerikai könnyebb fajsúlyú anyagból, ugyanakkor előre mutatóan több nagy mester (Händel, Beethoven, Mendelssohn, Gounod) kórusművei is helyet kaptak bennük, ami bizonyítja, hogy az igényesebb művek felé is kívánták fordítani a figyelmet. Magyar szerzők nevei közül olvashatjuk Kapi Gyula (1850-1923), Kádár Géza (1880-1944), Kovács Lajos (1870-1921), Major J. Gyula (1858-1925), Morascher Hugó (?) és a könyv szerkesztője nevét. Műveik stílus tekintetében ugyan nem tartoznak a mai értelemben vett magyar kórusmuzsikához, hiszen a könyv megjelenésekor még alig születhetett ilyen, de mindenképpen dicséretes a magyar szerzők művei iránti igény.

1. Szöveg, prozódia

Utalnunk kell az eddig tárgyalt kiadványok szó végi kérdéseire is. A fordítók nevét, ahol ismertek, az egyes kiadványoknál már említettük. A szövegek között

szép számban találhatók igen ihletett, költői versek, a kor sajtáságos egyházi-költői képeivel, hasonlataival. Tartalmukat tekintve zsoltári szövegek, dicsőítő énekek, evangélizáló, bűnbánati, ünnepköri énekek, bibliai textusokhoz kapcsolódó szövegek és – a hitélettel kapcsolatos – más tartalmú énekversek. Kisebb számban vannak azonban – mai füllel hallgatva – nehézkes nyelvezetű, kevésbé sikerült fordítások is, de ez az akkori németes nyelvi környezet alapján érthető.

A zenei prozódia szempontjából is akad kívánnivaló, ami magyarázható a sokszor gyors munkával: igen rövid idő alatt kellett elkészíteni a fordításokat. A *Karénekes* szövegeiben azonban általában jó a prozódia. S nem is lehet számon kérni a fordítóktól az esetenként tapasztalható ilyen hiányosságokat, hiszen ebben az időben még nem dolgozták ki a magyar prozódia szabályait a hazai zenei oktatásban – még csak akkor kezdtek vele foglalkozni a zenetudósok (Kodály, Bárdos). Más egyházi énekeskönyveknél is fennállt ugyanez a probléma. Majdnem száz év távlatából visszatekintve elmondhatjuk, hogy ezek az énekeskönyvek elérték mindazt a célt, amit nekik szántak a baptista misszió eme dinamikus hőskorában.¹

2. Az Evangélium hirdetése a Karénekes fő célja

Szabadi F. Gusztáv, a *Karénekes* szerkesztője így fogalmaz: *a mi fő célunk az evangélizálás. Vagyis énekek útján megismertetni embertársainkat Istennel, az Ő végtelen jóságával, kegyelmével és szeretetével. Megismertetni velük Jézus Krisztust, mint Istent és embert, akinek jelleméhez kell hasonlítani jellemünknek, hogy igazán keresztyének lehessünk.*²

Az Ószövetségben megígért Megváltó és az Újszövetségben, Krisztus üdvösségszerző szolgálata által kiteljesülő evangélium megismertetése a magyar néppel, volt tehát a könyv fő célja. E könyv méltán viselheti az „Evangéliumi Karénekek” elnevezést, mert az egész könyvön az evangélium szelleme vonul át, fő témája és központja az értünk szenvedett Bárány Jézus megváltói szolgálata. A Megváltó Jézust énekeink számtalan reflexióban és változatosságban magasztalják.

Hitelődeink fontosnak látták, hogy az imaalkalmakon, bibliaórákon, istentiszteleteken alakuljon ki az a lelki befogadói legkör, amely hangsúlyosan elősegíti az Ige, Isten üzenetének befogadását. Erre pedig nagyszerűen segí-

¹ JOBBÁGY I.: A baptista kóruséneklés múltja és jelene. Magyar Egyházzene. 1993/1994, 2. sz.

² Evangéliumi Karénekek, Előszó, Bp. 1913.

tenek az evangéliumi énekek. Az igehallgatókban a pozitív, nyitott érzelmi állapot kialakítása és megtartása végett, a közös éneklés és a vegyeskari (énekkari) szolgálatok, valamint: férfi- és női karok, fűvös-, és vonós zenekarok szolgálatai is alapelemeivé váltak a baptisták istentiszteleteinek, ifjúsági egyleteknek, konferenciáknak és tábori találkozóknak is. Hitelődeink kitűnően ráéreztek az éneken, zenében arra a kapcsolódási pontra, felületre, amelyen keresztül elérhetik és kapcsolatot teremthetnek a kívül valókkal.

A hívogatás és a Krisztushoz való közeledést bátorítják a következő énekek:

1. Jézushoz jöjj, kedves lélek,	K 90,
2. Jövel az élet vizéhez,	K 83,
3. Ó, lélek, siess a kereszthez,	K 120,
4. Halld, ó bűnös, halljad ezt,	K 104,
5. Ha vérpiros a bűnöd,	K 219,
6. Mert úgy szereté Isten ezt a bűnnel telt világot	K 216,
7. Én ismerek egy szelíd csodafolyót	K 96,
8. Nézz fel Golgotára,	K 57,
9. Még mostan hangzik folytonost,	K 163.

Ezek az evangélizációs énekek az ige hallgatóit szólítják meg, bátorítva őket, hogy tegyék le bűneiket, megvallva Krisztusnak, és így örök életet nyerjenek hit által. A Karénekes megjelenése után tíz évvel, 1923-ban, a századelőhöz képest megkétszereződött a magyar baptista tagok száma, így ekkor „Magyarországon 10 029 baptista gyülekezeti tag volt, 60 körzetben, 414 misszióállomással, 76 gyülekezetben volt szervezett énekkar, és 35 gyülekezetben zenekar. Ezek az istentiszteletek és az evangélizációs alkalmak nagy vonzerejét képezték.”³

3. A Karénekes híd szerepe: legyen szabad államban szabad egyház

A szabadság mindig lényeges kérdése volt a baptistáknak. Ez a kérdés felerősödött különösen a XX. sz. első évtizedében. 1905 körül Magyarországon

³ TRESÁNSZKY V.: A baptista egyház történelme. Bp., 1953, 162

háromféle egyházi jogi státusz létezett: a *bevett*, az *elismert* és a *túrt*.⁴ A baptisták a harmadik kategóriába tartoztak, annak minden hátrányával együtt. A helyzet javítására az elismert státusz elnyerése volt az egyetlen megoldás. A túrt kategória számos problémát vetett fel a baptista hívők hitéleti és közösségi mindennapjaiban. Bár Meyer 1883-as és 1890-es beadványai enyhítettek a baptistáknak, mint „szektának” a megítélésében, mégis számos dolog keserítette, főként a helyi hatóságok intézkedései nyomán a baptista hívők életét. Így az ingatlanokat csak magántulajdonként birtokolhatták, gyermekeiket más vallású hittanoktatásban kellett részesíteniük, valamint az egyházi temetőket sem használhatták. A baptista istentiszteletek gyűlésnek minősültek, azokat főszolgabírói engedélyhez kötötték. Természetesen a mindennapok sok más apró nehézséget is gördítettek a hívők elé, amelyek mind-mind a túrt státusz hozadékai voltak. Meyernek az elismerésért folytatott kitartó küzdelme egyre inkább *Udvarnoki András*, *Balogh Lajos*, *Csopják Attila*, a magyar nyelvű baptista missziót fellendítő vezetőinek programjává vált. Ugyanis egy idő után Meyer Henrik, *Kornya Mihály* és vezetőtársai az állami elismerés kérdését lelkiismereti kérdésként kezelve elutasították.

A Karénekes 1913-ban egyesítette a generációkat, az „elismert és az el nem ismert baptistákat.” Az el nem ismertek szabad baptistáknak is nevezték magukat. Magyar baptista hitatyáink: Meyer Henrik, Kornya Mihály és Tóth Mihály szembekerült Csopják Attila, Balogh Lajos, id. Udvarnoki András ifjú generációs prédikátorokkal az állami elismerés témájában. Az idősek féltek attól, hogy az egyház elismerésével, az állam bele fog szólni annak belügyeibe is. Magyarán szólva, szabadságukat féltették. Ez az elkülönülés kb. 15 évet tartott (1905–1920) és a Trianoni békediktátum orvosolta részben, meg a Baptista Világszövetség közbenjárása. Ez áldatlan időszakban jelenik meg az *Evangéliumi karénekek* gyűjtemény, amelyet mind a két tábor használ, kiad – így ez hídként kötötte őket össze az istentisztelet énekei által.

A XX. sz. elején szolgáló karmesterek és énekvezetők: Lisztes Mihály, Orosz István, Szabadi F. Gusztáv, ifj. Körösi István és János, ifj. Bíró László és Gusztáv, Molnár Károly, ifj. Bordás István, id. Papp Károly és a román Karénekes fordítói Brúmár Mihály és Vasile Berbecar teljes összhangban készítették és szerkesztették a gyűjteményt minden versengés nélkül, rájuk nem volt hatással az elkülönülés.

„Az első kiadás 10.000 példányban, s ezenkívül román nyelven 7.000 példányban jelent meg. Ez igen nagy példányszám, ha meggondoljuk, hogy becslések szerint a magyar baptisták összlétszáma ez idő tájt 20-21.000 lehetett (amely a két szárny között kb. fele-fele arányban oszlott meg). A ma-

⁴ MAROSI NAGY L.: Mozgalomból egyház. www.baptista.hu

gyar kiadásból 1926-ban változatlan utánnymás készült. Trianon után, 1928-ban Nagyváradon is kiadták az Evangéliumi Karénekeket, főként az elszakított Erdély baptista énekkarai számára. A nagyvárad kiadáshoz azonban egy másik ottani gyűjteményt is csatoltak, a Gedeoniták énekeit. Az Evangéliumi Karénekek magyarországi 2. kiadása kisebb formátumban, de változatlan tartalommal, 1947-ben került ki a sajtó alól 5.000 példányban.”⁵

4. Dogmatika: tantételek az Evangéliumi karénekek szövegeiben

A *Karénekes* nagyon sok dogmát érint az énekszövegekben, főleg a bűn, megtérés, újjászületés, üdvösség, szentség, örökélet és örök kárhozat tanait. Mivel az evangélizáció és lélekmentés, megtérés-újjászületés volt a szerkesztők fő célja, az énekek nagy számban Megváltónknak, Krisztus földi életének utolsó hetét: szenvedését, halálát, azaz Isten Bárányaként engesztelő áldozatát jelenítik meg. Az énekek kimondják a bűn jelenlétét az ember életében, valamint a megváltásra való alapvető és kétségbeesett szükségünket, és azt is, hogy Isten szeretettel és kegyelemmel gondoskodott a megmentésünkről.

Az engesztelés tanának főbb igazságai a következők:

- Isten, a Teremtő, szereti a Tőle eltávolodott, bűnbe esett embert,
- Isten Jézus által tette lehetővé az Isten és ember közötti megromlott kapcsolat helyreállítását,
- az Atya küldte el Fiát ebbe a világba, hogy megváltsa a bűnből az embert,
- Krisztus önként jött el a földre és váltott meg minket kereszthalála által,
- Krisztus szenvedése, vérenek hullása, az Isten Bárányának tökéletes áldozata a világ minden bűnéért,
- Krisztus engesztelő áldozata csak a Benne hívó, Hozzá megtérő és Őt követő ember életében éri el célját a bűnbocsánat és megszentelődés által,
- a megváltott ember szíve megtelik hálával, hódolattal és dicsőítéssel a Krisztus határtalan áldozata láttán.

⁵ JOBBÁGY I.: A baptista kóruséneklés jelene és múltja. Egyházzene, Bp. 1993.

Az engesztelés tulajdonképpen megbékélést, áldozat árán való helyreállítást és Isten megmentő szeretetének megnyilvánulását jelenti, amely Krisztus Jézusban mutatkozott meg. Természetesen, aki mindvégig állhatatos marad, az üdvözülni, a hit és újjászületés mellett minden üdvözülendő számára fontos a kitartás, hűség a Krisztus követésében. Aki a nemes harcot megharcolja és a hitet megtartja, elnyeri az örökélet koronáját.

Az engesztelés kegyelemteljes tanát hirdetik és propagálják a Karénekes következő énekei:

1. Aki értem megnyíltál,	K 161,
2. A Tied vagyok, hisz szavad mondja,	K 27,
3. Bűneid, ha bántnak téged,	K 235,
4. Ismered-e azt a helyet, hol meghalt az Üdvözítő,	K 182,
5. Ó, boldog nap, amelyen én,	K 114,
6. Teérted véremet adtam,	K 39,
7. Bűnnek tengerében voltam,	K 44,
8. Én értem szenvedett a Bárány,	K 61,
9. Már én utaztam nem egy,	K 59,
10. Ostorozva kínosan, meggyalázva csúfosan,	K 58.

5. Himnológiai szempont

Az énekek bibliai felosztása: zsoltár, dicséret, lelki ének

A *Karénekes* igei mottója a címlapon az Ef 5,19, ahol az Újszövetség zenei anyagát hármass felosztásban találjuk. Ezt egyformán taglalja Pál apostol a Kolossébeliekhez írt levél 3. rész 16. versében, és az Efézusbeliekhez írt levél 4. rész 18. versében. A felosztás a következő:

1. Zsoltárok, *psalmusok*,
2. Dicsértetek, *hymnusok*,
3. Lelki énekek, *odé pneumatiké*.

A bibliai értelmezés kezdetétől fogva sok vita folyt eme felosztás értelmezéséről, amely első pillantásra úgy látszik, mintha az újszövetségi ének három különböző típusáról szólna. Csomasz Tóth Kálmán egyidőben tárgyalja az ének három fajta megnevezését, illetve az istentiszteleti ének tipologizálását ennek a felosztásnak kapcsán.

5.1 Zsoltárok

A Zsoltárok Könyve az a része a Szentírásnak, amely az Ószövetség énekgyűjteményének tekintendő. Kálvin János ezt írja a genfi ágendáskönyv előszavában: *Igazán mondja Ágoston: senki sem tud Istenről méltóképpen énekelni, csak az, akit Ő tanít meg erre. Ezért akármerre is keresgéljük körös-körül, sem jobb, sem Isten dicsőítésére alkalmasabb énekeket nem találhatunk, mint Dávid zsoltárait, amelyekre maga a Szentlélek tanította meg őt. Amidőn tehát ezeket énekeljük, bizonyosak lehetünk abban, hogy e szavakat Isten maga adja a szánkba, mintha csak Ő maga énekelne bennünk önnön dicsőségét magasztalva.*⁶

A bibliai Zsoltárok Könyve: írott Ige, ezzel szemben énekszövegeink csupán a bibliai zsoltárszövegből, igéből merített énekek.

5.2 A dicséret

A dicséret, általános használatban: minden ének, ami nem zsoltár. Dicséreteink a középkor gazdag himnuszirodalmából folytatódó örökség, s annyiiban új énekforma, hogy az Újszövetségben teljesen Krisztusnak, mint Messiásnak a személyéhez kapcsolódik (Lk 1-2; Fil 2,5-11). De himnuszoknak tekint(het)jük az Isten csodadolgait magasztaló, valamint a messiási zsoltárokat is, mert az Atya eme tette és csodája Krisztusban öltött testet. Míg a zsoltárokból az Atya, addig a himnuszokban a Fiú személye áll a középpontban, és az őbenne megvalósult üdvterv tényei. Míg a zsoltárok a héber költészet jegyeit hordozzák (parallelizmus, gondolatritmus), a himnuszok a klasszikus görög versformákban íródtak – ambrózián versformában: jambikus lejtésű, nyolc szótagos négy verssorból álló strófákban. Szent Ágoston, a szemtanú, leírja Ambrus himnuszait 387-ben, az ariánusok ostroma miatt a milánói katedrálisba beszorult hívek lelkesítésére, vigasztalására szerezte, tehát inkább tanítói jelleggel és nem liturgikus célra.⁷

⁶ CSOMASZ TÓTH K.: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyház. Budapest, 1950, 49.

⁷ TÖRÖK J.–BARSZ B.–DOBSZAY L.: *Katolikus liturgia, III. A szolozsma*. A Liszt Ferenc Ze-

A korai keresztyén századokban az Isten dicséretére szolgáló költött éneket nevezik himnusznak. Szent Ágoston (354-430) szerint: *a himnusz olyan dal, amely Isten dicséretéről szól. Ha Istent dicsőítjük, de nem énekelünk, az nem himnusz. Ha bármit dicsérünk, ami nincs kapcsolatban Isten dicsőségével, az nem himnusz még ha énekeljük is. Ennélfogva a himnusznak három elemet kell tartalmaznia: ének Isten dicsőítésére.*⁸

A himnuszos biblikus Krisztus-központúsága az egyházi énekköltészet századaiban egyre jobban elhomályosult, helyet engedve egy ember-központúbb, szabadabb ének-megnyilvánulásnak.

5.3 A lelki ének, az odé pneumatiké

Az odé pneumatiké megjelölés eléggé zavaros a himnológiai művekben. Csomasz Tóth Kálmán szerint a lelki ének az, „amellyel a keresztyén gyülekezet felel Istennek arra a munkájára, amelyet Ő Szentlelke által bennünk és közöttünk minden időben – tehát ma is végez.”⁹ A Szentlélek ihletését monopólium szerűen nem sajátíthatja ki a lelki ének, a zsoltárok és a himnuszos rováására. Bizonyos értelemben tehát mindenfajta egyházi ének egyben lelki ének is.

E három elnevezés Nyssai Gergely szerint ugyanazt jelenti más-más szempontból: zsoltár, az egyházi ének zsidó-keresztyének használta elnevezése, a himnusz a görögöké, a lelki ének pedig keresztyén és egyházi rendeltetésükre utal. Előadásmódjukban a zsoltárokat hangszerkísérettel, a himnuszosokat a capellában énekelték, mindegyikre vonatkoztatva a lelki ének elnevezést.¹⁰

A fenti három kifejezés technikai leírása, pontos megjelölése és elkülönítése nagy gondot okozott az elmúlt két évezred írásmagyarázóinak és himnológusainak. A XX. század derekán Egon Wellesz az első keresztyének zsidó istentiszteleti gyökereiből kiindulva az Ef 5,19, illetve Kol 3,16-ban megjelölt három zenei műfajt a következőképpen határozza meg:

- a *zsoltár*, ÓSz-i Zsoltárok könyvének darabja, mely főleg a korabeli zsinagógai zsoltárenekítés gyakorlatából került át az első századi keresztyének istentiszteletébe;

neművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest, 1995, 70

⁸ WILSON-DICKSON, A.: *A keresztyénség zenéje*. Gemini, Budapest, 1994, 25

⁹ Cs.T.K.: i.m. 48

¹⁰ Uo. 28-29

- a *himnusz vagy dicséret*, az ókori görög verselők műveinek mintájára, szabadon parafrázelt bibliai szövegre költött szillabikus dicsérő ének;
- a *lelki ének* pedig az előbbi kettőnél sokkal spontánabb, extatikus jellegű melizmatikus ének lehetett, erre legjobb példa a *halallelujah*¹¹ kifejezés megéneklése.¹²

Wellesz írásából J. A. Smith két fontos megállapítást emel ki: elsősorban, hogy az ÚSz három terminus technicus az énekekre (zsoltár, dicséret, lelki ének) és ezek származékai mind a korai keresztyének, mind a hellenizált zsidók görög nyelvű irataiban a vallásos éneklés kifejezésének szokásos fordulatai.¹³ Másodsorban pedig tisztázandó, hogy mivel az ÚSz könyvei az első századi zsidó-keresztyénség különböző csoportjainak alkotásai, ... Vajon a két tradíció vallásos éneklésre vonatkozó közös kifejezései valóban közös énektípusok létezésére utalnak-e, és ily módon arra, hogy az első századi keresztyének ugyanolyan vallásos énekeket énekeltek, mint zsidó kortársaik? Vajon az ÚSz egyes himnikus részeinek erős zsidó kötődése valóban arra utal-e, hogy legalábbis a korai keresztyén éneklés egy részének számottevő zsidó tartalma van, és ily módon, arra, hogy a korai keresztyének zsidó zenei anyagot énekeltek?¹⁴ Hasonló felosztással, magyarázattal gyakorta találkozunk az egyháztörténetben, a II. század egyházatyáitól a XX. század közepéig.

Tagadhatatlan, hogy a zsidó kultikus éneklésnek (legyen az templomi vagy zsinagógai istentisztelet), és az első század(ok) keresztyén éneklésének voltak közös elemei, hisz az apostolok és azok munkatársai csaknem mind zsidó származásúak voltak, de a közös elemek pontos meghatározása és leírása akár a zsoltár, dicséret, lelki ének bibliai énekműfaj-meghatározó terminológiák margóján is sok nehézségbe ütközik.

¹¹ Dicsérvjétek az Urat!

¹² WELLESZ, E.: *Early Christian Music*, In: *Early Medieval Music up to 1300*. Anselm Hughes kiadó., London, 1955, 20-26

¹³ SMITH, J. A.: Az első századi keresztyén éneklés viszonya a korabeli zsidó vallásos énekhez. In: Magyar Egyházzene, [MEZ], XI (2003/2004), 23-40.

¹⁴ SMITH, J. A.: Az első századi keresztyén éneklés viszonya a korabeli zsidó vallásos énekhez. In: Magyar Egyházzene, [MEZ], XI (2003/2004), 26.

Az Evangéliumi Karénekek gyűjtemény hatása a ma használt baptista és református gyülekezeti énekeskönyvekre:

Evangéliumi Karénekek 1913. Gedeoniták énekei 1928.	Evangéliumi Karénekek 1992. (Átdolgozott kiadás)	Magyarországi Baptista Gyülekezeti Énekeskönyv 2003.	A Hit Hangjai 2006. Erdélyi baptista gyülekezeti énekeskönyv	Hallelujah! 1944. Református énekgyűjtemény (dr. Kovács Lajos)	Magyar Református Énekeskönyv 1996.
<i>A Tied vagyok</i> 27	---	<i>A Tied vagyok</i> 342	<i>A Tied vagyok</i> 52	<i>A tied vagyok</i> 14	---
<i>Csendes éj</i> 53	---	<i>Csendes éj</i> 79	<i>Csendes éj</i> 133	<i>Csendes éj</i> 31	<i>Csendes éj</i> 437
<i>Föl barátim</i> 268	---	---	<i>Föl barátim</i> 226	<i>Föl barátim</i> 52	<i>Fel barátim</i> 476
<i>Jézus vezess engemet!</i> 247	<i>Jézus vezess engemet!</i> 68	---	<i>Jézus vezess engemet!</i> 384	<i>Jézus, vezesd gyermeked!</i> 100	---
<i>Nagy vagy Te, Isten</i> 548	---	<i>Nagy vagy Te, Isten</i> 50	<i>Nagy vagy Te, Isten</i> 548	<i>Nagy vagy Te, Isten</i> 146	<i>Nagy vagy Te, Isten</i> 455
<i>Üdveteli érzet</i> 99	<i>Mily üdvös tudnom</i> 119	<i>Mily üdvös tudnom</i> 243	<i>Mily üdvös tudnom</i> 506	<i>Szent bizonyosság</i> 174	---
<i>Vezess minket</i> 89	---	<i>Vezess minket</i> 459	<i>Vezess minket</i> 756	<i>Óh, Jehova vezess minket</i> 158	---
<i>Hozzád kiáltok</i> 95	---	<i>Hozzád kiáltok Istenem</i> 213	<i>Hozzád kiáltok</i> 288	<i>A nagy mélységből</i> 218	---
<i>Térj magadhoz</i> 188	<i>Térj magadhoz</i> 34	---	<i>Térj magadhoz</i> 716	<i>Térj magadhoz</i> 192	<i>Térj magadhoz</i> 407
<i>Óh, mily hű barátunk</i> 32	---	<i>Ó, mily hű barátunk</i> 515	<i>Ó, mily hű barátunk</i> 615	<i>Óh, mily hű barát a Jézus</i> 162	---

Szerzők

- **BALLA PÉTER (Drs.)**
lelkipásztor,
gazdasági főgazgató, tanársegéd, BTA
- **GARAI ZSOLT (Dr.)**
orgonaművész,
tanszékvezető, főiskolai docens, BTA
- **KIS-JUHÁSZ VILMOS (Dr.)**
lelkipásztor,
főiskolai docens, BTA
- **LÁSZLÓ GÁBOR (Ifj.)**
óraadó, BTA
- **MÉSZÁROS KÁLMÁN (PhD.)**
lelkipásztor,
rektor, tanszékvezető egyetemi tanár, BTA
- **PAFKÓ TAMÁS (Dr.)**
lelkipásztor,
főiskolai docens, BTA
- **VERES SÁNDOR PÉTER (PhD.)**
tanszékvezető egyetemi tanár, MAI igazgató, BTA

